

Годишен консолидиран доклад за дейността
Годишен консолидиран доклад за плащанията
към правителства
Доклад на независимия одитор
Консолидиран финансов отчет

ХИМИМПОРТ АД

31 декември 2016 г.

Съдържание

	Страница
Годишен консолидиран доклад за дейността	-
Годишен консолидиран доклад за плащанията към правителството	-
Доклад на независимия одитор	-
Консолидиран отчет за финансовото състояние	1
Консолидиран отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход	3
Консолидиран отчет за промените в собствения капитал	4
Консолидиран отчет за паричните потоци	6
Пояснения към консолидирания финансов отчет	7

Консолидиран отчет за финансовото състояние
 към 31 декември

	Пояснение	31.12.2016 '000 лв.	31.12.2015 '000 лв.
Активи			
Нетекущи активи			
Имоти, машини и съоръжения	8	450 202	468 447
Инвестиционни имоти	10	337 574	302 421
Инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал	6	30 475	26 845
Репутация	11	33 042	33 317
Други нематериални активи	12	172 032	193 822
Дългосрочни финансови активи	13	2 452 621	2 592 660
Дългосрочни вземания от свързани лица	46	8 747	11 774
Други дългосрочни вземания		1 890	4 094
Отсрочени данъчни активи	14	5 009	5 892
Нетекущи активи		3 491 592	3 639 272
Текущи активи			
Материални запаси	15	47 434	51 184
Краткосрочни финансови активи	16	2 423 363	2 283 875
Краткосрочни вземания от свързани лица	46	65 143	214 749
Търговски вземания	17	90 204	100 485
Данъчни вземания	18	1 380	3 197
Вземания по застрахователни и презастрахователни договори	19	47 373	64 118
Презастрахователни активи	24.1	76 829	72 959
Други вземания	20	166 660	176 760
Пари и парични еквиваленти	21	1 767 126	1 229 113
Текущи активи		4 685 512	4 196 440
Нетекущи активи, класифицирани като държани за продажба	22	7 384	3 594
Общо активи		8 184 488	7 839 306

Изготвил: _____
 /А. Керезов/

Изпълнителски директор: _____
 /И. Каменов/

Дата: 28 април 2017 г.
 Заверил съгласно одиторски доклад от 2 май 2017 г.:
 Марий Апостолов
 Управител
 Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Зорница Джамбазка
 Регистриран одитор отговорен за одита

Консолидиран отчет за финансовото състояние
 към 31 декември (продължение)

Собствен капитал, резерви и пасиви	Пояснение	31.12.2016 '000 лв.	31.12.2015 '000 лв.
Собствен капитал			
Акционерен капитал	23.1	226 914	225 092
Премия резерв	23.2	246 838	218 469
Други резерви	23.3	85 174	71 581
Неразпределена печалба		731 056	704 427
Печалба за годината		52 008	58 483
Собствен капитал, отнасящ се до акционерите на Химимпорт АД		1 341 990	1 278 052
Неконтролиращо участие		261 170	239 083
Общо собствен капитал		1 603 160	1 517 135
Специализирани резерви	24	276 016	294 405
Пасиви			
Нетекущи пасиви			
Дългосрочни финансови задължения	25	1 124 021	1 121 684
Задължения към осигурени лица	26	1 057 762	940 121
Дългосрочни търговски задължения	27	36 490	42 876
Дългосрочни задължения към свързани лица	46	4 493	3 607
Задължения по финансов лизинг	9.1	3 582	4 910
Пенсионни задължения към персонала	29.2	2 766	2 728
Други дългосрочни задължения	31.1	1 856	5 401
Други провизии		598	598
Отсрочени данъчни пасиви	14	30 626	27 864
Нетекущи пасиви		2 262 194	2 149 789
Текущи пасиви			
Краткосрочни финансови задължения	25	3 785 564	3 608 402
Търговски задължения	27	115 966	137 813
Краткосрочни задължения към свързани лица	46	17 692	16 217
Задължения по финансов лизинг	9.1	1 355	1 809
Задължения по застрахователни и презастрахователни договори	28	25 719	37 383
Пенсионни и други задължения към персонала	29.2	13 107	12 277
Данъчни задължения	30	12 071	6 986
Други задължения	31.2	71 644	57 090
Текущи пасиви		4 043 118	3 877 977
Общо пасиви		6 305 312	6 027 766
Общо собствен капитал, специализирани резерви и пасиви		8 184 488	7 839 306

Изготвил: _____
 /А. Керзев/

Изпълнителен директор: _____
 /И. Камснов/

Дата: 28 април 2017 г.
 Заверил съгласно одиторски доклад от 2 май 2017 г.:
 Марий Апостолов
 Управител
 Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Зорница Джамбазка
 Регистриран одитор отговорен за одита

Консолидиран отчет за печалбата или загубата и другия
 всеобхватния доход за годината, приключваща на 31 декември

	Пояснение	2016 '000 лв.	2015 '000 лв.
Приходи от нефинансова дейност	32	475 813	528 686
Разходи за нефинансова дейност	33	(442 118)	(471 927)
Промяна в справедливата стойност на инвестиционни имоти	10	3 594	(1 211)
Печалба от продажба на нетекущи активи	34	7 067	19 279
Нетен резултат от нефинансова дейност		44 356	74 827
Приходи от застраховане	35	331 266	361 770
Разходи по застраховане	36	(299 555)	(315 678)
Нетен резултат от застраховане		31 711	46 092
Приходи от лихви	37	208 843	215 333
Разходи за лихви	38	(54 136)	(103 465)
Нетни приходи от лихви		154 707	111 868
Печалба от операции с финансови инструменти	39	507 608	504 318
Загуба от операции с финансови инструменти	40	(440 520)	(443 388)
Нетен резултат от операции с финансови инструменти		67 088	60 930
Административни разходи	41	(241 264)	(251 122)
Печалба от инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал	6	3 457	3 044
Други финансови приходи	42	65 794	65 515
Доход за разпределяне по осигурителни партии		(51 047)	(41 957)
Печалба за периода преди данъци		74 802	69 197
Разходи за данъци	43	(8 918)	(2 091)
Нетна печалба за годината		65 884	67 106
Друг всеобхватен доход:			
Компоненти, които не се рекласифицират в печалбата или загубата:			
Преоценки на задълженията по планове с дефинирани доходи, нетно от данъци	29.2	(6)	(266)
Компоненти, които се рекласифицират в печалбата или загубата:			
Преоценка на финансови активи, нетно от данъци		12 093	9 997
Друг всеобхватен доход		12 087	9 731
Общо всеобхватен доход за годината		77 971	76 837
Нетна печалба за годината, принадлежаща на:			
Акционерите на Химимпорт АД		52 008	58 483
Неконтролиращо участие		13 876	8 623
Общо всеобхватен доход за годината, принадлежащ на:			
Акционерите на Химимпорт АД		62 000	65 144
Неконтролиращо участие		15 971	11 693
Основен доход на акция в лв.	44	0.27	0.41
Доход на акция с намалена стойност в лв.	44	0.22	0.27

Изготвил: _____
 /А. Керзоз/

Изпълнителен директор: _____
 /И. Каменов/

Дата: 28 април 2017 г.
 Заверил съгласно одиторски доклад от 2 май 2017 г.:
 Марий Апостолов
 Управител
 Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Зорница Джамбазка
 Регистриран одитор отговорен за одита

Консолидиран отчет за промените в собствения капитал
 за годината, приключваща на 31 декември

Всички суми са в '000 лв.	Собствен капитал, принадлежащ на акционерите на Химимпорт АД					Неконтролиращо участие	Общо капитал
	Акционерен капитал	Премийни резерви	Други резерви	Неразпределена печалба	Общо		
Салдо към 1 януари 2016 г.	225 092	218 469	71 581	762 910	1 278 052	239 083	1 517 135
Увеличение на акционерния капитал и резервите от изменение в собствени акции, придобити от дъщерни дружества	1 822	28 369	-	-	30 191	-	30 191
Бизнес комбинации	-	-	(1 936)	(19 059)	(20 995)	8 459	(12 536)
Разпределени дивиденди	-	-	-	(7 258)	(7 258)	(2 343)	(9 601)
Транзакции със собствениците	1 822	28 369	(1 936)	(26 317)	1 938	6 116	8 054
Нетна печалба за годината	-	-	-	52 008	52 008	13 876	65 884
Друг всеобхватен доход	-	-	9 992	-	9 992	2 095	12 087
Общо всеобхватен доход за годината	-	-	9 992	52 008	62 000	15 971	77 971
Разпределение на печалба от предходни периоди за резерви	-	-	5 537	(5 537)	-	-	-
Салдо към 31 декември 2016 г.	226 914	246 838	85 174	783 064	1 341 990	261 170	1 603 160

Изготвил: _____
 /А. Керезов/

Изпълнителен директор: _____
 /И. Каменов/

Дата: 28 април 2017 г.
 Заверил съгласно одиторски доклад от 2 май 2017 г.:
 Марий Апостолов
 София
 Рег. № 032
 Управител
 Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Зорница Джамбазк
 Регистриран одитор отговорен за одит:

Консолидиран отчет за промените в собствения капитал
 за годината, приключваща на 31 декември (продължение)

Всички суми са в '000 лв.

	Собствен капитал, принадлежащ на акционерите на Химимпорт АД					Неконтролиращо участие	Общо капитал
	Акционерен капитал	Премийни резерви	Други резерви	Неразпределена печалба	Общо		
Салдо към 1 януари 2015 г.	227 384	219 182	68 238	788 788	1 303 592	232 945	1 536 537
Намаление на акционерния капитал и резервите от изменение в собствени акции, придобити от дъщерни дружества	(2 292)	(713)	-	-	(3 005)	-	(3 005)
Бизнес комбинации	-	-	(9 311)	7 180	(2 131)	(2 610)	(4 741)
Разпределени дивиденди	-	-	-	-	-	(2 945)	(2 945)
Транзакции със собствениците	(2 292)	(713)	(9 311)	7 180	(5 136)	(5 555)	(10 691)
Нетна печалба за годината	-	-	-	58 483	58 483	8 623	67 106
Друг всеобхватен доход	-	-	6 661	-	6 661	3 070	9 731
Общо всеобхватен доход за годината	-	-	6 661	58 483	65 144	11 693	76 837
Разпределение на печалба от предходни периоди за резерви	-	-	5 993	(5 993)	-	-	-
Дял от изменение на инвестициите, отчитани по метода на собствения капитал	-	-	-	(85 548)	(85 548)	-	(85 548)
Салдо към 31 декември 2015 г.	225 092	218 469	71 581	762 910	1 278 052	239 083	1 517 135

Изготвил:

/А. Керезов/

Изпълнителен директор:

/И. Каменов/

Дата: 28 април 2017 г.

Заверен съгласно одиторски доклад от 2 май 2017 г.:

Марий Апостолов

Управител

Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Зорница Джембазик

Регистриран одитор отговорен за одит:

Консолидиран отчет за паричните потоци за годината, приключваща на 31 декември

Пояснение	2016	2015
	'000 лв.	'000 лв.
Постъпления от краткосрочни заеми	96 266	119 119
Плащания по краткосрочни заеми	(104 066)	(70 394)
Продажба на текущи финансови активи	847 848	489 314
Придобиване на текущи финансови активи	(851 825)	(589 001)
Постъпления от клиенти	485 020	508 402
Плащания на доставчици	(419 013)	(433 240)
Постъпления от осигурени лица	127 795	128 982
Плащания на осигурени лица	(45 909)	(23 108)
Плащания към персонала и осигурителни институции	(96 876)	(113 927)
Постъпления от банкова дейност	40 863 859	42 528 120
Плащания за банкова дейност	(40 485 492)	(42 341 482)
Постъпления от застрахователна дейност	290 240	256 686
Плащания за застрахователна дейност	(328 535)	(190 306)
Платени данъци върху печалбата	(2 447)	(3 182)
Други плащания	(304)	(52 102)
Нетен паричен поток от оперативна дейност	376 561	213 881
Инвестиционна дейност		
Продажба на асоциирани и дъщерни предприятия, нетно от парични средства	3 000	-
Получени дивиденди от финансови активи	2 375	4 909
Продажба на имоти, машини и съоръжения	10 601	20 152
Придобиване на имоти, машини и съоръжения	(27 798)	(52 757)
Продажба на нематериални активи	-	20
Придобиване на нематериални активи	(1 885)	(1 720)
Продажба на инвестиционни имоти	10 054	19 286
Придобиване на инвестиционни имоти	(38 221)	(8 617)
Продажба на нетекущи финансови активи	465 724	1 043 093
Придобиване на нетекущи финансови активи	(248 169)	(1 483 301)
Получени лихви	53 787	46 848
Постъпления от предоставени заеми	38 044	45 413
Плащания по предоставени заеми	(81 468)	(29 446)
Други плащания	(38 947)	(31 754)
Нетен паричен поток от инвестиционна дейност	147 097	(427 874)
Финансова дейност		
Изплатен дивидент	(5 380)	(1 825)
Продажба/(покупка) на собствени акции	2 861	(1 228)
Постъпления от получени заеми	89 899	32 127
Плащания по получени заеми	(60 608)	(71 783)
Платени лихви	(11 047)	(3 473)
Плащания по финансов лизинг	(1 786)	(4 009)
Други (плащания)/ постъпления	(363)	8 892
Нетен паричен поток от финансова дейност	13 576	(41 299)
Нетно изменения на пари и парични еквиваленти	537 234	(255 292)
Пари и парични еквиваленти в началото на периода	1 229 113	1 480 670
Печалба от валутна преценка	779	3 735
Пари и парични еквиваленти в края на периода	21 1 767 126	1 229 113

Изготвил: _____
 /А. Керзов/

Изпълнителен директор: _____
 /И. Каменов/

Дата: 28 април 2017 г.
 Заверил съгласно одиторски доклад от 2 май 2017 г.:
 Марий Апостолов
 Управител
 Рег. № 032
 Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Зорница Джамбазка
 Регистриран одитор отговорен за одита

Пояснения към консолидирания финансов отчет

1. Предмет на дейност

Химимпорт АД (Групата) включва дружеството-майка и всички дъщерни дружества, посочени в пояснение 5.1. Информацията относно наименованието, страната на учредяване, дяловото участие за всяко дъщерно дружество, включено в консолидацията, е предоставена в пояснение 5.1.

Основната дейност на Групата включва следните сектори:

- Придобиване, управление и продажба на участия в български и чуждестранни дружества;
- Финансиране на дружества, в които дружеството участва;
- Банкови услуги, финанси, общо застраховане, животозастраховане и пенсионно осигуряване;
- Добив на нефт и газ;
- Изграждане на мощности в областта на нефтопреработвателната промишленост, производството на биогорива и производство на изделия от каучук;
- Производство и търговия с петролни и химически продукти и природен газ;
- Производство на растителни масла, изкупуване, преработка и търговия със зърнени храни;
- Авиационен транспорт и наземни дейности по обслужване и ремонт на самолети и самолетни двигатели;
- Речен и морски транспорт и пристанищна инфраструктура;
- Търговско представителство и посредничество;
- Комисионна, спедиционна и складова дейност.

Химимпорт АД е регистрирано като акционерно дружество от Софийски градски съд на 24.01.1990 г. с ЕИК 000627519. Седалището и адресът на управление на Дружеството е ул. Стефан Караджа №2, София. Дружеството е регистрирано на Българска Фондова Борса – София на 30 октомври 2006 г. с борсови кодове 6С4 за обикновени акции на дружеството.

Дружеството-майка се управлява чрез двустепенна система на управление, включваща Надзорен съвет и Управителен съвет.

Членове на Надзорния съвет на дружеството-майка са:

- Инвест Кешитъл АД
- ЦКБ Груп ЕАД
- Марияна Баждарова

Членове на Управителния съвет на дружеството-майка са:

- Александър Керезов
- Иво Каменов
- Марин Митев
- Никола Мишев
- Миролюб Иванов
- Цветан Ботев

Дружеството-майка се представява от изпълнителните директори Иво Каменов и Марин Митев, заедно и поотделно.

Броят на служителите на Групата към 31 декември 2016 г. е 6 789 (2015 г.: 6 738).

Крайният собственик на Групата, който изготвя консолидирани финансови отчети е Инвест Кепитъл АД, регистрирано в България, чиито инструменти на собствения капитал не се котираат на фондова борса.

2. Основа за изготвяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет на Групата е изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), разработени и публикувани от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от ЕС. По смисъла на параграф 1, точка 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството, приложим в България, терминът „МСФО, приети от ЕС“ представляват Международните счетоводни стандарти (МСС), приети в съответствие с Регламент (ЕО) 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета.

Дружеството-майка Химимпорт АД е публикувало и одитиран индивидуален отчет на 31 март 2017 г.

Отделните елементи на консолидирания финансов отчет на Групата се оценяват във валутата на основната икономическа среда, в която предприятията от Групата извършват дейността си („функционална валута“). Консолидираният финансов отчет е съставен в български лева (лв.), което е функционалната валута на предприятието майка и на дъщерните дружества, с изключение на тези, опериращи в Германия и Словакия, чиято функционална валута е евро; на дъщерното дружество, опериращо в Македония, чиято функционална валута е македонски денар и на дъщерните дружества в Русия, чиято функционална валута е руска рубла.

Всички суми са представени в хиляди лева (‘000 лв.) (включително сравнителната информация за 2015 г.), освен ако не е посочено друго.

Консолидираният финансов отчет е съставен при спазване на принципа на действащо предприятие.

Към датата на изготвяне на настоящия консолидиран финансов отчет ръководството на Групата е направило преценка на способността на Групата да продължи своята дейност като действащо предприятие на база на наличната информация за предвидимото бъдеще. След извършения преглед на дейността на Групата ръководството очаква, че Групата има достатъчно финансови ресурси, за да продължи оперативната си дейност в близко бъдеще и продължава да прилага принципа за действащо предприятие при изготвянето на консолидирания финансов отчет.

3. Промени в счетоводната политика

3.1. Общи положения и нови стандарти, изменения и разяснения, които са влезли в сила за финансовата година, започваща на 1 януари 2016 г.

Групата е приложила следните нови стандарти, изменения и разяснения към МСФО, разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти, които са задължителни за прилагане от годишния период, започващ на 1 януари 2016 г., но нямат съществен ефект от прилагането им върху финансовия резултат и финансовото състояние на Групата:

- МСФО 10 „Консолидирани финансови отчети“, МСФО 12 „Оповестяване на дялови участия в други предприятия“ и МСС 28 „Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия“ – Инвестиционни дружества (изменени), в сила от 1 януари 2016 г., приети от ЕС
- МСФО 11 „Съвместни ангажименти“ (изменен) – Придобиване на дял в съвместна дейност, в сила от 1 януари 2016 г., приет от ЕС
- МСС 1 „Представяне на финансови отчети“ (изменен) – Оповестявания, в сила от 1 януари 2016 г., приет от ЕС
- МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“ и МСС 38 „Нематериални активи“ (изменени), в сила от 1 януари 2016 г., приети от ЕС
- МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“ и МСС 41 „Земеделие“ (изменени) – Плодоносни растения, в сила от 1 януари 2016 г., приети от ЕС

- МСС 27 „Индивидуални финансови отчети“ (изменен), в сила от 1 януари 2016 г., приет от ЕС
- Годишни подобрения 2012 - 2014 г. в сила от 1 януари 2016 г., приети от ЕС

3.2. Стандарти, изменения и разяснения, които все още не са влезли в сила и не се прилагат от по-ранна дата от Групата

Следните нови стандарти, изменения и разяснения към съществуващи вече стандарти са публикувани, но не са влезли в сила за финансовата година, започваща на 1 януари 2016 г. и не са били приложени от по-ранна дата от Групата:

Промените са свързани със следните стандарти:

- МСФО 2 „Плащане на базата на акции“ (изменен) в сила от 1 януари 2018 г., все още не е приет от ЕС
- МСФО 4 „Застрахователни договори“ (изменен) в сила от 1 януари 2018 г., все още не е приет от ЕС
- МСФО 9 „Финансови инструменти“ в сила от 1 януари 2018 г., приет от ЕС
- МСФО 9 „Финансови инструменти“ (изменен) – Отчитане на хеджирането, в сила от 1 януари 2018 г., все още не е приет от ЕС
- МСФО 10 „Консолидирани финансови отчети“ и МСС 28 „Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия“ (изменени), датата на влизане в сила още не е определена, все още не са приети от ЕС
- МСФО 14 „Отсрочени сметки при регулирани цени“ в сила от 1 януари 2016 г., все още не е приет от ЕС
- МСФО 15 „Приходи от договори с клиенти“ в сила от 1 януари 2018 г., приет от ЕС
- МСФО 15 „Приходи от договори с клиенти“ (изменен) в сила от 1 януари 2018 г., приет от ЕС
- МСФО 16 „Лизинги“ в сила от 1 януари 2019 г., все още не е приет от ЕС
- МСС 7 „Отчети за паричните потоци“ (изменен) в сила от 1 януари 2017 г., все още не е приет от ЕС
- МСС 12 „Данъци върху дохода“ (изменен) в сила от 1 януари 2017 г., все още не е приет от ЕС
- МСС 40 „Инвестиционни имоти“ (изменен) – Трансфер на инвестиционни имоти в сила от 1 януари 2018 г., все още не е приет от ЕС
- КРМСФО 22 „Сделки и авансови плащания в чуждестранна валута“ в сила от 1 януари 2018 г., все още не е приет от ЕС
- Годишни подобрения на МСФО 2014-2016 г.

4. Счетоводна политика

4.1. Общи положения

Най-значимите счетоводни политики, прилагани при изготвянето на този консолидиран финансов отчет, са представени по-долу.

Консолидираният финансов отчет е изготвен при спазване на принципите за оценяване на всички видове активи, пасиви, приходи и разходи, съгласно МСФО. Базите за оценка са оповестени подробно по-нататък в счетоводната политика към консолидирания финансов отчет.

Следва да се отбележи, че при изготвянето на представения консолидиран финансов отчет са използвани счетоводни оценки и допускания. Въпреки че те са базирани на информация,

предоставена на ръководството към датата на изготвяне на консолидирания финансов отчет, реалните резултати могат да се различават от направените оценки и допускания.

4.2. Представяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет е представен в съответствие с МСС 1 „Представяне на финансови отчети”. Групата прие да представя консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в единен отчет.

В консолидирания отчет за финансовото състояние се представят два сравнителни периода, когато Групата:

- а) прилага счетоводна политика ретроспективно;
- б) преизчислява ретроспективно позиции в консолидирания финансов отчет; или
- в) прекласифицира позиции в консолидирания финансов отчет.

През 2016 г. е представен един сравнителен период, тъй като няма корекции по отношение на представянето на елементи на консолидирания финансов отчет и съответните сравнителни данни. В случаите, в които има корекции по отношение на класифицирането на елементите на консолидирания финансови отчети, съответните сравнителни данни също са били рекласифицирани с оглед осигуряването на сравнимост между отчетните периоди.

4.3. База за консолидация

В консолидирания финансов отчет на Групата са консолидирани финансовите отчети на предприятието-майка и дъщерните предприятия към 31 декември 2016 г. Дъщерните предприятия са всички предприятия, които се намират под контрола на компанията майка. Налице е контрол, когато компанията майка е изложена на, или има права върху, променливата възвръщаемост от своето участие в предприятието, в което е инвестирано, и има възможност да окаже въздействие върху тази възвръщаемост посредством своите правомощия върху предприятието, в което е инвестирано. Всички дъщерни предприятия имат отчетен период, приключващ към 31 декември.

Всички вътрешногрупови сделки и салда се елиминират, включително нереализираните печалби и загуби от трансакции между дружества в Групата. Когато нереализираните загуби от вътрешногрупови продажби на активи се елиминират, съответните активи се тестват за обезценка от гледна точка на Групата. Сумите, представени във финансовите отчети на дъщерните предприятия са коригирани, където е необходимо, за да се осигури съответствие със счетоводната политика, прилагана от Групата.

Печалба или загуба и друг всеобхватен доход на дъщерни предприятия, които са придобити или продадени през годината, се признават от датата на придобиването, или съответно до датата на продажбата им.

Неконтролиращото участие като част от собствения капитал представлява дялът от печалбата или загубата и нетните активи на дъщерното предприятие, които не се притежават от Групата. Общият всеобхватен доход или загуба на дъщерното предприятие се отнася към собствениците на предприятието майка и неконтролиращите участия на базата на техния относителен дял в собствения капитал на дъщерното предприятие.

Ако Групата загуби контрол над дъщерното предприятие, всякаква инвестиция, задържана в бившето дъщерно предприятие, се признава по справедлива стойност към датата на загубата на контрол, като промяната в отчетната стойност се отразява в печалбата или загубата. Справедливата стойност на всяка инвестиция, задържана в бившето дъщерно предприятие към датата на загуба на контрол се счита за справедлива стойност при първоначално признаване на финансов актив в съответствие с МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване“ или, където е уместно, за себестойност при първоначално признаване на инвестиция в асоциирано или съвместно контролирано предприятие. В допълнение всички суми, признати в друг всеобхватен доход по отношение на това дъщерно предприятие, се отчитат на същата база, както би било необходимо,

ако Групата директно се е била освободила от съответните активи или пасиви (напр. рекласифицирани в печалбата или загубата или отнесени директно в неразпределената печалба съгласно изискванията на съответния МСФО).

Печалбата или загубата от отписването на инвестиция в дъщерно предприятие представлява разликата между i) сумата от справедливата стойност на полученото възнаграждение и справедливата стойност на всяка задържана инвестиция в бившето дъщерно предприятие и ii) балансовата сума на активите (включително репутация) и пасивите на дъщерното предприятие и всякакво неконтролиращо участие.

4.4. Бизнес комбинации

Всички бизнес комбинации се отчитат счетоводно по метода на покупката. Прехвърленото възнаграждение в бизнес комбинация се оценява по справедлива стойност, която се изчислява като сумата от справедливите стойности към датата на придобиване на активите, прехвърлени от придобиващия, поетите от придобиващия задължения към бившите собственици на придобиваното предприятие и капиталовите участия, емитирани от Групата. Прехвърленото възнаграждение включва справедливата стойност на активи или пасиви, възникнали в резултат на възнаграждения под условие. Разходите по придобиването се отчитат в печалбата или загубата в периода на възникването им.

Методът на покупката включва признаване на разграничимите активи и пасиви на придобиваното предприятие, включително условните задължения, независимо дали те са били признати във финансовите отчети на придобиваното предприятие преди бизнес комбинацията. При първоначалното признаване активите и пасивите на придобитото дъщерно предприятие са включени в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната справедлива стойност, която служи като база за последващо оценяване в съответствие със счетоводната политика на Групата.

За всяка бизнес комбинация Групата оценява всяко неконтролиращо участие в придобиваното предприятие, което представлява дял от собствения му капитал и дава право на ликвидационен дял, или по справедлива стойност или по пропорционален дял на неконтролиращото участие в разграничимите нетни активи на придобиваното предприятие. Другите видове неконтролиращо участие се оценяват по справедлива стойност или, ако е приложимо, на база, определена в друг МСФО.

Репутацията се признава след определяне на всички разграничими нематериални активи. Тя представлява превишението на сумата от а) справедливата стойност на прехвърленото възнаграждение към датата на придобиване и б) размера на всяко неконтролиращо участие в придобиваното предприятие и в) в бизнес комбинация, постигната на етапи, справедливата стойност към датата на придобиване на държаното преди капиталово участие на Групата в придобиваното предприятие, над справедливата стойност на разграничимите нетни активи на придобиваното дружество към датата на придобиване. Всяко превишение на справедливата стойност на разграничимите нетни активи над изчислената по-горе сума се признава в печалбата или загубата непосредствено след придобиването.

При бизнес комбинация, постигната на етапи, Групата преоценява държаното преди капиталово участие в придобиваното предприятие по справедлива стойност към датата на придобиване (т.е. към датата на придобиване на контрол) и признава произтичащата печалбата или загубата, ако има такива, в печалбата или загубата. Сумите, признати в другия всеобхватен доход от дялово участие в придобиваното предприятие преди датата на придобиване на контрол, се признават на същата база, както ако Групата се е освободила директно от държаното преди капиталово участие.

Ако първоначалното счетоводно отчитане на бизнес комбинацията не е приключено до края на отчетния период, в който се осъществява комбинацията, Групата отчита провизорни суми за статиите, за които отчитането не е приключило. През периода на оценяване, който не може да надвишава една година от датата на придобиване, Групата коригира със задна дата тези провизорни суми или признава допълнителни активи или пасиви, за да отрази новата получена

информация за фактите и обстоятелствата, които са съществували към датата на придобиване и, ако са били известни, щяха да повлияят на оценката на сумите, признати към тази дата.

Всяко възнаграждение под условие, дължимо от придобивания, се признава по справедлива стойност към датата на придобиване и се включва като част от прехвърленото възнаграждение в замяна на придобиваното предприятие. Последващи промени в справедливата стойност на възнаграждението под условие, което е класифицирано като актив или пасив, се признават в съответствие с изискванията на МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване“ или в печалбата или загубата или като промяна в другия всеобхватен доход. Ако възнаграждението под условие е класифицирано като собствен капитал, то не се преоценява до окончателното му уреждане в собствения капитал. Промени в справедливата стойност на възнаграждението под условие, които представляват провизорни суми през периода на оценяване, се отразяват ретроспективно за сметка на репутацията.

4.5. Сделки с неконтролиращи участия

Промени в дела на Групата в собствения капитал на дъщерно дружество, които не водят до загуба на контрол, се третираат като трансакции със собственици на Групата. Отчетните стойности на дела на Групата и на неконтролиращите участия се коригират с цел отразяването на промяната на относителния им дял в капитала на дъщерното дружество. Всяка разлика между сумата, с която са променени неконтролиращите участия, и справедливата стойност на полученото или платено възнаграждение, се признава директно в собствения капитал и се отнася към собствениците на предприятието-майка.

4.6. Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия

Асоциирани са тези предприятия, върху които Групата е в състояние да оказва значително влияние, но които не са нито дъщерни предприятия, нито съвместно контролирани предприятия. Инвестициите в асоциирани предприятия се признават първоначално по себестойност, а впоследствие се отчитат по метода на собствения капитал. В себестойността на инвестицията се включват разходите по нейното придобиване.

Съвместни предприятия са договорни споразумения, по силата на които две или повече страни се заемат със стопанска дейност, която подлежи на съвместен контрол. Те се отразяват счетоводно по метода на собствения капитал.

Репутация или корекции в справедливата стойност на дела на Групата в асоциираното предприятие, се включва в стойността на инвестицията.

Всички последващи промени в размера на участието на Групата в собствения капитал на асоциираното предприятие се признават в балансовата стойност на инвестицията. Промени, дължащи се на печалбата или загубата, реализирана от асоциираното предприятие, се отразяват в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред “Печалба от инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал”. Тези промени включват последваща амортизация или обезценка на определената при придобиването справедлива стойност на активи и пасиви на асоциираното предприятие.

Промените в другия всеобхватен доход на асоциираното предприятие, както и в позиции, признати директно в собствения капитал на асоциираното предприятие, се признават съответно в другия всеобхватен доход или в собствения капитал на Групата. В случаите, в които делът на Групата в реализираните загуби на асоциираното предприятие надвиши размера на участието ѝ в асоциираното предприятие, включително и необезпечените вземания, Групата не признава своя дял в по-нататъшните загуби на асоциираното предприятие, освен ако Групата няма поети договорни или фактически задължения или е извършила плащания от името на асоциираното предприятие. Ако впоследствие асоциираното предприятие реализира печалби, Групата признава своя дял дотолкова, доколкото делът на печалбата надвиши натрупания дял на загубите, които не са били признати по-рано.

Нереализираните печалби и загуби от трансакции между Групата и нейните асоциирани и съвместни предприятия се елиминират до размера на дела на Групата в тези предприятия. Когато се елиминират нереализирани загуби от продажби на активи, съответните активи се тестват за обезценка от гледна точка на Групата.

Сумите, отразени във финансовите отчети на асоциираните и съвместни предприятия, са преизчислени, където е необходимо, за да се осигури съответствие със счетоводната политика на Групата.

При загуба на значително влияние над асоциирано дружество Групата оценява и признава всяка запазена инвестиция в него по справедлива стойност. Всяка разлика между отчетната стойност на инвестицията в асоциираното дружество при загуба на значителното влияние и сумата от справедливата стойност на запазеното участие и постъпленията при отписването се признава в печалбата или загубата.

Ако дяловото участие в асоциираното дружество е намалено, но без загуба на значително влияние, само пропорционална част от сумите, признати в другия всеобхватен доход, се рекласифицира в печалбата или загубата.

4.7. Сделки в чуждестранна валута

Сделките в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута на Групата по официалния обменен курс към датата на сделката (обявения фиксинг на Българска народна банка). Печалбите и загубите от курсови разлики, които възникват при уреждането на тези сделки и преоценяването на паричните позиции в чуждестранна валута към края на отчетния период, се признават в печалбата или загубата.

Непаричните позиции, оценявани по историческа цена в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата на сделката (не са преоценени). Непаричните позиции, оценявани по справедлива стойност в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата, на която е определена справедливата стойност.

В консолидирания финансов отчет на Групата всички активи, задължения и трансакции на отделните дружества от Групата във функционална валута, различна от български лева (валутата на представяне на Групата), се преизчисляват в български лева при консолидацията. Функционалната валута на отделните дружества от Групата не е променяна в рамките на отчетния период.

При консолидация всички активи и пасиви се преизчисляват в български лева по заключителния курс към датата на консолидирания финансов отчет. Приходите и разходите са преизчислени във валутата на представяне на Групата по средния курс за отчетния период. Валутните курсови разлики водят до увеличение или намаление на другия всеобхватен доход и се признават в резерва от преизчисления в собствения капитал. При освобождаването от нетна инвестиция в чуждестранна дейност натрупаните валутни разлики от преизчисления, признати в собствения капитал, се рекласифицират в печалбата или загубата и се признават като част от печалбата или загубата от продажбата. Репутацията и корекциите, свързани с определянето на справедливи стойности към датата на придобиване, се третираат като активи и пасиви на чуждестранното предприятие и се преизчисляват в български лева по заключителния курс.

4.8. Отчитане по сегменти

Групата оперира в следните бизнес сегменти:

- Производство, търговия и услуги
- Финанси
- Транспорт
- Недвижими имоти
- Строителство и инженеринг

Всеки от тези оперативни сегменти се управлява отделно, тъй като за всяка дейност се използват различни технологии, ресурси и маркетингови подходи. Всички сделки между сегментите се осъществяват по цени на съответстващи сделки между независими страни.

При отчитането по сегменти според МСФО 8 „Оперативни сегменти” Групата прилага политика на оценяване, съответстваща на политиката на оценяване, използвана в консолидирания финансов отчет.

Активите на Групата, които не се отнасят директно към дейността на някой от сегментите, не се разпределят по сегменти.

Информацията относно резултатите на отделните сегменти, която се преглежда регулярно от лицата, отговорни за вземане на оперативни решения, не включва ефектите от единични неповтаряеми събития. Финансовите приходи и разходи се включват в резултатите на оперативните сегменти, които редовно се преглеждат от лицата, отговорни за вземане на оперативни решения.

Не са настъпили промени в методите за оценка, използвани за определяне на печалбата или загубата на сегментите в предходни отчетни периоди. Не се прилага асиметрично разпределение между сегментите.

4.9. Приходи

Приходите включват приходи от продажба на стоки и предоставяне на услуги от всеки един бизнес сегмент на Групата. Приходите от основните дейности на групата са представени в пояснение 32 Приходи от нефинансова дейност, пояснение 34 Печалба от продажба на нетекущи активи, пояснение 35 Приходи от застраховане, пояснение 37 Приходи от лихви, пояснение 39 Печалба от операции с финансови инструменти.

Приходите се оценяват по справедлива стойност на полученото или подлежащото на получаване плащане или възмездяване, като се отчита сумата на всички търговски отстъпки и количествени работи, направени от Групата. При замяна на сходни активи, които имат сходна цена, размяната не се разглежда като сделка, която генерира приходи.

Приходът се признава, когато са изпълнени следните условия:

- Сумата на прихода може да бъде надеждно оценена;
- Вероятно е икономическите изгоди от сделката да бъдат получени;
- Направените разходи или тези, които предстои да бъдат направени, могат надеждно да бъдат оценени;
- Критериите за признаване, които са специфични за всяка отделна дейност на Групата, са изпълнени. Те са определени в зависимост от продуктите или услугите, предоставени на клиента, и на договорните условия, както са изложени по-долу.

4.9.1. Продажба на стоки

При продажба на стоки, приходът се признава, когато Групата е прехвърлила на купувача значимите ползи и рискове от собствеността на предоставените стоки. Счита се, че значимите рискове и ползи са прехвърлени на купувача, когато клиентът е приел стоките без възражение.

4.9.2. Приходи от предоставяне на услуги

Приходът, свързан със сделка по предоставяне на услуги, се признава, когато резултатът от сделката може надеждно да се оцени.

4.9.3. Приходи от банкова дейност

4.9.3.1. Приходи от лихви и разходи за лихви

Приходите от и разходите за лихви се признават на пропорционална времева база, с използване на метода на ефективния лихвен процент, като се амортизира разликата между сумата при първоначалното признаване на съответния актив или задължение и сумата при настъпил падеж.

За кредити, предоставени от Банките на Групата и задължения към депозанти, където лихвата се изчислява ежедневно като се прилага договорения лихвен процент към неиздължената сума на кредита, ефективният лихвен процент се приема за приблизително равен на договорения, поради естеството на договорните отношения.

Натрупаните лихви в резултат на притежаване на ценни книжа за търгуване или за продажба се отчитат като приходи от лихви. Приходите от лихви включват сумата на амортизацията на дисконта, премията или друга разлика между началната отчетна сума на дълговите ценни книжа и сумата им на падежа.

При придобиване на лихвоносна инвестиция, натрупаната към момента на придобиването лихва се отчита като вземане.

4.9.3.2. Приходи от такси и комисиони

Таксите и комисионите се състоят основно от такси за разплащателни операции в лева и чуждестранна валута, такси за отпускане и управление на кредити, за откриване на акредитиви и издаване на гаранции. Таксите и комисионите се начисляват, когато са заработени или дължими.

Комисионите, възникващи от сделки в чуждестранна валута се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход при получаването им. Таксите и комисионите за отпускане и управление на кредити, когато са част от ефективния им доход, се разсрочват чрез амортизирането им за срока на действие на кредита и се признават като текущ финансов приход през този период чрез корекция на ефективния лихвен доход.

4.9.4. Приходи от застрахователна дейност

Признаването като приход на премията по общо застраховане е на база сумата, дължима от застрахованото (застраховачото) лице за целия период на покритие, която застрахователят има право да получи по силата на сключени през отчетния период застрахователни договори, и в случаите, когато периодът на покритие обхваща изцяло или отчасти следващ отчетен период.

Презастрахователните премии от активно презастраховане се признават като приход на база дължимите през отчетния период премии от цеденти по силата на презастрахователни договори.

В случаите на съзастраховане само частта на застрахователя от общата сума на премията се признава като приход.

В отстъпените премии на презастрахователи по общо застраховане се включват дължимите премии на презастрахователи по силата на презастрахователни договори във връзка с презастраховане на рискове по сключени през отчетния период договори по пряко застраховане и активно презастраховане. Отчетените презастрахователни премии, които не са платени към датата на баланса, се отразяват като задължение.

Сумите, които подлежат на възстановяване от презастрахователи във връзка с изплатените през същия период претенции от застрахователя, се отчитат като дял на презастрахователите и в случаите, когато уреждането на взаимоотношенията с презастрахователите е в следващ отчетен период.

В отстъпените премии към презастрахователи се включват дължимите през отчетния период премии на презастрахователите по силата на презастрахователни договори във връзка с презастраховане на рискове по сключени през отчетния период договори, както и презастраховане на рискове, относими към премийни периоди с начало през отчетния период.

Отчетените презастрахователни премии, които не са платени към датата на баланса, се отразяват като задължение.

4.9.5. Приходи от авиационна дейност

Услугите, предоставяни от Групата, включват превоз на пътници, товари, багажи и поща със собствени и наети превозни средства, отдаване на самолети под наем, техническо поддържане на въздухоплавателни средства и инженеринг, продажба и резервации на билети, производствено-технически и посреднически дейности, подготовка и квалификация на кадри, вътрешна и външна търговия.

Приходите от продажба на самолетни билети се признават при реално извършване на превоза на пътници.

Когато продажбата на самолетни билети включва поощрения за лоялни клиенти, полученото възнаграждение се разпределя между отделните компоненти на договора за продажба на база на тяхната справедлива стойност. Приход от този вид продажби се признава, когато клиентът замени получените поощрения с услуги, предоставени от Групата.

4.9.6. Приходи от пенсионноосигурителна дейност

Приходите се оценяват по справедлива стойност на полученото или подлежащото на получаване възнаграждение. Приход се признава при изпълнението на услугата или при прехвърлянето на риска върху клиента. Пенсионните дружества на Групата признават като приходи таксите от Доброволния пенсионен фонд (ДПФ), Универсалния пенсионен фонд (УПФ) и Професионалния пенсионен фонд (ППФ).

4.9.7. Приходи от безвъзмездни средства, предоставени от държавата

Приходите от безвъзмездни средства, предоставени от държавата, се признават по справедлива стойност, когато е налице приемлива гаранция, че Групата ще изпълни условията, свързани с тях и помощта ще бъде получена.

Приходите от безвъзмездни средства, предоставени от държавата, се признават през периодите, необходими за тяхната съпоставка със свързаните разходи, които те са предназначени да компенсират, при използване на систематична база.

Безвъзмездни средства, предоставени от държавата, свързани с амортизируеми активи, се признават като приходи за срока на полезния живот на амортизируемия актив чрез намалени амортизационни отчисления.

4.9.8. Приходи от лихви и дивиденди

Приходите от лихви се отчитат текущо по метода на ефективния лихвен процент. Приходите от дивиденди, различни от приходите от инвестиции в асоциирани предприятия, се признават в момента на възникване на правото за получаване на плащането.

4.10. Оперативни разходи

Оперативните разходи се признават в печалбата или загубата при ползването на услугите или на датата на възникването им.

4.11. Разходи за лихви и разходи по заеми

Разходите за лихви се отчитат текущо по метода на ефективния лихвен процент.

Разходите по заеми основно представляват лихви по заемите на Групата. Всички разходи по заеми, които директно могат да бъдат отнесени към закупуването, строителството или производството на един отговарящ на условията актив, се капитализират през периода, в който се очаква активът да бъде завършен и приведен в готовност за използване или продажба. Останалите разходи по заеми следва да се признават като разход за периода, в който са възникнали, в

консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за лихви”.

4.12. Репутация

Репутацията представлява бъдещите икономически ползи, произтичащи от други активи, придобити в бизнес комбинация, които не са индивидуално идентифицирани и признати отделно. Вижте пояснение 4.4 за информацията относно първоначалното определяне на репутацията. За целите на теста за обезценка репутацията се разпределя към всяка една единица, генерираща парични потоци, на Групата (или група от единици, генериращи парични потоци), която се очаква да има ползи от бизнес комбинацията, независимо от това дали други активи или пасиви на придобитото дружество са разпределени към тези единици. Репутацията се оценява по стойност на придобиване, намалена с натрупаните загуби от обезценка. Вижте пояснение 4.16 за информацията относно тестовете за обезценка.

При отписване на единица, генерираща парични потоци, съответната част от репутацията се включва в определянето на печалбата или загубата от отписването.

4.13. Нематериални активи

Нематериалните активи включват търговски марки, лицензи и патенти, програмни продукти, връзки с клиенти, продукти от развойна дейност, активи по проучване и оценка на минерални ресурси и други. Те се отчитат по цена на придобиване, включваща всички платени мита, невъзстановими данъци и направените преки разходи във връзка с подготовка на актива за експлоатация. При придобиване на нематериален актив в резултат на бизнес комбинация себестойността му е равна на справедливата стойност в деня на придобиването.

Последващото оценяване се извършва по цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загуби от обезценка. Направените обезценки се отчитат като разход и се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период.

Последващите разходи, които възникват във връзка с нематериалните активи след първоначалното им признаване, се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за периода на тяхното възникване, освен ако благодарение на тях активът може да генерира повече от първоначално предвидените бъдещи икономически ползи и когато тези разходи могат надеждно да бъдат оценени и отнесени към актива. Ако тези условия са изпълнени, разходите се добавят към себестойността на актива.

Остатъчната стойност и полезният живот на нематериалните активи се преценяват от ръководството към всяка отчетна дата.

Амортизацията се изчислява, като се използва линейния метод върху оценения полезен срок на годност на отделните активи, както следва:

• софтуер	2-5 години
• търговски марки	6-7 години
• права върху собственост	5-7 години
• лицензи	7 години
• сертификати	5 години
• права върху индустриална собственост	27 - 30 години
• други	7 - 10 години

Разходите за амортизация са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като Разходи за амортизация и обезценка на нефинансови активи, част от ред Разходи за нефинансова дейност и ред Административни разходи.

Печалбата или загубата от продажбата на нематериални активи се определя като разлика между постъпленията от продажбата и балансовата стойност на активите и се отразява в консолидирания

отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Печалба от продажба на нетекущи активи”.

4.14. Имоти, машини и съоръжения

Имотите, машините и съоръженията се оценяват първоначално по себестойност, включваща цената на придобиване, както и всички преки разходи за привеждането на актива в работно състояние.

Последващото оценяване на имоти, машини и съоръжения се извършва по цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загуби от обезценка. Направените обезценки се отчитат като разход и се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период.

Последващите разходи, свързани с определен актив от имоти, машини и съоръжения, се прибавят към балансовата стойност на актива, когато е вероятно Групата да има икономически ползи, надвишаващи първоначално оценената ефективност на съществуващия актив. Всички други последващи разходи се признават за разход за периода, в който са направени.

Остатъчната стойност и полезният живот на имоти, машини и съоръжения се преценяват от ръководството към всяка отчетна дата.

Имоти, машини и съоръжения, придобити при условията на финансов лизинг, се амортизират на база на очаквания полезен срок на годност, определен посредством сравнение с подобни собствени активи на Групата, или на база на лизинговия договор, ако неговият срок е по-кратък.

Амортизацията на имоти, машини и съоръжения се изчислява, като се използва линейният метод върху оценения полезен живот на отделните групи активи, както следва:

• Сгради	25 години
• Машини	3-5 години
• Съоръжения	от 4 до 25 години
• Транспортни средства	от 4 до 10 години
• Летателни апарати	20 години
• Двигатели	12 години
• Кораби	30 години
• Стопански инвентар	7 години
• Други	7 години

Разходите за амортизация са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като Разходи за амортизация и обезценка на нефинансови активи, част от ред Разходи за нефинансова дейност и ред Административни разходи.

Печалбата или загубата от продажбата на имоти, машини и съоръжения се определя като разлика между постъпленията от продажбата и балансовата стойност на актива и се признава в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Печалба от продажба на нетекущи активи”.

4.15. Отчитане на лизинговите договори

Групата като лизингополучател

В съответствие с изискванията на МСС 17 „Лизинг” правата за разпореждане с актива се прехвърлят от лизингодателя върху лизингополучателя в случаите, в които лизингополучателят понася съществените рискове и изгоди, произтичащи от собствеността върху наетия актив.

При сключване на договор за финансов лизинг активът се признава в консолидирания отчет за финансовото състояние на лизингополучателя по по-ниската от двете стойности – справедливата стойност на наетия актив и настоящата стойност на минималните лизингови плащания плюс непредвидени плащания, ако има такива. В консолидирания отчет за финансовото състояние се

отразява и съответното задължение по финансов лизинг, независимо от това дали част от лизинговите плащания се дължат авансово при сключване на договора за финансов лизинг.

Впоследствие лизинговите плащания се разпределят между финансов разход и намаление на неплатеното задължение по финансов лизинг.

Активите, придобити при условията на финансов лизинг, се амортизират в съответствие с изискванията на МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения” или МСС 38 „Нематериални активи”.

Лихвената част от лизинговата вноска представлява постоянен процент от непогасеното задължение и се признава в печалбата или загубата за периода на лизинговия договор.

Всички останали лизингови договори се считат за оперативни лизингови договори. Плащанията по оперативен лизингов договор се признават като разходи по линейния метод за срока на споразумението. Разходите, свързани с оперативния лизинг, напр. разходи за поддръжка и застраховки, се признават в печалбата или загубата в момента на възникването им.

Групата като лизингодател

Активите, отдадени по оперативни лизингови договори, се отразяват в консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата и се амортизират в съответствие с амортизационната политика, възприета по отношение на подобни активи на Групата, и изискванията на МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения” или МСС 38 „Нематериални активи”. Доходът от оперативни лизингови договори се признава директно като приход в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния отчетен период.

Активите, отдадени при условията на финансови лизингови договори, се отразяват в консолидирания отчет за финансово състояние на Групата като вземане, равно на нетната инвестиция в лизинговия договор. Доходът от продажба на активите се включва в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период. Признаването на финансовия приход се основава на модел, отразяващ постоянен периодичен процент на възвращаемост върху остатъчната нетна инвестиция.

4.16. Тестове за обезценка на активи

При изчисляване размера на обезценката Групата дефинира най-малката разграничима група активи, за която могат да бъдат определени самостоятелни парични потоци (единица, генерираща парични потоци). В резултат на това някои от активите подлежат на тест за обезценка на индивидуална база, а други на база на единица, генерираща парични потоци.

Всички активи и единици, генериращи парични потоци, се тестват за обезценка поне веднъж годишно. Всички други отделни активи или единици, генериращи парични потоци, се тестват за обезценка, когато събития или промяна в обстоятелствата индикират, че тяхната балансова стойност не може да бъде възстановена.

За загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност на даден актив или единица, генерираща парични потоци, превишава възстановимата им стойност, която е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите по продажба на даден актив, и неговата стойност в употреба. За да определи стойността в употреба, ръководството на Групата изчислява очакваните бъдещи парични потоци за всяка единица, генерираща парични потоци, и определя подходящия дисконтов фактор с цел калкулиране на настоящата стойност на тези парични потоци. Данните, използвани при тестването за обезценка, се базират на последния одобрен бюджет на Групата, коригиран при необходимост с цел елиминиране на ефекта от бъдещи реорганизации и значителни подобрения на активи. Дисконтовите фактори се определят за всяка отделна единица, генерираща парични потоци, и отразяват съответния им рисков профил, оценен от ръководството на Групата.

Загубите от обезценка на единица, генерираща парични потоци, се посочват в намаление на балансовата сума на активите от тази единица. За всички активи на Групата ръководството преценява последващо дали съществуват индикации за това, че загубата от обезценка, призната в

предходни години, може вече да не съществува или да е намалена. Обезценка, призната в предходен период, се възстановява, ако възстановимата стойност на единицата, генерираща парични потоци, надвишава нейната балансова стойност.

4.17. Инвестиционни имоти

Групата отчита като инвестиционни имоти сгради и земи, които се държат за получаване на приходи от наем и/или за увеличение на капитала, по модела на справедливата стойност.

Инвестиционните имоти се оценяват първоначално по себестойност, включваща покупната цена и всички разходи, които са пряко свързани с инвестиционния имот, например хонорари за правни услуги, данъци по прехвърляне на имота и други разходи по сделката.

Инвестиционните имоти се преоценяват на годишна база и се включват в консолидирания отчет за финансовото състояние по пазарните им стойности. Те се определят от независими оценители с професионална квалификация и значителен професионален опит в зависимост от характера и местонахождението на инвестиционните имоти, базирайки се на доказателства за пазарните условия.

Всяка печалба или загуба от промяна в справедливата стойност или от продажба на даден инвестиционен имот се признава незабавно в печалбата или загубата на ред Продажба на нетекущи активи и на ред Промяна в справедливата стойност на инвестиционните имоти.

Последващите разходи, свързани с инвестиционни имоти, които вече са признати в консолидирания финансов отчет на Групата, се прибавят към балансовата стойност на имотите, когато е вероятно Групата да получи бъдещи икономически ползи, надвишаващи първоначално оценената стойност на съществуващите инвестиционни имоти. Всички други последващи разходи се признават за разход в периода, в който са възникнали.

Групата отписва инвестиционните си имоти при продажбата им или при трайното им изваждане от употреба, в случай че не се очакват никакви икономически изгоди от тяхното освобождаване. Печалбите или загубите, възникващи от изваждането им от употреба или тяхната продажба, се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход и се определят като разлика между нетните постъпления от освобождаването на актива и балансовата му стойност.

Приходите от наем и оперативните разходи, свързани с инвестиционни имоти, се представят в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход съответно на ред „Приходи от нефинансова дейност” и ред „Разходи за нефинансова дейност”, и се признават, както е описано в пояснение 4.9 и пояснение 4.10.

4.18. Активи по проучване и оценка на минерални ресурси

Проучването и оценката на минералните ресурси за Групата, се отнася до проучване и оценка на суров нефт и природен газ. След придобиване на право за проучване и оценка всички разходи, свързани с този процес, се капитализират първоначално по разходоопределящи звена – конкретен „Блок”.

Групата признава като активи по проучване и оценка всички пряко свързани разходи, доколкото те са свързани със специфични дейности по проучване и оценка, които може да се отнесат директно към точно определена площ за проучване „Блок”, за която Групата е получила права от съответните държавни институции. Такива разходи включват най-малко следните видове:

- Придобиване на права за проучвания
- Топографски, геологически, геохимически и геофизични изследвания
- Проучвателни сондажи
- Вземане на проби за анализ
- Дейности, свързани с оценяване техническата изпълнимост и търговската приложимост на добиването на минерални ресурси.

Всички разходи, направени преди получаването на права за проучване и оценка се отнасят в печалбата или загубата за периода, в който са възникнали.

Активите по проучване и оценка на минерални ресурси могат да бъдат класифицирани като:

- Разрешения за търсене и проучване, издадени от Министерство на Околната Среда и Водите и Министерство на Икономиката и Енергетиката, съгласно Закона за подземните богатства и свързаните с тях такси;
- Всички разходи за топографски, геологически, геохимически и геофизични изследвания, проучвателни сондажи, изкопни работи, вземане на проби за анализ и други дейности, свързани с оценяване техническата изпълнимост и търговската приложимост на добиването на минерални ресурси, както и други разходи за проучване и оценка, които са направени за конкретна площ, за която Групата притежава разрешение за проучване. Тези разходи включват и разходите за възнаграждение на персонала, материали и използвано гориво, снабдителни разходи и плащания направени към доставчици.

Разходите по проучване и оценка на минерални ресурси се капитализират и представят като нематериални активи до момента, до който не бъде доказана възможността или невъзможността за техническа изпълнимост и търговска приложимост на минералния ресурс. След доказване на техническа изпълнимост и търговска приложимост на открития минерален ресурс, разходите по проучване и оценка се трансформират към „Имоти, машини и съоръжения”.

Активите по проучване и оценка се преглеждат технически, финансово и на управленско ниво поне веднъж годишно с цел потвърждаване на намерението за продължаване на проучвателните дейности и извличане на ползи от направеното откритие, както и за наличие на индикации за обезценка. В случай, че Групата няма намерение да продължава проучвателните дейности или има индикации за обезценка, разходите се отписват.

Оценяването на активите по проучване и оценка на минерални ресурси при тяхното първоначално признаване е по себестойност. Елементите на себестойността включват операции по проучване и оценяване.

“Операции по проучване” – означава операциите с цел проучване на акумулация от петрол. Това включва, без да се ограничава до, геоложки, геофизични, фотографски, геохимични и други анализи, изучавания и изследвания, както и сондиране, удълбочаване, напускане или обсаждане и перфориране, както и изпитване на търсещи сондажи за откриването на петрол, и покупката, наемането или придобиването на такива суровини, материали, оборудване за тези дейности, каквито могат да бъдат включени в одобрените годишни работни проекти и бюджети.

“Операции по оценяване” – означава работите по оценяване (част от проучването) и работна програма за оценяване, изпълнявана след открития, с цел окупторяване на природния резервоар, към който се отнася откритието по отношение на дебелина и латерално разпространение, и оценяване на извлекаемите количества в него, и следва да включва, без да се ограничава от геоложки, геофизични, фотографски, геохимични и други анализи.

4.19. Финансови инструменти

Финансовите активи и пасиви се признават, когато Групата стане страна по договорни споразумения, включващи финансови инструменти.

Финансов актив се отписва, когато се загуби контрол върху договорните права, които съставляват финансовия актив, т.е. когато са изтекли правата за получаване на парични потоци или е прехвърлена значимата част от рисковете и изгодите от собствеността.

Финансов пасив се отписва при неговото погасяване, изплащане, при анулиране на сделката или при изтичане на давностния срок.

При първоначално признаване на финансов актив и финансов пасив Групата ги оценява по справедлива стойност плюс разходите по транзакцията с изключение на финансовите активи и

пасиви, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, които се признават първоначално по справедлива стойност.

Финансовите активи се признават на датата на сделката.

Финансовите активи и финансовите пасиви се оценяват последващо, както е посочено по-долу.

4.19.1. Финансови активи

С цел последващо оценяване на финансовите активи, с изключение на хеджиращите инструменти, те се класифицират в следните категории:

- кредити и вземания;
- финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата;
- инвестиции, държани до падеж;
- финансови активи на разположение за продажба.

Финансовите активи се разпределят към отделните категории в зависимост от целта, с която са придобити. Категорията на даден финансов инструмент определя метода му на оценяване и дали приходите и разходите се отразяват в печалбата или загубата или в другия всеобхватен доход на Групата. Всички финансови активи с изключение на тези, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, подлежат на тест за обезценка към датата на консолидирания финансов отчет. Финансовите активи се обезценяват, когато съществуват обективни доказателства за това. Прилагат се различни критерии за определяне на загубата от обезценка в зависимост от категорията на финансовите активи, както е описано по-долу.

Всички приходи и разходи, свързани с притежаването на финансови инструменти, се отразяват в печалбата или загубата при получаването им, независимо от това как се оценява балансовата стойност на финансовия актив, за който се отнасят, и се представят в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Финансови разходи”, „Финансови приходи” или „Други финансови приходи” с изключение на загубата от обезценка на търговски вземания, която се представя на ред „Разходи за нефинансова дейност”.

Кредити и вземания

Кредити и вземания, възникнали първоначално в Групата, са недеривативни финансови инструменти с фиксирани плащания, които не се търгуват на активен пазар. Кредитите и вземанията последващо се оценяват по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективната лихва, намалена с размера на обезценката. Всяка промяна в стойността им се отразява в печалбата или загубата за текущия период. Парите и паричните еквиваленти, търговските и по-голямата част от други вземания на Групата спадат към тази категория финансови инструменти. Дисконтиране не се извършва, когато ефектът от него е незначителен.

Значими вземания се тестват за обезценка поотделно, когато са просрочени към датата на консолидирания финансов отчет или когато съществуват обективни доказателства, че контрагентът няма да изпълни задълженията си. Всички други вземания се тестват за обезценка по групи, които се определят в зависимост от индустрията и региона на контрагента, както и от други кредитни рискове, ако съществуват такива. В този случай процентът на обезценката се определя на базата на исторически данни относно непогасени задължения на контрагенти за всяка идентифицирана група. Загубата от обезценка на търговските вземания се представя в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като други разходи, включени в „Разходи за нефинансова дейност“.

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, са активи, които са държани за търгуване или са определени при първоначалното им признаване като финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата. Всички деривативни финансови активи, освен ако не са специално определени като хеджиращи инструменти, попадат

в тази категория. Активите от тази категория се оценяват по справедлива стойност, чиито изменения се признават в печалбата или загубата. Всяка печалба или загуба, произтичаща от деривативни финансови инструменти, е базирана на промени в справедливата стойност, която се определя от транзакции на активен пазар или посредством оценъчни методи при липсата на активен пазар.

Инвестиции, държани до падеж

Инвестиции, държани до падеж, са недеривативни финансови инструменти с фиксирани или определяеми плащания и определена дата на падежа, различни от кредити и вземания. Инвестициите се определят като държани до падеж, ако намерението на ръководството на Групата е да ги държи до настъпване на падежа им. Инвестициите, държани до падеж, последващо се оценяват по амортизирана стойност чрез метода на ефективната лихва. При наличието на обективни доказателства за обезценка на инвестицията на базата на кредитен рейтинг, финансовите активи се оценяват по настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци. Всички промени в преносната стойност на инвестицията, включително загубата от обезценка, се признават в печалбата или загубата.

Финансови активи на разположение за продажба

Финансови активи на разположение за продажба са недеривативни финансови активи, които или са определени като финансови активи на разположение за продажба, или не спадат към нито една от останалите категории финансови активи. Финансовите активи от тази категория последващо се оценяват по справедлива стойност с изключение на тези, за които няма котировки на пазарната цена на активен пазар и чиято справедлива стойност не може да бъде надеждно определена. Последните се оценяват по амортизирана стойност по метода на ефективния лихвен процент или по себестойност, в случай че нямат фиксиран падеж. Промените в справедливата им стойност се отразяват в другия всеобхватен доход и се представят в съответния резерв в консолидирания отчет за собствения капитал, нетно от данъци, с изключение на загубите от обезценка и валутни курсови разлики на парични активи, които се признават в печалбата или загубата. Когато финансов актив на разположение за продажба бъде продаден или обезценен, натрупаните печалби и загуби, признати в другия всеобхватен доход, се прекласифицират от собствения капитал в печалбата или загубата за отчетния период и се представят като прекласифицираща корекция в другия всеобхватен доход. Лихви, изчислени по метода на ефективната лихва, и дивиденди се признават в печалбата или загубата на ред „Финансови приходи“. Възстановяването на загуби от обезценка се признава в другия всеобхватен доход с изключение на загубите от обезценка на дългови финансови инструменти, чието възстановяване се признава в печалбата или загубата, само ако то е обективно свързано със събитие, настъпило след момента на признаване на обезценката.

Обезценки за несъбираемост във връзка с банковата дейност на Групата

Финансовите активи се обезценяват при наличие на индикация за обезценка: има информация за финансови затруднения; има реални договорни нарушения; извършено е реструктуриране на дълга; изключване от фондовата борса на ценните книжа.

Финансовите активи на разположение за продажба и отчитани по справедлива стойност се проверяват за наличие на обезценка във връзка с изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет, доколкото наличието на обезценка не е намерило отражение в извършената преоценка към датата на годишния консолидиран финансов отчет. При наличие на условия за обезценка се определя тяхната възстановима стойност. При условие, че очакваната възстановима стойност на финансовите активи е по-ниска от отчетната им стойност, се извършва обезценка, както следва:

- при условие, че към момента на обезценката няма формиран преоценъчен резерв – разликата между отчетната стойност и очакваната възстановима стойност се отразява като текущ финансов разход и намаляване стойността на финансовите активи;

- при условие, че към момента на обезценката има формиран преоценъчен резерв, който е положителна величина и е по-малък от размера на обезценката – в този случай с частта от обезценката до размера на преоценъчния резерв се намалява отчетната стойност на активите и размера на преоценъчния резерв /който остава с нулева стойност/. Останалата част от обезценката се отнася като текущ финансов разход и намаление на отчетната стойност на активите;
- при условие, че към момента на обезценката има формиран преоценъчен резерв, който е отрицателна величина – разликата между балансовата стойност и очакваната възстановима стойност се отразява като текущ финансов разход и намаляване стойността на финансовия актив, а отрицателната величина на преоценъчния резерв се прехвърля и намира отражение в текущите финансови разходи;
- при условие, че към момента на обезценката има формиран преоценъчен резерв, който е положителна величина и е по-голям от размера на обезценката – в този случай с размера на обезценката се намалява стойността на инвестицията и размера на преоценъчния резерв.

Финансовите активи, държани от Банките на Групата до настъпване на падеж се проверяват за наличие на обезценка във връзка с изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет. Обезценките за несъбираемост за притежавани от Банките на Групата ценни книжа, отчетени по амортизирана стойност, се определят като разлика между отчетната стойност и сегашната стойност на бъдещите парични потоци, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. При условие, че сегашната стойност на бъдещите парични потоци на ценните книжа е по-ниска от отчетната им стойност, се извършва обезценка. Разликата се отчита като текущ финансов разход и намаляване на стойността на ценните книжа. Намаляването на обезценките за несъбираемост се отчита в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватния доход за съответния период. Възстановени суми, отписани преди това, се приемат за приход чрез намаляване на обезценките за несъбираемост за годината.

Кредитите и авансите, възникнали първоначално в Банките на Групата с фиксиран падеж, се проверяват за наличие на обезценка във връзка с изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет. Обезценките за несъбираемост за предоставени от Банките на Групата кредити, отчетени по амортизирана стойност, се определят като разлика между отчетната стойност и сегашната стойност на бъдещите парични потоци, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент, ако това е необходимо. Ръководството определя очакваните бъдещи парични потоци след преглед на индивидуалните кредитополучатели, кредитните експозиции и други оказващи влияние фактори. При условие, че сегашната стойност на бъдещите парични потоци на кредитите е по-ниска от отчетната им стойност, се извършва обезценка. Разликата се отчита като текущ финансов разход и намаляване на стойността на кредитите. Намаляването на обезценките за несъбираемост се отчита в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период. Възстановени суми, отписани преди това, се приемат за приход чрез намаляване на обезценките за несъбираемост за годината. Несъбираемите кредити и аванси, които не могат да бъдат възстановени се отписват и се нетират от акумулираната обезценка за несъбираемост. Тези кредити се отписват след приключване на всички необходими правни процедури и след като сумата на загубата е окончателно определена.

Банките на Групата са възприели методология за изчисляване на провизиите за обезценка на кредити базирана на МСФО и в съответствие с изискванията на банковото законодателство в България. Банките на Групата класифицират кредитите в няколко групи. Извън групата на редовните кредити се прилагат проценти, надвишаващи минимално изискваните от регулациите, като с тези проценти се намаляват договорните парични потоци с цел определяне на очакваните парични потоци, които след това се дисконтират с ефективния лихвен процент, както е посочено по-горе. Други специфични изисквания на регулациите са свързани с условия за прекласифициране на нередовни кредити обратно в групата на редовните и признаване на ликвидни обезпечения за целите на определяне на провизиите за обезценка на кредити.

Сумата на загубите, които не са конкретно идентифицирани, но на база преходен опит могат да бъдат очаквани за група от кредити с подобни рискови характеристики, също се начисляват като разход за провизии и намаляват отчетната стойност на кредитите. Загубите се оценяват на базата на исторически опит, кредитния рейтинг на клиентите и икономическата среда, в която са поставени кредитополучателите.

4.19.2. Финансови пасиви

Финансовите пасиви на Групата включват банкови и други заеми и овърдрафти, търговски и други задължения и задължения по финансов лизинг.

Финансовите пасиви се признават, когато съществува договорно задължение за плащане на парични суми или друг финансов актив на друго предприятие или договорно задължение за размяна на финансови инструменти с друго предприятие при потенциално неблагоприятни условия. Всички разходи, свързани с лихви, и промени в справедливата стойност на финансови инструменти, ако има такива, се признават в печалбата или загубата на ред „Разходи за лихви”, „Приходи от лихви” или „Други финансови приходи”.

Финансовите пасиви се оценяват последващо по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективната лихва, с изключение на финансови инструменти, държани за търгуване или определени за оценяване по справедлива стойност в печалбата или загубата, които се оценяват по справедлива стойност с отчитане на промените в печалбата или загубата.

Банковите и други заеми са взети с цел дългосрочно и краткосрочно подпомагане на дейността на Групата. Те са отразени в консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата, нетно от разходите по получаването на заемите. Финансови разходи като премия, платима при уреждане на дълга или обратното му изкупуване, и преки разходи по сделката се отнасят в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на принципа на начислението, като се използва методът на ефективния лихвен процент, и се прибавят към балансовата стойност на финансовия пасив до степента, в която те не се уреждат към края на периода, в който са възникнали.

Търговските задължения се признават първоначално по номинална стойност и впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, намалена с плащания по уреждане на задължението.

Дивидентите, платими на акционерите на дружеството-майка, се признават, когато дивидентите са одобрени на общото събрание на акционерите.

4.20. Деривативи

Деривативите се отчитат по справедлива стойност и се признават в консолидирания отчет за финансовото състояние като деривативи за търгуване. Справедливата стойност на деривативите се основава на пазарната цена или сходни модели за оценка. Деривативите активи се представят като част от финансовите активи държани за търгуване, а деривативите пасиви се представят като част от финансови задължения. Промяната в справедливата стойност на дериватите за търгуване се признава като част от нетния приход от търговски операции в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

4.21. Вземания и задължения по споразумения за обратно изкупуване

Вземанията и задълженията по споразумения за обратно изкупуване се отчитат по цена на придобиване, която е равна на справедливата стойност на пласираните/привлечените от Групата средства, обезпечени със стойността на ценните книжа. Дължимите лихви за предоставеното/полученото финансиране за срока на споразумението се осчетоводяват и признават като приходи/разходи за лихви в периода на възникването им.

Ценните книжа, заложили като обезпечение по споразумения за обратно изкупуване не се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата в случаите, когато рисковете и ползите от собствеността им не са прехвърлени.

Ценните книжа, получени, като обезпечение по споразумения за обратно изкупуване не се записват в консолидирания отчет за финансово състояние на Групата в случаите, когато рисковете и ползите от собствеността им не са прехвърлени.

4.22. Провизии за кредитни ангажименти

Размерът на провизии за гаранции и други задбалансови кредитни ангажименти се признава за разход и пасив, когато Групата има текущи правни или конструктивни задължения, които са възникнали в резултат на минало събитие и когато е вероятно определен поток, включващ икономически ползи, да бъде необходим за покриване на задължението и може да бъде направена надеждна оценка на размера на задължението. Всички загуби в резултат от признаване на провизии за задължения се отнасят в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период.

4.23. Материални запаси

Материалните запаси включват материали, продукцията, незавършено производство, резервни части и стоки. В себестойността на материалните запаси се включват директните разходи по закупуването или производството им, преработката и други преки разходи, свързани с доставката им, както и част от общите производствени разходи, определена на базата на нормален производствен капацитет. Финансовите разходи не се включват в стойността на материалните запаси. Към края на всеки отчетен период материалните запаси се оценяват по по-ниската от себестойността им и тяхната нетна реализуема стойност. Сумата на всяка обезценка на материалните запаси до нетната им реализуема стойност се признава като разход за периода на обезценката.

Нетната реализуема стойност представлява очакваната продажна цена на материалните запаси, намалена с очакваните разходи по продажбата. В случай, че материалните запаси са били вече обезценени до нетната им реализуема стойност и в последващ отчетен период се окаже, че условията довели до обезценката не са вече налице, то се възприема новата им нетна реализуема стойност. Сумата на възстановяването може да бъде само до размера на балансовата стойност на материалните запаси преди обезценката. Сумата на обратно възстановяване на стойността на материалните запаси се отчита като намаление на разходите за материали за периода, в който възниква възстановяването.

Групата определя разходите за материални запаси, като използва метода среднопретеглена стойност.

При продажба на материалните запаси тяхната балансова стойност се признава като разход в периода, в който е признат съответният приход.

4.24. Данъци върху дохода

Разходите за данъци, признати в печалбата или загубата, включват сумата на отсрочените и текущи данъци, които не са признати в другия всеобхватен доход или директно в собствения капитал.

Текущите данъчни активи и/или пасиви представляват тези задължения към или вземания от данъчните институции, отнасящи се за текущи или предходни отчетни периоди, които не са платени към датата на финансовия отчет. Текущият данък е дължим върху облагаемия доход, който се различава от печалбата или загубата в консолидирания финансов отчет. Изчисляването на текущия данък е базиран на данъчните ставки и на данъчните закони, които са в сила към края на отчетния период.

Отсрочените данъци се изчисляват по пасивния метод за всички временни разлики между балансовата стойност на активите и пасивите и тяхната данъчна основа. Отсрочен данък не се предвижда при първоначалното признаване на актив или пасив, освен ако съответната транзакция не засяга данъчната или счетоводната печалба.

Отсрочените данъчни активи и пасиви не се дисконтират. При тяхното изчисление се използват данъчни ставки, които се очаква да бъдат приложими за периода на реализацията им, при условие че те са влезли в сила или е сигурно, че ще влезнат в сила, към края на отчетния период.

Отсрочените данъчни пасиви се признават в пълен размер.

Отсрочени данъчни активи се признават, само ако съществува вероятност те да бъдат усвоени чрез бъдещи облагаеми доходи. Относно преценката на ръководството за вероятността за възникване на бъдещи облагаеми доходи, чрез които да се усвоят отсрочени данъчни активи, вижте пояснение 4.38.

Отсрочени данъчни активи и пасиви се компенсират, само когато Групата има право и намерение да компенсира текущите данъчни активи или пасиви от същата данъчна институция.

Промяната в отсрочените данъчни активи или пасиви се признава като компонент от данъчния приход или разход в печалбата или загубата, освен ако те не са свързани с позиции, признати в другия всеобхватен доход или директно в собствения капитал, при което съответният отсрочен данък се признава в другия всеобхватен доход или в собствения капитал.

4.25. Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти се състоят от наличните пари в брой, парични средства по банкови сметки, безсрочни депозити и депозити до 3 месеца, краткосрочни и високоликвидни инвестиции, които са лесно обръщаеми в конкретни парични суми и съдържат незначителен риск от промяна в стойността си.

Парични средства и парични еквиваленти, за целите на съставяне на консолидирания отчет за паричните потоци, включват паричните средства, салдата по сметките в Централната банка (БНБ) и ностро сметките, които представляват разплащателни сметки в други банки без ограничения при използването им, както и предоставени ресурси, кредити и аванси на други банки с падеж до 3 месеца.

4.26. Нетекущи активи и пасиви, класифицирани като държани за продажба и преустановени дейности

Когато Групата възнамерява да продаде нетекущ актив или група активи (група за освобождаване) и ако продажбата е много вероятно да бъде осъществена в 12-месечен срок, активът или групата за освобождаване се класифицират като държани за продажба и се представят отделно в консолидирания отчет за финансовото състояние.

Пасиви се класифицират като държани за продажба и се представят като такива в консолидирания отчет за финансовото състояние, само ако са директно свързани с групата за освобождаване.

Активи, класифицирани като държани за продажба, се оценяват по по-ниската от тяхната балансова стойност непосредствено след тяхното определяне като държани за продажба и тяхната справедлива стойност, намалена с разходите по продажбата им. Някои активи, държани за продажба, като финансови активи или активи по отсрочени данъци, продължават да се оценяват в съответствие със счетоводната политика относно тези активи на Групата. Активите, класифицирани като държани за продажба, не подлежат на амортизация след тяхното класифициране като държани за продажба.

Печалбите или загубите, възникнали от продажбата или преоценката на преустановени дейности, се представят, както е описано в пояснение 22.

4.27. Собствен капитал, резерви и плащания на дивиденди

Акционерният капитал на Групата отразява номиналната стойност на емитираните акции на дружеството-майка.

Премийният резерв включва премии, получени при емитиране на собствен капитал. Всички разходи по сделки, свързани с емитиране на акции, са приспаднати от внесенния капитал.

Когато дъщерни дружества на Групата купуват акции на дружеството-майка на Групата (изкупени собствени акции), платеното възнаграждение, включително всички присъщи такси, се намалява от собствения капитал на Групата, докато акциите не бъдат продадени извън Групата. В случай че такива акции се продадат извън Групата, полученото възнаграждение, нетно от необходимо присъщите такси, се включва в собствения капитал.

Другите резерви са формирани на база изискванията на Търговския закон за формиране на законови резерви и резерв от преоценки по планове за дефинирани доходи.

Неразпределената печалба включва натрупаните печалби и непокрити загуби от минали периоди.

Всички транзакции със собствениците на Групата са представени отделно в консолидирания отчет за собствения капитал.

4.28. Осигурителни и пенсионни договори

Пенсионноосигурителното дружество на Групата управлява и представлява три пенсионни фонда за допълнително пенсионно осигуряване – Доброволен, Професионален и Универсален.

Доброволен пенсионен фонд (ДПФ) извършва допълнително доброволно пенсионно осигуряване за лична допълнителна доброволна пенсия. Покритите осигурителни случаи са: старост, инвалидност и смърт. Всяко физическо лице, навършило 16 години може доброволно да се осигурява или да бъде осигурявано.

Пенсионните схеми, които се предлагат, са разработени на предварително определени осигурителни вноски.

Осигурителните вноски за доброволно осигуряване могат да бъдат за сметка на самото лице и/или работодател и/или друг осигурител.

Отделните пенсионните схеми са:

- индивидуална пенсионна схема – на основата на еднократни или периодични вноски за сметка на осигуреното лице;
- колективна пенсионна схема – на основата на еднократни или периодични вноски за сметка на друг осигурител или работодател;

Допълнителните пенсии са пожизнени и срочни, по избор на осигуреното лице, като вида на пенсията и срока на нейното получаване се посочват в пенсионния договор при придобиване на право на допълнителна пенсия.

Плащанията са под формата на:

- допълнителни пенсии за старост и инвалидност;
- еднократно или разсрочено изплащане на средствата по индивидуалната партида;
- изплащане на наследствена пенсия;
- еднократно или разсрочено изплащане на наследниците на остатъка от средствата по индивидуалната партида на осигурените лица или пенсионера.

Размерът на личната пожизнена допълнителна пенсия за старост се изчислява на основата на:

- натрупаните средства по индивидуалната партида;
- техническия лихвен процент;
- биометрични таблици.

Право на допълнителна пенсия може да се придобие и чрез внасяне на еднократни вноски, като техният размер се определя на базата на актюерски разчети.

Техническият лихвен процент и биометричните таблици се одобряват от заместник председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ Управление “Осигурителен надзор”.

Осигурителният договор се прекратява в следните случаи:

- при смърт на осигурения;

- когато осигуреното лице прехвърли в полза на трето лице или друг пенсионен фонд цялата сума, натрупана в неговата индивидуална партида;
- при изтегляне на цялата сума, натрупана по неговата индивидуална партида.

Професионален пенсионен фонд (ППФ) осигурява срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране. Професионалната пенсия за ранно пенсиониране се получава до момента на придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по част първа от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Осигурените лица във Фонда имат право на :

- срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране за работещите при условията на I и II категория труд съобразно категорията труд;
- еднократно изплащане до 50% от средствата натрупани по индивидуална партида сума при пожизнено загубена работоспособност над 70.99 на сто;
- еднократно или разсрочено изплащане на натрупаната по индивидуалната партида сума на наследници на починал осигурен или на пенсионер на фонда.

Размерът на професионалната пенсия за ранно пенсиониране се изчислява на основата на:

- натрупаните средства по индивидуалната партида;
- срокът на получаване на пенсията;
- техническия лихвен процент, одобрен от зам. председателя на Комисията за финансов надзор.

При придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по дял Първи на КСО преди изтичане на срока, за който е отпусната професионалната пенсия, с последната пенсия на осигуреното лице се изплаща и остатъкът на средствата в индивидуалната осигурителна партида.

Осигурителният договор се прекратява при следните случаи:

- при смърт на осигуреното лице;
- при изтегляне на всички натрупани средства по индивидуалната партида на осигуреното лице при пенсиониране за осигурителен стаж и възраст по част първа от КСО, ако не е придобило право на професионална пенсия по условията на КСО;
- при подписване на действителен договор за осигуряване в професионален пенсионен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, който е сключен след получаване съгласие от пенсионно-осигурителното дружество за промяна на участието на осигуреното лице.

Осигуряването се осъществява с месечни парични осигурителни вноски. Размерът им се определя в Кодекса за социалното осигуряване като процент от осигурителния доход.

Универсален пенсионен фонд (УПФ): Осигуряването за лична допълнителна пожизнена пенсия за старост се извършва въз основа на договор, сключен между Групата и осигурените лица за участие във фонда – при избор на УПФ от осигуреното лице, както и в резултат на служебно разпределение, осъществено от Национална агенция по приходите (НАП).

Право на придобиване на лична допълнителна пенсия за старост от Универсален пенсионен фонд възниква, когато лицето придобие право на пенсия за осигурителен стаж и възраст при условията на част първа от Кодекса за социално осигуряване или 5 години преди навършване на възрастта за получаване на пенсия от Държавното обществено осигуряване по желание на осигуреното лице, при положение, че натрупаните средства по индивидуалната партида позволяват отпускането на такава пенсия в размер не по-малък от размера на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл.68, ал.1-3.

Осигурените лица във Фонда имат право на:

- допълнителна пожизнена пенсия за старост след придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по Част първа на КСО;

- еднократно изплащане до 50 на сто от натрупаната по индивидуалната партида сума при пожизнено загубена работоспособност над 70,99%;
- еднократно или разсрочено изплащане на натрупаната по индивидуалната партида сума на наследниците на починало осигурено лице и на пенсионер на Фонда.

Размерът на личната пожизнена допълнителна пенсия за старост се определя на основата на:

- натрупаните средства по индивидуалната партида;
- техническия лихвен процент;
- биометрични таблици.

Техническият лихвен процент и биометричните таблици се одобряват от заместник председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ Управление "Осигурителен надзор".

Осигурителният договор се прекратява в следните случаи:

- при смърт на осигуреното лице;
- при подписване на действителен договор за осигуряване в универсален пенсионен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, който е сключен след получено съгласие от Групата за промяна на участието на осигуреното лице.

Осигуряването се осъществява с месечни парични осигурителни вноски. Размерът им е определен в Кодекса за социално осигуряване като процент от осигурителния доход.

4.29. Специализирани резерви за пенсионна дейност

Групата заделя пенсионни резерви за гарантиране на минимална доходност, свързана с дейността на фондовете по допълнително задължително пенсионно осигуряване, съгласно изискванията на Кодекса за социално осигуряване (КСО). Пенсионните резерви, които са формирани до момента, представляват 1.00% от активите на фондовете. Натрупаните резерви се инвестират, съгласно изискванията на КСО.

4.30. Здравноосигурителни резерви

Групата заделя здравноосигурителни резерви съгласно Закона за здравното осигуряване и свързаните с него подзаконовни нормативни актове. Натрупаните резерви следва да се инвестират съгласно изискванията на Закона за здравното осигуряване и при осигуряване на сигурност, доходност и съответна на здравноосигурителните договори ликвидност.

4.31. Пенсионни и краткосрочни възнаграждения на служителите

Групата отчита краткосрочни задължения по компенсирани отпуски, възникнали поради неизползван платен годишен отпуск в случаите, в които се очаква той да бъдат ползван в рамките на 12 месеца след датата на отчетния период, през който наетите лица са положили труда, свързан с тези отпуски. Краткосрочните задължения към персонала включват надници, заплати и социални осигуровки.

Групата дължи пенсионни възнаграждения на служителите си по планове с дефинирани доходи във връзка с изискванията на Кодекса на труда съгласно, които при прекратяване на трудовото правоотношение, след като служителят е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, Групата е задължена да му изплати обезщетение в размер до шест брутни работни заплати.

Задължението, признато в консолидирания отчет за финансовото състояние относно планове с дефинирани доходи, представлява настоящата стойност на задължението по изплащане на дефинирани доходи към края на отчетния период.

Ръководството на Групата оценява задължението по изплащане на дефинирани доходи веднъж годишно с помощта на независим актюер. Оценката на задълженията е базирана на стандартни проценти на инфлацията, очаквана промяна на разходите за медицинско обслужване и смъртност.

Бъдещи увеличения на заплатите също се вземат под внимание. Дисконтовите фактори се определят към края на всяка година като се взема предвид доходността на дългосрочни ДЦК.

Актюерските печалби или загуби се признават в другия всеобхватен доход. Нетните разходи за лихви, свързани с пенсионните задължения, са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Финансови разходи“. Всички други разходи, свързани с разходи за пенсионни възнаграждения на служителите, са включени на ред „Разходи за нефинансова дейност“ и ред "Административни разходи".

Краткосрочните доходи на служителите, включително и полагаемите се отпуски, са включени в текущите пасиви на ред „Пенсионни и други задължения към персонала“ по недисконтирана стойност, която Групата очаква да изплати.

4.32. Застрахователни операции

Групата прилага МСФО 4 „Застрахователни договори“. Този стандарт дефинира изисквания за оповестяването на счетоводната политика и представяне на сравнителна информация по отношение на застрахователните активи и пасиви, както и приходите и разходите свързани със застрахователната дейност. Счетоводната политика на Групата е съобразена със спецификата на предлаганите застрахователни услуги и съответните нормативни изисквания.

4.33. Застрахователни договори

Застрахователни договори са тези ангажименти, които към датата на тяхното действие прехвърлят съществени застрахователни рискове върху Групата. Приема се, че съществен застрахователен риск съществува тогава, когато има реална възможност Групата да изплати обезщетение в полза на застрахованото лице и/или трета страна по настъпили застрахователни събития, в размер надхвърлящ 10% от сумата, която би била изплатена, ако такова събитие не настъпи.

След първоначално признаване на застрахователните договори те продължават да се представят като такива за периода на тяхното действие, независимо че е възможно съществено намаляване на застрахователния риск за периода.

4.34. Презастрахователни договори

Групата отстъпва част от застрахователния риск, който носи по сключени застрахователни договори с презастрахователи. Очакваните ползи на Групата от презастрахователните договори по отношение на предстоящи плащания се признават като активи в консолидирания отчет за финансовото състояние в момента на тяхното възникване.

Групата периодично извършва преглед за обезценка на вземанията от презастрахователи. Ако са налице обстоятелства за такива обезценки, презастрахователните вземания се намаляват до размера на сумата, която се очаква да бъде събрана. Разликата се посочва като изменение в дела на презастрахователите в резерва за предстоящи плащания в техническия отчет за застрахователната дейност.

Групата извършва и активно презастраховане. Премиите и обезщетенията по активно презастраховане се отчитат заедно със записаните застрахователни премии и изплатените брутни обезщетения по преки застрахователни операции.

4.35. Застрахователни резерви

Застрахователните резерви се създават от застрахователя за покриване на настоящи и бъдещи задължения към застрахованите въз основа на застрахователните договори, и не са елемент на собствения капитал. Застрахователните резерви се изчисляват от актюера на Групата чрез актюерски методи, които са съвкупност от математически и статистически методи и правила. Застрахователните резерви се посочват в консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата в брутен размер, както и частта на презастрахователя. Когато застраховането се извършва в чуждестранна валута, в същата валута се създават и резервите за него. Застрахователните резерви, заделени през предходния отчетен период, се посочват като приход от освободени резерви през

текущия отчетен период, а заделените в края на периода - като разход за заделени резерви в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход. Застрахователните резерви, отнасящи се за частта на презастрахователя, заделени през предходния отчетен период, се посочват като разход от освободени резерви през текущия отчетен период, а заделените в края на периода - като приход от заделени резерви в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

4.36. Адекватност на резервите

Периодично актюерът на Групата прави оценка дали общо формираните резерви, са достатъчни, за да покрият евентуални бъдещи плащания. Съгласно изискванията на регулаторните органи сумата на така формираните резерви трябва да бъде обезпечена напълно с инвестиции във високоликвидни активи (в процентни съотношения, регламентирани в съответните нормативни актове).

При оценката за адекватност на резервите се взимат под внимание паричните потоци, насочени за плащане на обезщетения, парични потоци, генерирани от събрани премии, изплатени комисионни.

4.37. Провизии, условни пасиви и условни активи

Провизиите се признават, когато има вероятност сегашни задължения в резултат от минало събитие да доведат до изходящ поток на ресурси от Групата и може да бъде направена надеждна оценка на сумата на задължението. Възможно е срочността или сумата на изходящия паричен поток да е несигурна. Сегашно задължение се поражда от наличието на правно или конструктивно задължение вследствие на минали събития. Провизиите за реструктуриране се признават само ако е разработен и приложен подробен формален план за реструктуриране или ръководството е обявило основните моменти на плана за реструктуриране пред тези, които биха били засегнати. Провизии за бъдещи загуби от дейността не се признават.

Сумата, която се признава като провизия, се изчислява на база най-надеждната оценка на разходите, необходими за уреждане на сегашно задължение към края на отчетния период, като се вземат предвид рисковете и несигурността, свързани със сегашното задължение. Когато съществуват редица подобни задължения, вероятната необходимост от изходящ поток за погасяване на задължението се определя, като се отчете групата на задълженията като цяло. Провизиите се дисконтират, когато ефектът от времевите разлики в стойността на парите е значителен.

Обезщетения от трети лица във връзка с дадено задължение, за които Групата е сигурна, че ще получи, се признават като отделен актив. Този актив може и да не надвишава стойността на съответната провизия.

Провизиите се преразглеждат към края на всеки отчетен период и стойността им се коригира, за да се отрази най-добрата приблизителна оценка.

В случаите, в които се счита, че е малко вероятно да възникне изходящ поток на икономически ресурси в резултат на текущо задължение, пасив не се признава. Условните пасиви следва да се оценяват последващо по по-високата стойност между описаната по-горе сравнима провизия и първоначално признатата сума, намалена с натрупаната амортизация.

Вероятни входящи потоци на икономически ползи, които все още не отговарят на критериите за признаване на актив, се смятат за условни активи.

4.38. Значими преценки на ръководството при прилагане на счетоводната политика

Значимите преценки на ръководството при прилагането на счетоводните политики на Групата, които оказват най-съществено влияние върху консолидирания финансов отчет, са описани по-долу. Основните източници на несигурност при използването на приблизителните счетоводни оценки са описани в пояснение 4.39.

4.38.1. Отсрочени данъчни активи

Оценката на вероятността за бъдещи облагаеми доходи за усвояването на отсрочени данъчни активи се базира на последната одобрена бюджетна прогноза, коригирана относно значими необлагаеми приходи и разходи и специфични ограничения за пренасяне на неизползвани данъчни загуби или кредити. Ако надеждна прогноза за облагаем доход предполага вероятното използване на отсрочен данъчен актив особено в случаи, когато активът може да се употреби без времево ограничение, тогава отсроченият данъчен актив се признава изцяло. Признаването на отсрочени данъчни активи, които подлежат на определени правни или икономически ограничения или несигурност, се преценява от ръководството за всеки отделен случай на базата на специфичните факти и обстоятелства.

4.38.2. Липса на контрол над дъщерни дружества

В случаите, в които предприятието – майка притежава пряко или косвено чрез дъщерни предприятия повече от половината от правата на глас в дадено предприятие, но не притежава властта да управлява финансовата и оперативна политика на предприятието и/или е налице договорно споразумение по силата на което Групата не контролира предприятието, то инвестицията в акциите/дялове на това предприятие се класифицира като финансов актив по реда на МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване“.

Предприятието-майка притежава 100% от капитала на дружество Нико Комерс ООД индиректно чрез дъщерни дружества. Дяловото участие не води до придобиване на контрол, съгласно договори за управление от 2010 г. за прехвърляне на правата на глас. Поради тази причина инвестицията в Нико Комерс ООД е прекласифицирана във финансов актив съгласно МСС 39.

Предприятието-майка притежава 97.32% от капитала на дружество ПФК Черно Море АД индиректно чрез дъщерни дружества. Дяловото участие не води до придобиване на контрол, съгласно договори за управление от 2012 г. за прехвърляне на правата на глас. Поради тази причина инвестицията в ПФК Черно Море АД е прекласифицирана във финансов актив съгласно МСС 39.

Групата притежава 96.34% от капитала на дружества АО СК Армеец, Русия и Итил Мед, Русия. През 2016 г. е прехвърлен контролът върху тези дружества и поради тази причина инвестициите в тях са рекласифицирани във финансови активи съгласно МСС 39.

4.38.3. Приходи от продажба на самолетни билети, чийто срок на валидност е изтекъл

Групата основно предоставя услуги по превоз на пътници, които се осъществяват при настъпването на периода, за който е издаден самолетният билет. Прихода от услугата по превоз на пътниците се признава, когато превоза реално бъде извършен. В случаите, когато клиентите са закупили билети, но периода на валидност на самолетните билети е изтекъл и те не могат да бъдат ползвани от клиента, Групата отписва стойността на признатото задължение като друг приход. Съответната пропорционална част на летищните такси, припадащи се на стойността на продадените самолетни билети, за които превозът не е извършен поради изтичането на периода му на валидност, също се отписват от задълженията и се признават като други приходи. Отчитането на другите приходи от билети и летищни такси с изтекла валидност се базира на статистическа информация, извлечена от регистрите бази данни, поддържани от Групата. Ръководството смята, че изтичането на периода на валидност за всеки самолетен билет, когато той не е бил ползван дава основание за признаване на приходи. Това разбиране се основава на основния възприет принцип за признаване на приходи, а именно че те са базирани на фактически извършените услуги.

4.38.4. Приходи от продажба на самолетни билети в случаи на прекъсване на полета и/или премаршрутиране

Като член на Международната организация за въздушен транспорт (International Air Transport Association - IATA), Групата е обвързана със спазване на правила за въздушния транспорт,

наложени от ИАТА. Съгласно ИАТА резолюции 735d и 735e, в случаите на недоброволно премаршрутиране и/или прекъсване на полета, авиокомпанията е задължена да издаде документа FIM (flight interruption manifest). FIM е валиден за определен полет на авиокомпанията-агент, която е различна от авиокомпанията, първоначално издала оригиналния билет за полета.

Съгласно правилата на глава А2, т. 2.6.1 от RAM (Revenue Accounting Manual) при наличието на издаден FIM, приемащата страна (авиокомпанията-агент) задължава издателя на FIM с приложимата пълна еднопосочна тарифа за съответните двойки градове, където е извършено пътуването. В един FIM могат да се включат много билети и задължението следва да бъде отчетено по тарифата, валидна за класата на пътуване на всеки пътник, приложима за датата на полета. След получаване на фактурата, приемащата авиокомпания (извършила полета) има право според правилата на глава А2, т. 2.6.2 и глава А10, т. 4.1. на RAM, в рамките на шест месеца от датата на издаване на фактурата да направи редебит на база прорейтната стойност. При получаване на редебитната фактура се закрива възникналият разчет. След изтичане на шестмесечния срок за възражения /редебити/, непредявените суми се признават като приход.

Отчитането на приходите се базира на предишен опит и Ръководството смята, че 90 % от стойността на всички издадени и непредявени FIM дава основание за признаване на приходи, базирани на фактически извършените услуги.

4.38.5. Приходи от продажба на самолетни билети при ползване на бонус точки по програми за лоялни клиенти

Групата има действащи програми за лоялни клиенти, при които клиентите могат да набират бонус точки (наградни кредити), които след това могат да заменят за безплатни билети за полетите на България Ер АД, могат да получат право за безплатен превоз на допълнителен багаж, превоз в бизнес-класа при закупен билет за икономична класа, ваучери за бизнес-салона на летището и други подобни поощрения за лоялни клиенти.

Групата отчита наградните кредити като отделно разграничим компонент на сделката за продажба, в която поощренията са дадени. Справедливата стойност на полученото възнаграждение или вземането по отношение на първоначалната продажба се разпределя между бонус точките (наградните кредити) и другите компоненти на продажбата. Възнаграждението, разпределено към бонус точките се оценява чрез позоваване на тяхната справедлива стойност, т.е. сумата, по която наградните кредити могат да се продадат отделно. Групата само предоставя поощренията за лоялните клиенти и признава възнаграждението, разпределено към поощренията като приход, когато тези поощрения под формата на бонус точки бъдат заменени и Групата изпълни задължението си за доставката им. Сумата на признатия приход се основава на броя на наградните кредити, които са заменени за награди, в съотношение с общия брой, който се очаква да бъде заменен.

4.39. Несигурност на счетоводните приблизителни оценки

При изготвянето на консолидирания финансов отчет ръководството прави редица предположения, оценки и допускания относно признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи.

Действителните резултати могат да се различават от предположенията, оценките и допусканията на ръководството и в редки случаи съответстват напълно на предварително оценените резултати.

Информация относно съществените предположения, оценки и допускания, които оказват най-значително влияние върху признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи е представена по-долу.

4.39.1. Обезценка

За загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност на даден актив или единица, генерираща парични потоци, превишава възстановимата им стойност, която е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите по продажба на даден актив, и неговата

стойност в употреба. За да определи стойността в употреба, ръководството на Групата изчислява очакваните бъдещи парични потоци за всяка единица, генерираща парични потоци, и определя подходящия дисконтов фактор с цел калкулиране на настоящата стойност на тези парични потоци (вж. пояснение 4.16). При изчисляване на очакваните бъдещи парични потоци ръководството прави предположения относно бъдещите брутни печалби. Тези предположения са свързани с бъдещи събития и обстоятелства. Действителните резултати могат да се различават и да наложат значителни корекции в активите на Групата през следващата отчетна година.

В повечето случаи при определянето на приложимия дисконтов фактор се прави оценка на подходящите корекции във връзка с пазарния риск и рисковите фактори, които са специфични за отделните активи.

Групата е претърпяла загуби от обезценка на репутацията в размер на 275 хил. лв. (2015 г.: 4 979 хил. лв.), за да се намали балансовата стойност на репутацията до възстановимата им стойност (вж. пояснение 11).

4.39.2. Оценяване по справедлива стойност

Ръководството използва техники за оценяване на справедливата стойност на финансови инструменти (при липса на котирани цени на активен пазар) и нефинансови активи. При прилагане на техники за оценяване ръководството използва в максимална степен пазарни данни и предположения, които пазарните участници биха възприели при оценяването на даден инструмент. Когато липсват приложими пазарни данни, ръководството използва своята най-добра оценка на предположенията, които биха направили пазарните участници. Тези оценки могат да се различават от действителните цени, които биха били определени при справедлива пазарна сделка между информирани и желаещи страни в края на отчетния период (вж. пояснение 51).

4.39.3. Полезен живот на амортизируеми активи

Ръководството преразглежда полезния живот на амортизируемите активи в края на всеки отчетен период.

Към 31 декември 2016 г. ръководството определя полезния живот на активите, който представлява очакваният срок на ползване на активите от Групата. Преносните стойности на активите са анализирани в пояснения 12 и 8. Действителният полезен живот може да се различава от направената оценка поради техническо и морално изхабяване, предимно на софтуерни продукти и компютърно оборудване.

4.39.4. Материални запаси

Материалните запаси се оценяват по по-ниската стойност от цената на придобиване и нетната реализуема стойност. При определяне на нетната реализуема стойност ръководството взема предвид най-надеждната налична информация към датата на приблизителната оценка. Бъдещата реализация на балансовата стойност на материалните запаси 47 434 хил. лв. (2015 г.: 51 184 хил. лв.) се влияе от бъдещото предоставяне на услуги и пазарната реализация на материалните запаси, пояснение 15.

4.39.5. Задължение за изплащане на дефинирани доходи

Ръководството оценява веднъж годишно с помощта на независим актюер задължението за изплащане на дефинирани доходи. Действителната стойност на задължението може да се различава от предварителната оценка поради нейната несигурност. Оценката на задълженията е базирана на стандартни проценти на инфлацията, очаквана промяна на вероятност за оттегляне и смъртност. Бъдещи увеличения на заплатите също се вземат под внимание. Дисконтовите фактори се определят към края на всяка година като се взема предвид доходността на държавни ценни книжа.

4.39.6. Провизии

Групата е ответник по няколко съдебни дела към настоящия момент, чийто изход може да доведе до задължения на стойност, различна от сумата на признатите във финансовия отчет провизии. Провизиите нямат да бъдат разглеждани тук по-подробно, за да се избегнат предубеждения, свързани с позицията на Групата в горепосочените спорове.

4.39.7. Бизнес комбинации

При първоначалното им признаване активите и пасивите на придобитите дружества са включени в консолидирания отчет за финансовото състояние с тяхната справедлива стойност. При изчисляване на справедливата стойност ръководството използва оценки на бъдещите парични потоци и дисконтови фактори, които обаче могат да се различават от действителните резултати. Всички промени в оценката след първоначалното признаване биха се отразили върху стойността на репутацията. Информация относно придобитите активи и пасиви е представена в пояснение 5.

5. База за консолидация

5.1. Инвестиции в дъщерни предприятия

Дъщерните предприятия, включени в консолидацията, са както следва:

Име на дъщерното предприятие	Страна на учредяване	Основна дейност	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2015
			Консолидационен процент	Номинален процент	Консолидационен процент	Номинален процент
Централна Кооперативна Банка АД	България	Финансов сектор	79.35%	79.36%	82.60%	82.61%
Централна Кооперативна Банка АД – Скопие	Македония	Финансов сектор	72.88%	91.83%	76.63%	91.83%
АО Инвестиционна Корпоративна Банка	Руска Федерация	Финансов сектор	68.46%	86.27%	71.26%	86.27%
ЦКБ Груп ЕАД	България	Финансов сектор	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
ЦКБ Асетс Мениджмънт ЕООД	България	Финансов сектор	79.35%	100.00%	82.60%	100.00%
ЗАД Армеец	България	Финансов сектор	94.81%	94.81%	94.45%	94.45%
АО СК Армеец	Руска Федерация	Финансов сектор	-	-	96.34%	100.00%
ООО Итил – Мед	Руска Федерация	Финансов сектор	-	-	96.34%	100.00%
ЗАЕД ЦКБ Живот	България	Финансов сектор	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
ПОАД ЦКБ Сила	България	Финансов сектор	51.26%	51.26%	51.26%	51.26%
ДПФ ЦКБ Сила	България	Финансов сектор	51.26%	51.26%	51.26%	51.26%
УПФ ЦКБ Сила	България	Финансов сектор	51.26%	51.26%	51.26%	51.26%
ППФ ЦКБ Сила	България	Финансов сектор	51.26%	51.26%	51.26%	51.26%
Глобъл Инвест Холдинг Б.В.	Холандия	Финансов сектор	-	-	100.00%	100.00%
Зърнени Храни България АД	България	Производство, търговия и услуги	68.94%	68.94%	68.94%	68.94%
Проучване и добив на нефт и газ АД	България	Производство, търговия и услуги	50.21%	66.18%	50.49%	66.38%
Българска петролна рафинерия ЕООД	България	Производство, търговия и услуги	50.21%	100.00%	50.49%	100.00%
Слънчеви лъчи Провадия ЕООД	България	Производство, търговия и услуги	68.94%	100.00%	68.94%	100.00%
Асенова Крепост АД	България	Производство, търговия и услуги	48.76%	72.57%	52.84%	76.65%
ПДНГ –Сервиз ЕООД	България	Производство, търговия и услуги	50.21%	100.00%	50.49%	100.00%
Издавателство геология и минерални ресурси ООД	България	Производство, търговия и услуги	35.15%	70.00%	35.34%	70.00%
Булхимтрейд ООД	България	Производство, търговия и услуги	45.50%	66.00%	45.50%	66.00%
Химойл Трейд ООД	България	Производство, търговия и услуги	30.13%	60.00%	41.36%	60.00%
Рабър Трейд ООД	България	Производство, търговия и услуги	41.36%	60.00%	41.36%	60.00%
Химцелтекс ООД	България	Производство, търговия и услуги	41.45%	60.13%	41.45%	60.13%
Тексим Трейдинг ООД	България	Производство, търговия и услуги	35.16%	51.00%	35.16%	51.00%
Химойл БГ ЕООД	България	Производство, търговия и услуги	50.49%	100.00%	50.49%	100.00%
Зърнени храни грейн АД	България	Производство, търговия и услуги	68.94%	100.00%	68.94%	100.00%
Диализа България ООД	България	Производство, търговия и услуги	34.47%	50.00%	34.47%	50.00%
Химимпорт Фарма АД	България	Производство, търговия и услуги	46.88%	68.00%	46.88%	68.00%
Пловдивска стокова борса АД	България	Производство, търговия и услуги	75.00%	75.00%	75.00%	75.00%

Име на дъщерното предприятие	Страна на учредяване	Основна дейност	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2015
			Консолидационен процент	Номинален процент	Консолидационен процент	Номинален процент
Асела АД	България	Производство, търговия и услуги	27.16%	51.39%	27.16%	51.39%
АК Пластик ООД	България	Производство, търговия и услуги	52.31%	99.00%	52.31%	99.00%
Прайм Лега Консулт ООД	България	Производство, търговия и услуги	70.00%	70.00%	70.00%	70.00%
СК ХГХ Консулт ООД	България	Производство, търговия и услуги	59.34%	59.34%	59.34%	59.34%
Омега Финанс ООД	България	Производство, търговия и услуги	96.00%	96.00%	96.00%	96.00%
Ай Ти Системс Консулт ЕООД	България	Производство, търговия и услуги	68.94%	100.00%	68.94%	100.00%
Технокапитал ООД	България	Производство, търговия и услуги	86.40%	90.00%	86.40%	90.00%
Българска Корабна Компания ЕАД	България	Морски и речен транспорт	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Параходство Българско Речно Плаване АД	България	Морски и речен транспорт	81.91%	81.91%	80.71%	80.71%
Порт Балчик АД	България	Морски и речен транспорт	77.88%	100.00%	77.88%	100.00%
Пристанище Леспорт АД	България	Морски и речен транспорт	99.00%	99.00%	99.00%	99.00%
Леспорт Проджект Мениджмънт ЕООД	България	Морски и речен транспорт	99.00%	100.00%	99.00%	100.00%
МАЯК КМ АД	България	Морски и речен транспорт	76.07%	94.25%	76.07%	94.25%
Българска Логистична Компания ЕООД	България	Морски и речен транспорт	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Порт Пристис ООД	България	Морски и речен транспорт	44.39%	55.00%	44.39%	55.00%
Портстрой Инвест ЕООД	България	Морски и речен транспорт	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Порт Инвест ЕООД	България	Морски и речен транспорт	80.71%	100.00%	80.71%	100.00%
Блу сий хорайзън корп	Сейшел	Морски и речен транспорт	80.71%	100.00%	80.71%	100.00%
Интерлихтер ЕООД	Словакия	Морски и речен транспорт	80.71%	100.00%	80.71%	100.00%
Бългериан Еървейз Груп ЕАД	България	Въздушен транспорт	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
България Ер АД	България	Въздушен транспорт	99.99%	99.99%	99.99%	99.99%
България Ер Меинтенанс ЕООД	България	Въздушен транспорт	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
България Ер Техник ЕООД	България	Въздушен транспорт	99.99%	100.00%	99.99%	100.00%
Еърпорт Консулт ЕООД	България	Въздушен транспорт	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Транс интеркар ЕООД	България	Транспорт	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Енергопроект АД	България	Строителен и инженерен сектор	83.25%	83.25%	83.20%	83.20%
Енергопроект Ютилитис ООД	България	Строителен и инженерен сектор	42.46%	51.00%	42.43%	51.00%
Булхимекс ГмБХ	Германия	Недвижими имоти	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Голф Шабла АД	България	Недвижими имоти	32.64%	65.00%	32.82%	65.00%
Спортен Комплекс Варна АД	България	Недвижими имоти	65.00%	65.00%	65.00%	65.00%
Спортен мениджмънт АД	България	Недвижими имоти	65.00%	100.00%	65.00%	100.00%
ТИ АД	България	Недвижими имоти	87.66%	87.66%	87.66%	87.66%
Ситняково Проджект Истейд ЕООД	България	Недвижими имоти	50.49%	100.00%	-	-

Групата включва неконтролиращо участие (НКУ), разпределено по сегменти както следва.

Име на сегмент	Натрупани неконтролиращи участия	
	2016	2015
	'000 лв.	'000 лв.
Финансов сектор	69 925	69 759
Производство, търговия и услуги	139 757	126 945
Транспорт	21 819	15 764
Недвижими имоти	28 244	25 588
Строителство и инженеринг	1 425	1 027
	261 170	239 083

През 2016 г. са изплатени дивиденди на неконтролиращото участие в размер на 2 343 хил. лв. (2015: 2 945 хил. лв.)

Обобщена финансова информация за активите и пасивите преди вътрешногрупови елиминации е оповестена в пояснение 7 Отчитане по сегменти.

5.2. Придобиване на контролиращото участие в Ситняково Проджект Истейт ЕООД

През 2016 г. Групата е учредила ново дъщерно дружество с наименование "Ситняково проджект истейт" ЕООД. Капиталът на новосъздаденото дружество е в размер на 6 515 хил. лв. и се формира от апортна вноска на недвижими имоти.

5.3. Придобиване на неконтролиращо участие в Енергопроект АД

През 2016 г. Групата придоби допълнително дялово участие в размер 0.05% в своето дъщерно дружество Енергопроект АД за сума в размер на 2 хил. лв., като по този начин увеличи своето контролиращо участие на 83.25% (консолидационен).

5.4. Придобиване на неконтролиращо участие в Параходство Българско Речно Плаване АД

През 2016 г. Групата придоби допълнително дялово участие в размер 1.20% в своето дъщерно дружество Параходство Българско речно плаване АД за сума в размер на 285 хил. лв., като по този начин увеличи своето контролиращо участие на 81.91% (консолидационен).

Балансовата стойност на новопридобитите нетните активи на дъщерното дружество Параходство Българско речно плаване АД, признати към датата на придобиване в консолидирания финансов отчет, възлиза на 872 хил. лв. Групата е признала намаление на неконтролиращото участие в размер на 872 хил. лв. и увеличение на неразпределената печалба в размер на 872 хил. лв.

	'000 лв.
Общо прехвърлено възнаграждение	(285)
Допълнително придобит дял в нетните активи на дружество Параходство българско речно плаване АД,	872
Увеличение на неразпределената печалба	587

5.5. Придобиване на неконтролиращо участие в ЗАД Армеец

През 2016 г. Групата придоби допълнително дялово участие в размер 0.36% в своето дъщерно дружество ЗАД Армеец за сума в размер на 505 хил. лв., като по този начин увеличи своето контролиращо участие на 94.81 % (консолидационен).

Балансовата стойност на новопридобитите нетни активи на дъщерното дружество ЗАД Армеец АД, признати към датата на придобиване в консолидирания финансов отчет, възлиза на 220 хил.

лв. Групата е признала намаление на неконтролиращото участие в размер на 220 хил. лв. и намаление на неразпределената печалба в размер на 285 хил. лв.

	‘000 лв.
Общо прехвърлено възнаграждение	(505)
Допълнително придобит дял в нетните активи на дружество ЗАД Армеец	220
Намаление на неразпределена печалба	(285)

5.6. Продажба на част от контролиращото участие в Асенова крепост АД

През 2016 г. Групата продаде дялово участие в размер на 4.08% в своето дъщерно дружество Асенова Крепост АД за парична сума в размер на 1 246 хил. лв., като по този начин намали своето контролиращо участие до 48,76 %(консолидационен).

Балансовата стойност на нетните активи на дъщерното дружество Асенова Крепост АД, признати към датата на продажбата в консолидирания финансов отчет в увеличение на неконтролиращото участие, възлиза на 980 хил. лв. Групата е признала увеличение на неразпределената печалба в размер на 266 хил. лв.

	‘000 лв.
Общо прехвърлено възнаграждение	1 246
Продаден дял в нетните активи на Асенова крепост АД	(980)
Увеличение на неразпределената печалба	266

5.7. Продажба на част от контролиращото участие в Проучване и добив на нефт и газ АД

През 2016 г. Групата продаде дялово участие в размер на 0.20% в своето дъщерно дружество Проучване и добив на нефт и газ АД за парична сума в размер на 205 хил. лв., като по този начин намали своето контролиращо участие до 50,29 %(консолидационен).

Балансовата стойност на нетните активи на дъщерното дружество Проучване и добив на нефт и газ АД, признати към датата на продажбата в консолидирания финансов отчет в увеличение на неконтролиращото участие, възлиза на 184 хил. лв. Групата е признала увеличение на неразпределената печалба в размер на 21 хил. лв.

	‘000 лв.
Общо прехвърлено възнаграждение	205
Продаден дял в нетните активи на дружество Проучване и добив на нефт и газ АД	(184)
Увеличение на неразпределената печалба	21

5.8. Продажба на част от контролиращото участие в Централна кооперативна банка АД

През 2016 г. Групата продаде дялово участие в размер на 3.35% в своето дъщерно дружество Централна Кооперативна банка АД за парична сума в размер на 5 701 хил. лв., като по този начин намали своето контролиращо участие до 79.35 %(консолидационен).

Балансовата стойност на нетните активи на дъщерното дружество Централна кооперативна банка АД, признати към датата на продажбата в консолидирания финансов отчет в увеличение на

неконтролиращото участие, възлиза на 184 хил. лв. Групата е признала увеличение на неразпределената печалба в размер на 21 хил. лв.

	‘000 лв.
Общо прехвърлено възнаграждение	5 701
Продаден дял в нетните активи на дружество Централна кооперативна банка АД	(13 131)
Намаление на неразпределената печалба	(7 430)

5.9. Прехвърляне на контролиращото участие в АО СК Армеец и ООО Итил Мед

През 2016 г. Групата прехвърля контрола си върху АО СК Армеец - Русия и ООО Итил Мед и рекласифицира инвестицията си с оглед на бъдещите си планове и сключени договори като финансов актив.

Групата е признала намаление на неразпределената печалба в размер на 3 175 хил. лв. и намаление на малцинственото участие в размер на 4 742 хил. лв.

	‘000 лв.
Продаден дял в нетните активи на дружествата АО СК Армеец - Русия и ООО Итил Мед	(3 175)
Намаление на неразпределената печалба	(4 742)

5.10. Продажба на контролиращото участие в Глобъл Инвест Холдинг Б.В.

През 2016 г. Групата продава изцяло участието си в Глобъл Инвест Холдинг Б.В.

6. Инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал

6.1. Инвестиции в асоциирани предприятия

Групата притежава акции или дялове от капитала на следните асоциирани предприятия:

	2016	Участие	2015	Участие
	‘000 лв.	%	‘000 лв.	%
Луфтханза Техник София ООД	6 777	24.90%	5 666	24.90%
Суиспорт България АД	4 959	49.00%	4 253	49.00%
Силвър Уингс България ООД	4 817	42.50%	3 967	42.50%
Амадеус България ООД	3 182	45.00%	3 168	45.00%
ВиТиСи АД	3 214	41.00%	2 544	41.00%
Добрички панаир АД	745	39.98%	741	39.98%
Каварна Газ ООД	464	35.00%	463	35.00%
	24 158		20 802	

Инвестициите в асоциирани предприятия са отчетени във финансовия отчет на Групата по метода на собствения капитал. Датата на финансовите отчети на асоциираните предприятия е 31 декември.

Финансовата информация за асоциираните предприятия може да бъде обобщена както следва:

	2016	2015
	‘000 лв.	‘000 лв.
Активи	102 985	100 825
Пасиви	(49 632)	(52 436)
Приходи	136 388	126 905
Печалба за периода	9 179	8 677
Дял от печалбата за периода за Групата	3 183	3 044

През 2016 г. Групата е получила дивиденди от асоциираните си предприятия в размер на 1 810 хил. лв. (2015: 1 597 хил. лв.)

6.2. Инвестиции в съвместни предприятия

Групата притежава акции или дялове от капитала на следните съвместни предприятия:

Име	2016	Участие	2015	Участие
	‘000 лв.		‘000 лв.	
Варнафери ООД	5 007	50%	5 007	50.00%
Нюанс БГ АД	1 310	50%	1 036	50.00%
	6 317		6 043	

Инвестициите в съвместните предприятия са отразени във финансовия отчет на Групата по метода на собствения капитал. Датата на финансовите отчети на съвместните предприятия е 31 декември. Финансовата информация за съвместните предприятия може да бъде обобщена, както следва:

	2016	2015
	‘000 лв.	‘000 лв.
Активи	28 520	28 989
Пасиви	(24 690)	(26 577)
Приходи	50 072	43 850
Печалба/(загуба)	2 706	(5 026)
Дял от печалбата/(загубата) за Групата	1 353	(2 513)
Признат дял от печалбата за Групата	274	-

За отчетния период дялът на Групата в печалбите на съвместните предприятия е признат след приспадане на непризнати загуби от предходни периоди.

Групата няма условни задължения или други поети ангажименти, свързани със съвместните предприятия.

7. Отчитане по сегменти

Ръководството, отговорно за вземане на оперативни решения, определя оперативните сегменти базирайки се на видовете дейности, основните продукти и услуги, които се осъществяват от Групата. Дейността на Групата се разглежда като съвкупност от единици – оперативни сегменти, които могат да варират в зависимост от естеството и развитието на конкретен сегмент, като се отчита влиянието на рисков фактори, парични потоци, продукти и пазарни изисквания.

Всеки от оперативните сегменти се управлява отделно, доколкото той изисква отделни технологии и ресурси, както и отделни маркетингови подходи. Прилагането на МСФО 8 не е повлияло при идентифициране на основните оперативни сегменти на Групата в сравнение с тези определени в последния годишен консолидиран финансов отчет.

Съгласно МСФО 8 обявените печалби по сегменти, се основават на информацията, която се използва за нуждите на вътрешно управленско отчитане и която се преглежда регулярно от лицата, отговорни за вземане на оперативни решения.

При отчитането по сегменти според МСФО 8 Групата прилага същата политика на оценяване, както в последния годишен консолидиран финансов отчет. Всички трансфери между сегментите се оценяват и признават по пазарни цени и условия.

Основните оперативни сегменти на Групата са следните: Производство, търговия и услуги; Финанси; Транспорт; Недвижими имоти; Строителство и инженеринг.

Информацията за оперативните сегменти на Групата е обобщена, както следва:

Оперативни Сегменти 31 декември 2016 г.	Производство, търговия и услуги '000 лв.	Финанси '000 лв.	Транспорт '000 лв.	Недвижими имоти '000 лв.	Строителство и инженеринг '000 лв.	Елиминации '000 лв.	Консолидиран '000 лв.
Приходи от нефинансова дейност от външни клиенти	126 528	18 979	315 486	697	14 543	(420)	475 813
Промяна в справедливата стойност на инвестиционни имоти	-	(82)	-	-	-	3 676	3 594
Печалба от продажба на нетекущи активи	(383)	2 544	62	164	6 470	(1 790)	7 067
Междусегментни приходи от нефинансова дейност	12 061	2 220	3 783	65	1 763	(19 892)	-
Общо приходи от нефинансова дейност	138 206	23 661	319 331	926	22 776	(18 426)	486 474
Резултат от нефинансова дейност	11 380	23 661	8 340	(922)	2 494	(597)	44 356
Приходи от застраховане от външни клиенти	-	331 266	-	-	-	-	331 266
Междусегментни приходи от застраховане	-	5 036	-	-	-	(5 036)	-
Общо приходи от застраховане	-	336 302	-	-	-	(5 036)	331 266
Резултат от застраховане	-	36 371	-	-	-	(4 660)	31 711
Приходи от лихви	6 422	217 100	2 076	460	150	(17 365)	208 843
Разходи за лихви	(8 201)	(55 233)	(7 370)	(79)	(618)	17 365	(54 136)
Резултат от лихви	(1 779)	161 867	(5 294)	381	(468)	-	154 707
Печалба от операции с финансови инструменти от външни клиенти	3 062	522 929	2 648	-	-	(21 031)	507 608
Общо печалба от операции с финансови инструменти	3 062	522 929	2 648	-	-	(21 031)	507 608
Нетен резултат от операции с финансови инструменти	3 036	80 816	2 646	-	-	(19 410)	67 088
Административни разходи	(6 371)	(232 340)	(9 131)	-	-	6 578	(241 264)
Печалба от инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал	5	-	3 452	-	-	-	3 457
Други финансови приходи/(разходи)	(981)	66 329	759	2	(72)	(243)	65 794
Доход за разпределяне по осигурителни партии	-	(51 047)	-	-	-	-	(51 047)
Резултат за периода преди данъци	5 290	85 657	772	(539)	1 954	(18 332)	74 802
Разходи за данъци	(938)	(7 288)	(519)	19	(192)	-	(8 918)
Нетен резултат за периода	4 352	78 369	253	(520)	1 762	(18 332)	65 884

Оперативни сегменти 31 декември 2016 г.	Производство, търговия и услуги '000 лв.	Финанси '000 лв.	Транспорт '000 лв.	Недвижими имоти '000 лв.	Строителство и инженеринг '000 лв.	Елиминации '000 лв.	Консолидиран '000 лв.
Активи на сегмента	705 220	8 573 450	883 660	76 606	24 320	(2 109 243)	8 154 013
Инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал	4 027	10	23 351	-	-	3 087	30 475
Общо консолидирани активи	709 247	8 573 460	907 011	76 606	24 320	(2 106 156)	8 184 488
Специализирани резерви	-	276 016	-	-	-	-	276 016
Пасиви на сегмента	244 985	6 262 283	371 992	6 426	18 042	(598 416)	6 305 312
Общо консолидирани пасиви	244 985	6 262 283	371 992	6 426	18 042	(598 416)	6 305 312

Оперативни Сегменти 31 декември 2015 г.	Производство, търговия и услуги '000 лв.	Финанси '000 лв.	Транспорт '000 лв.	Недвижими имоти '000 лв.	Строителство и инженеринг '000 лв.	Елиминации '000 лв.	Консолидиран '000 лв.
Приходи от нефинансова дейност от външни клиенти	138 920	22 290	343 537	337	21 981	1 621	528 686
Промяна в справедливата стойност на инвестиционни имоти	(4 203)	152	-	-	934	1 906	(1 211)
Печалба от продажба на нетекущи активи	2 595	46	398	17 283	-	(1 043)	19 279
Междусегментни приходи от нефинансова дейност	10 685	2 103	6 192	-	1 762	(20 742)	-
Общо приходи от нефинансова дейност	147 997	24 591	350 127	17 620	24 677	(18 258)	546 754
Резултат от нефинансова дейност	12 078	24 591	11 595	15 518	1 143	9 902	74 827
Приходи от застраховане от външни клиенти	-	361 770	-	-	-	-	361 770
Междусегментни приходи от застраховане	-	6 732	-	-	-	(6 732)	-
Общо приходи от застраховане	-	368 502	-	-	-	(6 732)	361 770
Резултат от застраховане	-	51 861	-	-	-	(5 769)	46 092
Приходи от лихви	5 977	241 256	4 199	471	141	(36 711)	215 333
Разходи за лихви	(10 141)	(118 226)	(11 151)	(71)	(587)	36 711	(103 465)
Резултат от лихви	(4 164)	123 030	(6 952)	400	(446)	-	111 868
Печалба от операции с финансови инструменти от външни клиенти	6 727	499 352	11 226	-	55	(13 042)	504 318
Общо печалба от операции с финансови инструменти от външни клиенти	6 727	499 352	11 226	-	55	(13 042)	504 318
Резултат от операции с финансови инструменти	(1 542)	61 859	10 327	-	55	(9 769)	60 930
Административни разходи	(8 958)	(240 944)	(9 440)	-	-	8 220	(251 122)
Печалба от инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал	60	-	2 984	-	-	-	3 044
Други финансови приходи / (разходи)	(736)	80 930	165	(28)	(37)	(14 779)	65 515
Доход за разпределяне по осигурителни партии	-	(41 957)	-	-	-	-	(41 957)
Резултат за периода преди данъци	(3 262)	59 370	8 679	15 890	715	(12 195)	69 197
Разходи за данъци	1 164	(2 179)	574	(1 586)	(73)	9	(2 091)
Нетен резултат за периода	(2 098)	57 191	9 253	14 304	642	(12 186)	67 106

Оперативни Сегменти 31 декември 2015 г.	Производство, търговия и услуги '000 лв.	Финанси '000 лв.	Транспорт '000 лв.	Недвижими имоти '000 лв.	Строителство и инженеринг '000 лв.	Елиминации '000 лв.	Консолидиран '000 лв.
Активи на сегмента	704 519	8 533 953	859 804	65 630	19 334	(2 370 779)	7 812 461
Инвестиции в асоциирани предприятия по метода на собствения капитал	4 027	10	23 178	5	2	(377)	26 845
Общо консолидирани активи	708 546	8 533 963	882 982	65 635	19 336	(2 371 156)	7 839 306
Специализирани резерви	-	294 405	-	-	-	-	294 405
Пасиви на сегмента	239 761	6 210 999	343 379	3 724	14 790	(784 887)	6 027 766
Общо консолидирани пасиви	239 761	6 210 999	343 379	3 724	14 790	(784 887)	6 027 766

8. Имоти, машини и съоръжения

Имотите, машините и съоръженията на Групата включват земи, сгради, машини и съоръжения, оборудване, транспортни средства, ремонт на наети активи, разходи за придобиване на нетекущи активи и други. Балансовата стойност може да бъде анализирана, както следва:

2016 г.	Земя	Сгради	Машини и оборудване	Съоръжения и резервни част	Транспортни средства	Ремонт на наети активи	Други	Разходи по придобиване и аванси	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Салдо към 1 януари 2016 г.	60 243	93 717	179 443	82 107	132 098	22 140	71 577	84 723	726 048
Новопридобити активи:									-
- отделно придобити	3 114	38 295	1 802	3 086	5 200	1 035	52	22 697	75 281
- рекласифицирани	-	-	200	-	1	390	2 508	-	3 099
Отписани активи									
- отделно отписани	(10 701)	(6 409)	(5 279)	(204)	(8 947)	(78)	(336)	(39 795)	(71 749)
- от бизнес комбинации	(5)	(834)	(100)	-	(193)	-	(339)	-	(1 471)
- рекласификация към нематериални активи и инвестиционни имоти	-	-	-	-	-	-	-	(7 367)	(7 367)
Салдо към 31 декември 2016 г.	52 651	124 769	176 066	84 989	128 159	23 487	73 462	60 258	723 841
Амортизация									
Салдо към 1 януари 2016 г.	-	(19 068)	(104 706)	(29 338)	(50 426)	(20 848)	(33 215)	-	(257 601)
Отписани от бизнес комбинации	-	635	425		137		91		1 288
Отписана амортизация	-	269	3 072	13	4 214	78	337		7 983
Амортизация	-	(3 757)	(7 867)	(3 007)	(6 047)	(1 851)	(2 780)	-	(25 309)
Салдо към 31 декември 2016 г.	-	(21 921)	(109 076)	(32 332)	(52 122)	(22 621)	(35 567)	-	(273 639)
Балансова стойност към 31 декември 2016 г.	52 651	102 848	66 990	52 657	76 037	866	37 895	60 258	450 202

- за периода, приключващ на 31 декември 2015 г.

2015 г.	Земя	Сгради	Машини и оборудване	Съоръжения и резервни част	Транспортни средства	Ремонт на наети активи	Други	Разходи по придобиване и аванси	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Салдо към 1 януари 2015 г.	59 712	65 258	173 851	80 507	121 128	19 897	65 327	83 123	668 803
Новопридобити активи:									-
-от бизнес комбинации	-	-	-	-	38 505	-	-	-	38 505
-отделно придобити	3 599	30 394	13 755	2 004	8 748	2 243	6 250	60 937	127 930
-реклафицирани	(10)	(182)	-	-	-	-	-	-	(192)
Отписани активи									
-отделно отписани	(3 058)	(1 753)	(8 163)	(404)	(36 283)	-	-	(59 337)	(108 998)
Салдо към 31 декември 2015 г.	60 243	93 717	179 443	82 107	132 098	22 140	71 577	84 723	726 048
Амортизация									
Салдо към 1 януари 2015 г.	-	(19 522)	(99 428)	(27 746)	(61 394)	(19 195)	(29 339)	-	(256 624)
Амортизация – бизнес комбинации	-	(8)	(1 017)	-	(220)	-	(97)	-	(1 342)
Отписана амортизация - други	-	557	4 106	138	18 111	-	475	-	23 387
Амортизация	-	(95)	(8 367)	(1 730)	(6 923)	(1 653)	(4 254)	-	(23 022)
Салдо към 31 декември 2015 г.	-	(19 068)	(104 706)	(29 338)	(50 426)	(20 848)	(33 215)	-	(257 601)
Балансова стойност към 31 декември 2015 г.	60 243	74 649	74 737	52 769	81 672	1 292	38 362	84 723	468 447

Всички разходи за амортизация са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за нефинансова дейност” и ред „Административни разходи“.

Балансова стойност на заложените като обезпечение имоти, машини и съоръжения на Групата към 31 декември, е както следва:

	Земя	Сгради	Машини, съоръжения и оборудване	Транспортни средства	Други	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Балансова стойност към 31 декември 2016 г.	728	10 018	59 244	1 430	3 329	74 769
Балансова стойност към 31 декември 2015 г.	1 450	12 612	36 860	871	21 988	73 781

9. Лизинг

9.1. Финансов лизинг като лизингополучател

Групата има сключени договори за финансов лизинг в качеството си на лизингополучател за придобиването на техника и оборудване за кораби, леки автомобили, производствени машини, компютърна техника и други. Активите са включени в консолидирания отчет за финансово състояние в „Имоти, машини и съоръжения” (вж. Пояснение 8). Нетната балансова стойност на активите, придобити по договори за финансов лизинг, възлиза на 19 387 хил. лв. (2015 г.: 20 575 хил. лв.).

Задълженията за финансов лизинг са обезпечени от съответните активи, придобити при условията на финансов лизинг.

Бъдещите минимални лизингови плащания в края на всеки от представените отчетни периоди са представени, както следва:

31 декември 2016 г.	До 1 година	От 1 до 5 години	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Лизингови плащания	1 506	3 846	5 352
Дисконтиране	(151)	(264)	(415)
Нетна настояща стойност	1 355	3 582	4 937

31 декември 2015 г.	До 1 година	От 1 до 5 години	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Лизингови плащания	2 015	5 354	7 369
Дисконтиране	(206)	(444)	(650)
Нетна настояща стойност	1 809	4 910	6 719

Лизинговите договори включват фиксирани лизингови плащания и опция за закупуване в последната година от срока на лизинга. Лизинговите договори са неотменяеми, но не съдържат други ограничения. Не са признавани разходи от условни наеми и не се очакват разходи от сублизинг, тъй като всички активи, за които са сключени лизингови договори, се използват само от Групата.

9.2. Оперативен лизинг като лизингополучател

Бъдещите минимални плащания по оперативния лизинг на Групата са както следва:

	До 1 година ‘000 лв.	От 1 до 5 години ‘000 лв.	Над 5 години ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
Към 31 декември 2016 г.	49 175	122 729	27 761	199 665
Към 31 декември 2015 г.	52 050	150 689	48 860	251 599

Лизинговите плащания, признати като разход за периода, са в размер на 51 134 хил. лв. (2015 г: 64 443 хил. лв.).

Значимите за Групата действащи договори за оперативен лизинг са свързани с наемането на самолети и недвижими имоти.

Към датата на изготвяне на настоящия финансов отчет, Групата е лизингополучател по договори за оперативен лизинг на 5 самолета тип Ербъс и 4 самолета тип Ембраер. Договорите за оперативен лизинг на самолети на Групата не съдържат клаузи за условен наем. Нито един от договорите за оперативен лизинг не съдържа опция за покупка, клаузи за увеличение или ограничения относно дивиденди, по-нататъшен лизинг или допълнителен дълг.

Групата е страна по договори за оперативен лизинг на масивна административна сграда, намираща се в идеалния център на гр. София, която се използва за централа на Централна Кооперативна Банка АД. Групата е страна по договори за оперативен лизинг на други тридесет и осем масивни административни сгради, намиращи се в няколко големи града на територията на страната, които ще се използват за клонове на банката. Правата за ползване върху сградите са учредени за срокове от 2020 г. и до 2026 г.

Договорите за оперативен лизинг не съдържат клаузи за условни плащания или последващо закупуване.

9.3. Оперативен лизинг като лизингодател

През 2016 г. и 2015 г. Групата предоставя под наем самолети на други компании при условията на оперативен лизинг. Реализираните приходи от отдаване на самолети под наем през 2016 г. са в размер на 9 286 хил. лв. (2015 г: 23 674 хил. лв.).

През 2016 г. и 2015 г. Групата отдава и недвижими имоти и плавателни съдове от групата на имоти, машини, съоръжения, както и инвестиционни имоти по договори за оперативен лизинг.

Приходите от наеми за 2016 г. възлизат на 6 019 хил. лв. (2015 г.: 2 903 хил. лв.).

Направените разходи по експлоатация на отдаваните под наем активи са в размер на 724 хил. лв. и са включени в консолидирания отчет за печалбата и загубата и другия всеобхватен доход. (2015: 563 хил. лв.)

Бъдещите минимални лизингови постъпления са представени, както следва:

	Минимални лизингови постъпления			
	До 1 година ‘000 лв.	От 1 до 5 години ‘000 лв.	Над 5 години ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
	Към 31 декември 2016 г.	6 848	53 239	33 268
Към 31 декември 2015 г.	9 317	45 140	40 853	95 310

Договорите за оперативен лизинг на Групата не съдържат клаузи за условен наем. Нито един от договорите за оперативен лизинг не съдържа опция за подновяване или покупка, клаузи за увеличение или ограничения относно дивиденди, по-нататъшен лизинг или допълнителен дълг.

10. Инвестиционни имоти

Инвестиционните имоти на Групата включват земи, сгради, хангари и обслужващи пристройки, които се държат с цел получаване на приходи от наем или за увеличаване стойността на капитала.

Инвестиционните имоти са представени в консолидирания финансов отчет на Групата, като е използван модел на справедливата стойност. Промени в балансовите стойности, отразени в консолидирания отчет за финансовото състояние, могат да бъдат представени както следва:

	Инвестиционни имоти ‘000 лв.
Балансова стойност към 1 януари 2015 г.	310 684
Новопридобити активи	
- бизнес комбинации	23 659
- чрез разходи за подобрения	19
- чрез разходи за придобиване	6 659
- отделно придобити	192
Печалба от промяна на справедливата стойност на инвестиционни имоти	3 020
Загуба от промяна на справедливата стойност на инвестиционни имоти	(4 231)
Отписани активи	(37 581)
Балансова стойност към 31 декември 2015 г.	302 421
Новопридобити активи	
- чрез разходи за придобиване	10 969
- отделно придобити	29 810
- от рекласификации	5 083
Печалба от промяна на справедливата стойност на инвестиционни имоти	6 256
Загуба от промяна на справедливата стойност на инвестиционни имоти	(2 662)
Отписани активи	(14 303)
Балансова стойност към 31 декември 2016 г.	337 574

Справедливата стойност на инвестиционните имоти на Групата е определена на база оценки от лицензирани оценители и от изготвени вътрешни доклади на експерти, които се позовават на актуалните пазарни нива.

Инвестиционни имоти, заложен като обезпечения на задължения, са в общ размер на 30 357 хил. лв. (2015 г.: 55 036 хил. лв.)

Доходите от инвестиционни имоти за 2016 г. възлизат на 6 787 хил. лв. (2015 г.: 1 951 хил. лв.) и са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Приходи от нефинансова дейност”. Условни наеми не се признават. Преките оперативни разходи в размер на 190 хил. лв. са отчетени като „Разходи за нефинансова дейност” (2015 г.: 759 хил. лв.).

11. Репутация

Основните промени в балансовата стойност на репутацията произтичат от извършените годишни тестове за обезценка и от придобиването на дъщерни дружества в Групата през отчетния период.

	Репутация ‘000 лв.
За 2015 г.	
Салдо към 1 януари	38 296
Призната загуба от обезценка през периода	(4 979)
Салдо към 31 декември	33 317
За 2016 г.	
Салдо към 1 януари	33 317
Призната загуба от обезценка през периода	(275)
Салдо към 31 декември	33 042

В следствие на извършения годишен тест за обезценка за 2016 г. балансовата стойност на репутацията е разпределена по следните обекти, генериращи парични потоци:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Зърнени Храни България АД	8 473	8 473
ЗАД Армеец	8 541	8 541
Централна Кооперативна Банка АД – Скопие	3 058	3 058
Централна Кооперативна Банка АД	5 311	5 311
ЦКБ Груп ЕАД	3 507	3 507
Асенова крепост АД	628	628
ТИ АД	921	1 196
Национална стокова борса АД	655	655
Параходство Българско Речно Плаване АД	580	580
Тексим Трейдинг ООД	460	460
Проучване и добив на нефт и газ АД	358	358
Булхимекс ООД	217	217
Пристанище Леспорт АД	164	164
Слънчеви лъчи Провадия ЕАД	76	76
Омега Финанс ООД	47	47
ПОАД ЦКБ Сила	46	46
	33 042	33 317

Възстановимата стойност на обектите, генериращи парични потоци е определена на база изчисляване на стойността в употреба. При изчисленията са използвани прогнозни стойности на паричните потоци въз основа на финансови бюджети, одобрени от ръководството, които обхващат петгодишен период. Паричните потоци след петгодишния период са екстраполирани с помощта на постоянни проценти на нарастване, които са характерни за сектора, в който оперира всеки от обектите, генериращ парични потоци. Използваните дисконтови проценти отразяват специфичните рискове, свързани със сектора, в който оперира всеки от обектите, генериращ парични потоци.

През 2016 г. е извършена обезценка на репутацията, свързана с ТИ АД в размер на общо 275 хил. лв. (2015: 4 979 хил. лв.) Обезценката на репутацията е включена на ред „Разходи за нефинансова дейност” и „Административни разходи“ в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

12. Други нематериални активи

Балансовите стойности на нематериалните активи на Групата за представените отчетни периоди могат да бъдат анализирани, както следва:

2016 г.	Търговски марки	Лицензи и патенти	Програмни продукти	Връзки с клиенти	Продукти от развойна дейност	Разходи по проучване и оценка	Учредени вещни права	Други	Общо
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Брутна балансова стойност									
Салдо към 1 януари 2016 г.	44 888	8 774	9 448	12 239	1 145	17 911	26 915	127 774	249 094
Новопридобити активи:									
- отделно придобити	-	134	833	-	-	1 012	4 214	1 226	7 419
- рекласифицирани активи	-	-	-	-	-	-	-	2 284	2 284
Отписани активи									
- рекласифицирани активи	-	-	-	-	-	(2 505)	-	(594)	(3 099)
- от бизнес комбинации и обезценка	-	-	-	(6 181)	-	-	-	-	(6 181)
- отделно отписани	-	(3)	(118)	-	-	(5 052)	(5 609)	(876)	(11 658)
Салдо към 31 декември 2016 г.	44 888	8 905	10 163	6 058	1 145	11 366	25 520	129 814	237 859
Амортизация									
Салдо към 1 януари 2016 г.	(32 627)	(5 751)	(8 201)	(3 176)	(52)	-	-	(5 465)	(55 272)
Рекласификация на активи	-	-	(20)	(82)	-	-	-	-	(102)
Отписани	-	3	29	-	-	-	-	20	52
Амортизация	(3 188)	(398)	(892)	(1 509)	-	-	-	(4 518)	(10 505)
Салдо към 31 декември 2016 г.	(35 815)	(6 146)	(9 084)	(4 767)	(52)	-	-	(9 963)	(65 827)
Балансова стойност към 31 декември 2016 г.	9 073	2 759	1 079	1 291	1 093	11 366	25 520	119 851	172 032

- за периода, приключващ на 31 декември 2015 г.

2015 г.	Търговски марки	Лицензи и патенти	Програмни продукти	Връзки с клиенти	Продукти от развойна дейност	Разходи по проучване и оценка	Учредени вещни права	Други	Общо
	'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ
Брутна балансова стойност									
Салдо към 1 януари 2015 г.	44 885	8 939	7 790	12 239	1 145	13 307	41 604	1 098	131 007
Новопридобити активи:									
- от бизнес комбинации	-	-	(26)	-	-	-	-	-	(26)
- отделно придобити	3	1 194	350	-	-	4 604	-	256 270	262 421
- рекласифицирани активи	-	(1 359)	1 359	-	-	-	-	-	-
Отписани активи									
- отделно отписани	-	-	(25)	-	-	-	(14 689)	(129 594)	131 007
Салдо към 31 декември 2015 г.	44 888	8 774	9 448	12 239	1 145	17 911	26 915	127 774	249 094
Амортизация									
Салдо към 1 януари 2015 г.	(28 359)	(5 885)	(6 659)	(2 762)	(52)	-	-	(1 071)	(44 788)
Отписани активи	-	(145)	17	-	-	-	-	4	(124)
Рекласификация	-	626	(620)	-	-	-	-	-	6
Амортизация	(4 268)	(347)	(939)	(414)	-	-	-	(4 398)	(10 366)
Салдо към 31 декември 2015 г.	(32 627)	(5 751)	(8 201)	(3 176)	(52)	-	-	(5 465)	(55 272)
Балансова стойност към 31 декември 2015 г.	12 261	3 023	1 247	9 063	1 093	17 911	26 915	122 309	193 822

Учредени вещни права

Учредените вещни права за ползване на сгради се отнасят за масивни административни сгради, намиращи се в няколко големи града на територията на страната, които ще се използват за клонове на ЦКБ АД. Правата на ползване върху сградите са учредени през 2011 г. и 2012 г. и 2014 г. за срокове до 2016 г., 2020 г. и 2022 г. за сума в размер на 25 520 хил. лв.(2015 г. : 26 915 хил.лв.) Балансовата стойност за всяко едно право на ползване се амортизира на равни части за съответния период на ползването на сградите.

Търговски марки

Търговските марки на Групата включват марка „България Ер“, национален превозвач и марка Арена-Армеец, представляваща име на мултифункционална зала в гр. София, България – Зала Арена Армеец.

Разходи по проучване и оценка

Разходите по проучване и оценка се състоят от предоставени права и капитализирани разходи по проучване и оценка.

Към 31.12.2016 г. са отчетени разходи за проучване и оценка в Блок 1-12 Кнежа, Блок 1-4 Каварна и Блок 1-17 Овча могила в размер на 11 366 хил. лв. (2015 г.: 17 911 хил. лв.).

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Блок 1-12 Кнежа	7 533	12 262
Блок 1-17 Овча могила	3 833	3 048
Блок 1-4 Каварна	-	2 601
	11 366	17 911

Към края на отчетния период ръководството е направило технически и финансов преглед на активите по проучване и оценка с цел потвърждаване на намерението за продължаване на проучвателните дейности.

През 2016 г. са установени индикации за обезценка на разходи по проучване и оценка в размер на 5 052 хил. лв., в т.ч. в Блок 1-4 Каварна 2 601 хил. лв. и в Блок 1-12 Кнежа – 2 451 хил. лв., като същите са представени на ред „Разходи за нефинансова дейност“ в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход. През 2015 г. не са установени индикации за обезценка.

Всички разходи за амортизация са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за нефинансова дейност“ и ред „Административни разходи“.

Групата не е заложила нематериални активи като обезпечения по свои задължения.

13. Дългосрочни финансови активи

Сумите, признати в консолидирания отчет за финансовото състояние, се отнасят към следните категории дългосрочни финансови активи:

	Пояснение	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Кредити и вземания	13.1	1 914 270	1 762 033
Финансови активи, държани до падеж	13.2	-	646 342
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	13.3	13 184	6 856
Финансови активи на разположение за продажба	13.4	525 167	177 429
		2 452 621	2 592 660

13.1. Кредити и вземания

	Пояснение	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Дългосрочни банкови кредити и аванси на клиенти Намалени с обезценка	13.1.1	1 820 930 (66 339)	1 675 356 (40 720)
		1 754 591	1 634 636
Договори за други дългосрочни заеми	13.1.2	159 679	127 397
		1 914 270	1 762 033

Към 31.12.2016 г. признатата обезценка на предоставени банкови кредити на клиенти е в размер на 92 431 хил. лв., общо за текущи и нетекущи кредити.

13.1.1. Анализ на дългосрочни банкови кредити и аванси на клиенти

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Анализ по видове клиенти		
Физически лица		
-в лева	343 308	263 660
-в чуждестранна валута	74 649	79 236
Предприятия		
-в лева	617 397	594 991
-в чуждестранна валута	785 576	737 469
	1 820 930	1 675 356
Обезценка за несъбираемост	(66 339)	(40 720)
Общо предоставени кредити и аванси на клиенти	1 754 591	1 634 636
Анализ по икономически отрасли:		
Селско и горско стопанство	894 278	848 753
Промисленост	417 957	342 896
Строителство	205 205	195 125
Търговия и финанси	126 656	120 434
Транспорт и комуникации	64 433	61 268
Граждани	28 950	27 528
Други	83 451	79 352
	1 820 930	1 675 356
Обезценка за несъбираемост	(66 339)	(40 720)
Общо предоставени кредити и аванси на клиенти	1 754 591	1 634 636

Лихвени проценти

Кредитите отпуснати в български лева и чуждестранна валута се олихвяват с променлив лихвен процент. Според условията по тези кредити, лихвеният процент се изчислява въз основа на базисен лихвен процент на дъщерните дружества - банки плюс надбавка. Надбавката по редовните

кредити е в границите от 2% до 7%, в зависимост от кредитния риск, отнасящ се за съответния кредитополучател, а по просрочените кредити се начислява допълнителна надбавка над договорения лихвен процент.

13.1.2. Договори за други дългосрочни заеми

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Вземания по предоставени заеми	159 679	127 397
	159 679	127 397

Дългосрочните предоставени заеми от Групата, извън банковата дейност, представляват главница и натрупани лихви към тях, отнасящи се за заеми, предоставени на несвързани лица. Заемите са предоставени при пазарни лихвени нива. Крайният срок за погасяване на предоставените заеми е след 31 декември 2017 г. Заемите не са обезпечени.

13.2. Финансови активи, държани до падеж

През 2016 г. Групата прекласифицира финансовите активи държани до падеж във финансови активи на разположение на продажба. В резултат на извършената прекласификация разликата между балансовата стойност и справедливата стойност на прекласифицираните финансови активи е отразена като положителен преоценъчен резерв.

Към 31 декември 2015 г. финансовите активи, държани до падеж, се състоят от български държавни облигации, държавни облигации на страни от ЕС, облигация на чуждестранна финансова институция, включващи размера на начислените лихви и сконто/премия, на базата на техния оригинален матуритет, както следва:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Средносрочни български държавни облигации	-	79 712
Дългосрочни български държавни облигации	-	318 207
Дългосрочни държавни облигации - други държави	-	210 423
Корпоративни облигации	-	38 000
Балансова стойност по амортизирана стойност	-	646 342

Български ценни книжа, заложен като обезпечение

Към 31 декември 2015 г. държавни облигации, емитирани от българското правителство в размер на 97 673 хил. лв. са заложен като обезпечение за обслужване на бюджетни сметки.

13.3. Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата

Дългосрочните финансови активи на Групата представляват инвестиране на собствени средства и специализирани резерви съгласно Кодекса за социалното осигуряване за покриване на минималната доходност на допълнителните задължителни пенсионни фондове. Финансовите активи са представени по справедлива стойност в печалбата или загубата, определени като такива при първоначално признаване.

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Български корпоративни акции и дялове	9 272	6 833
Чуждестранни корпоративни акции и дялове	3 912	23
	13 184	6 856

Представените справедливи стойности на финансовите активи са определени на база публикувани пазарни цени на съответните ценни книжа на активен пазар или оценка на ценни книжа по експертна оценка, съгласно Правилата на Групата за оценка на активите и пасивите.

13.4. Финансови активи на разположение за продажба

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Корпоративни облигации	24 168	42 153
Капиталови инвестиции с пазарна стойност	88 265	85 162
Капиталови инвестиции в акции и дялове, нерегистрирани на публична борса	15 337	19 379
Дългосрочни български държавни облигации	284 930	5 031
Средносрочни български държавни облигации	74 961	13 910
Чуждестранни държавни облигации	37 506	11 794
	525 167	177 429

Справедливата стойност на финансовите активи на разположение за продажба е определена въз основа на техните котираны цени към датата на консолидирания финансов отчет, с изключение на капиталовите инвестиции в акции и дялове на дружества, които не се търгуват на публична фондова борса в България и чужбина. Те са оценени по себестойност, която към 31 декември 2016 г. възлиза на 15 337 хил. лв. (2015 г. : 19 379 хил. лв.).

Български ценни книжа, заложи като обезпечение

Към 31 декември 2016 и 2015 г. няма заложи като обезпечение за обслужване на бюджетни сметки държавни облигации, емитирани от българското правителство.

14. Отсрочени данъчни активи и пасиви

Отсрочените данъци възникват в резултат на данъчни временни разлики и могат да бъдат представени като следва:

Отсрочени данъчни пасиви/(активи)	1 януари 2016 г. ‘000 лв.	Признати в друг всеобхватен доход ‘000 лв.	Признати в печалби и загуби ‘000 лв.	31 декември 2016 г. ‘000 лв.
Нетекущи активи				
Имоти, машини и съоръжения	9 401	-	35	9 436
Дългосрочни финансови активи	(502)	1 100	30	628
Инвестиционни имоти	3 753	5	79	3 837
Други	9 500	-	27	9 527
Текущи активи				
Търговски и други вземания	(616)	-	3	(613)
Финансови активи	4 958	-	2 008	6 966
Други	252	(1)	(47)	204
Нетекущи пасиви				
Пенсионни и други задължения към персонала	(291)	(12)	(35)	(338)
Провизии и търговски задължения	(689)	55	333	(301)
Текущи пасиви				
Пенсионни и други задължения към персонала	(413)	(3)	18	(398)
Други	(414)	(1)	443	28
Неизползвани данъчни загуби	(2 967)	(14)	(378)	(3 359)
	21 972	1 129	2 516	25 617

Признати като:

Отсрочени данъчни активи	(5 892)	(5 009)
Отсрочени данъчни пасиви	27 864	30 626

Отсрочените данъци за сравнителния период 2015 г. могат да бъдат обобщени, както следва:

Отсрочени данъчни пасиви/(активи)	1 януари 2015 г.	Признати в друг всеобхватен ДОХОД	Признати в печалби и загуби	31 декември 2015 г.
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Нетекущи активи				
Имоти, машини и съоръжения	13 441	-	(4 040)	9 401
Дългосрочни финансови активи	(495)	-	(7)	(502)
Инвестиционни имоти	3 737	-	16	3 753
Други	6 046	-	3 454	9 500
Текущи активи				-
Търговски и други вземания	(598)	-	(18)	(616)
Финансови активи	9 904	(2 354)	(2 592)	4 958
Други	(341)	-	593	252
Нетекущи пасиви				-
Пенсионни и други задължения към персонала	(249)	(30)	(12)	(291)
Провизии и търговски задължения	(565)	-	(124)	(689)
Текущи пасиви				-
Пенсионни и други задължения към персонала	(376)	-	(37)	(413)
Други	(68)	-	(346)	(414)
Неизползвани данъчни загуби	(3 230)	-	263	(2 967)
	27 206	(2 384)	(2 850)	21 972
Признати като:				
Отсрочени данъчни активи	(5 922)			(5 892)
Отсрочени данъчни пасиви	33 128			27 864

15. Материални запаси

Материалните запаси, признати в консолидирания отчет за финансовото състояние, могат да бъдат анализирани, както следва:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Материали	9 999	13 483
Продукция	1 878	1 575
Стоки	16 215	29 005
Незавършено производство	1 377	1 204
Резервни части	6 100	5 911
Активи, придобити от обезпечения	11 440	-
Други	425	6
	47 434	51 184

Към 31.12.2016 г. материални запаси на Групата в размер на 11 361 хил. лв. (2015 г.: 22 474 хил. лв.) са предоставени като обезпечения по задължения към банки.

Активите, придобити от обезпечения, в размер на 11 440 хил. лв., се отнасят до активи, придобити от банковата дейност на Групата, които не отговарят на критериите за класифициране като държани за продажба и се отчитат съгласно изискванията на МСС 2 Материални запаси.

16. Краткосрочни финансови активи

Сумите, признати в консолидирания отчет за финансовото състояние, се отнасят към следните категории краткосрочни финансови активи:

	Пояснение	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Кредити и вземания	16.1	911 698	840 322
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	16.2	1 332 561	1 235 281
Финансови активи, държани до падеж	16.3	30 188	117 669
Финансови активи на разположение за продажба	16.4	148 916	90 603
		2 423 363	2 283 875

16.1. Кредити и вземания

	Пояснение	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Банкови кредити и аванси на клиенти	16.1.1	521 479	591 541
Намалени с обезценка		(30 336)	(22 060)
		491 143	569 481
Договори за други краткосрочни заеми	16.1.2	181 544	139 199
Вземания по споразумения за обратно изкупуване	16.1.3	239 011	131 642
		911 698	840 322

16.1.1. Краткосрочни банкови кредити и аванси на клиенти

Краткосрочните банкови кредити и аванси на клиенти представляват заеми и аванси към клиенти, възникнали във връзка с банковата дейност на Групата.

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Анализ по видове клиенти:		
Физически лица		
- в лева	98 829	55 061
- в чуждестранна валута	21 788	80 829
Предприятия		
- в лева	175 727	194 671
- в чуждестранна валута	225 135	260 980
	521 479	591 541
Обезценка за несъбираемост	(30 336)	(22 060)
Общо предоставени кредити и аванси на клиенти	491 143	569 481

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Анализ по икономически отрасли:		
Селско и горско стопанство	8 347	9 461
Промишленост	18 518	20 988
Строителство	58 927	66 789
Търговия и финанси	254 593	289 867
Транспорт и комуникации	36 398	41 254
Граждани	120 617	135 890
Други	24 079	27 292
	521 479	591 541
Обезценка за несъбираемост	(30 336)	(22 060)
Общо предоставени кредити и аванси на клиенти	491 143	569 481

16.1.2. Договори за други краткосрочни заеми

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Вземания по предоставени краткосрочни заеми	116 602	107 917
Вземания по договори за пестии	64 942	31 282
	181 544	139 199

Краткосрочните заеми са предоставени при годишни лихвени равнища от 3% до 10% в зависимост от сročността на кредита.

Справедливата стойност на предоставените заеми не е определяна поотделно, тъй като ръководството счита, че балансовата им стойност дава реална представа за тяхната справедлива стойност.

16.1.3. Вземания по споразумения за обратно изкупуване

Към 31 декември 2016 г. Групата има сключени споразумения с клауза за обратно изкупуване на обща стойност 239 011 хил. лв. (2015 г.: 131 642 хил. лв.), в това число вземанията по лихви.

Част от тях в размер на 70 624 хил. лв. са обезпечени със залог на български държавни ценни книжа на приблизително същата стойност. Останалата част в размер на 168 387 хил. лв. са обезпечени със залог на корпоративни ценни книжа, чиято стойност е по-голяма от стойността на предоставения ресурс. Падежът на тези споразумения е между януари и юни 2017 г.

16.2. Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата

Финансовите активи, класифицирани в тази категория, са както следва:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Български корпоративни акции и дялове	542 198	608 086
Български корпоративни облигации	97 775	-
Ценни книжа, издадени или гарантирани от други държави	471 195	315 612
Дългосрочни български държавни облигации	57 081	240 185
Средносрочни български държавни облигации	163 682	17 058
Краткосрочни български държавни облигации	63	53 291
Деривативи, държани за търгуване	21	491
Банкови депозити	546	558
	1 332 561	1 235 281

Български корпоративни акции и дялове

Към 31 декември 2016 г. Групата притежава капиталови ценни книжа, издадени от общинни, нефинансови и финансови предприятия на стойност 542 198 хил. лв. (2015 г.: 608 086 хил. лв.). Тези ценни книжа представляват част от капитала на публични търговски дружества, които се търгуват на Българска фондова борса, представени по справедлива стойност, тъй като те са ликвидни на капиталовия пазар, както и ценни книжа на дружества, които не се търгуват на Българска фондова борса и справедливата им стойност е оценена от лицензирани оценители.

Български държавни облигации

Инвестициите на Групата в български държавни облигации, са представени по справедлива стойност и включват ценни книжа в български лева, емитирани от българското правителство. Те са класифицирани като дългосрочни, средносрочни или краткосрочни в зависимост от техния падеж, считан от датата на издаването им.

Към 31 декември 2016 г. Групата държи инвестиции в български държавни облигации на обща стойност 220 826 хил. лв. (2015 г.: 310 534 хил. лв.).

Деривативи, държани за търгуване

Към 31 декември 2016 г. деривативите, държани за търгуване в размер на 21 хил. лв. (2015 г.: 491 хил. лв.) са представени по справедлива стойност и включват сделки по покупка и продажба на валута, на ценни книжа, форуърдни договори и валутни суапове на открития пазар.

Български ценни книжа, заложи като обезпечение

Към 31 декември 2016 г. и 2015 г. няма заложи като обезпечение за обслужване на бюджетни сметки държавни облигации, емитирани от българското правителство.

Ценни книжа, издадени или гарантирани от други държави

Към 31 декември 2016 г. Групата притежава дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави-членки и трети страни в размер на 471 195 хил. лв. (2015 г.: 315 612 хил. лв.).

16.3. Финансови активи, държани до падеж

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Краткосрочни облигации емитирани от правителството на Република Македония	15 635	47 475
Краткосрочни облигации на Народна банка на Република Македония	14 553	17 571
Други	-	52 623
	30 188	117 669

Краткосрочни държавни облигации на Република Македония

Краткосрочни облигации емитирани от правителството и от Народна банка на Република Македония нямат пазарна цена и тяхната справедлива стойност не може да бъде определена.

16.4. Финансови активи на разположение за продажба

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Краткосрочни български държавни облигации	68 000	44 322
Капиталови инвестиции, нетъргувани на борси	57 575	38 408
Дългосрочни български държавни облигации	938	935
Чуждестранни капиталови инвестиции	3 776	6 543
Други	18 627	395
	148 916	90 603

17. Търговски вземания

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Търговски вземания, брутна сума	94 965	106 656
Обезценка	(4 761)	(6 171)
Търговски вземания	90 204	100 485

Всички вземания са краткосрочни. Нетната балансова стойност на търговските вземания се приема за разумна приблизителна оценка на справедливата им стойност.

Всички търговски вземания на Групата са прегледани относно индикации за обезценка. Някои търговски вземания са били отписани и съответната обезценка в размер на 284 хил. лв. (2015 г.: 186 хил. лв.) е била призната в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за нефинансова дейност“. Обезценените вземания са били дължими главно от търговски клиенти, които са имали финансови затруднения.

Изменението в обезценката на вземанията може да бъде представено по следния начин:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Салдо към 1 януари	6 171	6 231
Отписани суми от несъбираеми вземания	(1 694)	(245)
Загуба от обезценка	284	186
Възстановяване на загуба от обезценка	-	(1)
Салдо към 31 декември	4 761	6 171

18. Данъчни вземания

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Надвнесен корпоративен данък	326	390
ДДС за възстановяване	965	2 627
Акциз за възстановяване	3	3
Други надвнесени данъци	86	177
	1 380	3 197

19. Вземания по застрахователни и презастрахователни договори

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Вземания по начислени премии по застрахователни договори	37 019	57 909
Разчети по презастрахователни договори	6 277	194
Разчети по регреси	4 077	4 987
Разчети по съзастрахователни договори	-	1 028
	47 373	64 118

20. Други вземания

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Съдебни и присъдени вземания	62 128	62 275
Краткосрочни депозити и гаранции	24 821	4 898
Предплатени разходи	12 315	11 175
Авансови плащания	17 722	23 579
Други	49 674	74 833
	166 660	176 760

Значимата част от присъдените и съдебни вземания в размер на 62 128 хил. лв. (2015 г.: 62 275 хил. лв.) се отнасят до съдебно дело, заведено от Групата срещу длъжник, обявен в несъстоятелност във връзка с неизпълнени задължения по договори за приоритетно чартиране.

Значимата част от краткосрочните депозити и гаранции в общ размер на 24 821 хил. лв. (2015 г.: 4 898 хил. лв.), представляват краткосрочни депозити, платени гаранционни суми по сключените договори за оперативен лизинг на самолети, вземания по гаранции за обслужване на летища, гаранции за наем на помещения и други договори и гаранция за безмитно-валутна търговия към Митница София.

Предплатените разходи в общ размер на 12 315 хил. лв. (2015 г.: 11 175 хил. лв.) представляват предплатени разходи за реклама, наем, застраховки и др.

21. Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти включват следните елементи:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Парични средства в брой и в банки:		
- български лева	1 334 884	822 464
- евро	140 405	162 773
- щатски долари	178 900	137 402
- други валути	112 937	106 474
	1 767 126	1 229 113
	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Парични средства в Централната Банка	1 126 315	774 486
Краткосрочни инвестиции и депозити	300 258	238 875
Предоставени ресурси и аванси на банки и в брой	334 183	204 713
Блокирани парични средства	6 370	11 039
	1 767 126	1 229 113

22. Нетекущи активи, класифицирани като държани за продажба

Балансовата стойност на активите, предназначени за продажба, може да бъде представена, както следва:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Имоти, машини и съоръжения	7 384	3 594
Нетекущи активи, класифицирани като държани за продажба	7 384	3 594

Нетекущи активи, класифицирани като държани за продажба, в размер на 7 384 хил. лв. (2015 г.: 3 594 хил. лв.) представляват недвижими имоти, придобити от банките на Групата като ипотечарен кредитор по отпуснати и необслужвани кредити. Тези активи няма да бъдат използвани в дейността и са предприети действия за тяхната продажба през 2017 г.

23. Собствен капитал
23.1. Акционерен капитал

Регистрираният капитал на Химимпорт АД към 31 декември 2016 г. се състои от 239 646 267 на брой (31.12.2015 г.: 150 875 596 бр.) обикновени акции с номинална стойност в размер на 1 лв. за акция и 0 на брой (31.12.2015 г.: 88 770 671 бр.) привилегирани акции с номинална стойност 1 лв., като те включват 12 732 039 броя (31.12.2015 г.: 6 636 181 бр.) обикновени акции и 0 броя (31.12.2015 г.: 7 918 031 бр.) привилегирани акции, придобити от дружества в Групата на Химимпорт. Обикновените акции на Химимпорт АД са безналични, поименни и свободно прехвърляеми и дават право на един глас и ликвидационен дял. Привилегированите акции, конвертирани в обикновени акции през 2016 г., са без право на глас. Те дават право на своите притежатели на кумулативен гарантиран дивидент и на гарантиран ликвидационен дял от имуществото на Групата:

	2016	2015
	Брой акции	Брой акции
Издадени и напълно платени акции на 1 януари	225 092 055	227 384 284
Изменение в собствени акции /обикновени и привилегирани/, придобити от дъщерни дружества през периода	1 822 173	(2 292 229)
Акции, издадени и напълно платени на 31 декември	226 914 228	225 092 055

На 12 юни 2009 г. Химимпорт АД издаде задължително конвертируеми привилегирани акции с 9% гарантиран фиксиран годишен дивидент и гарантиран ликвидационен дял. По емисията са записани и заплатени 89 646 283 броя привилегирани акции при емисионна стойност 2.22 лв. всяка, представляващи 99.61% от предложените акции. Набраният при предлагането капитал възлиза на 199 015 хил. лв. Задължителното конвертиране на привилегированите акции е извършено на 15 юни 2016 г.

Списъкът на основните акционери, притежаващи обикновени и привилегирани акции на Дружеството, е представен както следва:

	2016	2016	2015	2015	2015	2015
	Брой обикновени акции	%	Брой обикновени акции	%	Брой привилегирани акции	%
Инвест Кепитъл АД	175 002 247	73.03%	111 439 365	73.86%	65 391 482	73.66%
ПОАД ЦКБ-Сила	7 464 307	3.11%	609 676	0.41%	4 851 031	5.46%
ЗАД Армеец	3 211 507	1.34%	745 400	0.49%	3 000 000	3.38%
ПОК СЪГЛАСИЕ	2 965 952	1.24%	1 021 836	0.68%	5 108 224	5.75%
The Bank of New York Mellon	2 642 238	1.10%	3 466 084	2.30%	-	-
ДСК – Фондове	2 284 238	0.95%	230 526	0.15%	2 191 373	2.47%
ЦКБ Груп ЕАД	1 863 605	0.78%	5 160 005	3.42%	-	-
Eaton Vance Emerging Markets	825 588	0.34%	1 651 176	1.09%	-	-
NN фондове	670 287	0.28%	1 362 052	0.90%	965 933	1.09%
Банка Пиреос България	645 391	0.27%	545 998	0.36%	323 803	0.36%
Уникредит Банк Австрия	557 594	0.23%	3 133 880	2.08%	198 769	0.22%
Raiffeisen Bank International AG	34 225	0.01%	371 313	0.25%	-	-
Blackrock Frontier Markets Fund	32 308	0.01%	138 649	0.09%	-	-
EURIZON EASYFUND	-	-	202 437	0.13%	-	-
Euribank Ergasias Clients ACC	-	-	139 606	0.09%	-	-
Russell Institutional funds public limited	-	-	943 000	0.63%	-	-
Eaton Vance International (Ireland) FU	-	-	50 616	0.03%	-	-
Други юридически лица	25 382 220	10.60%	7 807 722	5.18%	3 306 476	3.73%
Други физически лица	16 064 560	6.71%	11 856 255	7.86%	3 433 580	3.88%
	239 646 267	100.00%	150 875 596	100.00%	88 770 671	100.00%
ЦКБ Груп АД	(1 863 605)	-0.78%	(5 160 005)	-3.42%	-	-
ЗАД Армеец	(3 211 507)	-1.34%	(745 400)	-0.49%	(3 000 000)	-3.38%
ПОАД ЦКБ-Сила	(7 464 307)	-3.11%	(609 676)	-0.41%	(4 851 031)	-5.46%
ЦКБ АД	(192 620)	-0.08%	(121 100)	-0.08%	(67 000)	-0.08%
	(12 732 039)	-5.31%	(6 636 181)	-4.40%	(7 918 031)	-8.92%
Нетен брой акции	226 914 228		144 239 415		80 852 640	

Данъкът върху дивидентите за физически лица и чуждестранни юридически лица извън ЕС е в размер на 5%, като данъкът се удържа от брутната сума на дивидентите.

23.2. Премияен резерв

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Премийни резерви от 2009 г, 2007 г. и 2006 г.	257 674	257 674
Изменение на резервите от собствени акции, придобити от дъщерни дружества	(10 836)	(39 205)
	246 838	218 469

През 2016 г. премийният резерв е увеличен с 28 369 хил. лв. в резултат на продадени собствени акции от дъщерни дружества на Групата.

Към 31 декември 2016 г. премийният резерв е в размер на 246 838 хил. лв. (2015 г.: 218 469 хил. лв.). Премийният резерв е формиран от емисия на привилегироваи акции от 2009 г. и две емисии на обикновени акции от 2007 г. и 2006 г.

23.3. Други резерви

Към 31 декември 2016 г. другите резерви са в размер на 85 174 хил. лв. (2015 г.: 71 581 хил. лв.), като 85 хил. лв. (2015 г.: 91 хил. лв.) от тях, представляват преоценки по планове за дефинирани доходи.

24. Специализирани резерви

	Пояснение	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Застрахователни технически резерви	24.1	262 966	283 045
Резерви от пенсионни фондове	24.2	13 050	11 360
		276 016	294 405

24.1. Застрахователни технически резерви и презастрахователни активи

Застрахователни технически резерви	Пояснение	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Пренос-премияен резерв	24.1.1	69 299	98 734
Резерв за висящи плащания	24.1.2	176 884	152 696
Резерв за бонуси и отстъпки	24.1.3	2 219	2 359
Допълнителен резерв за предявени, но неизплатени претенции	24.1.4	1 447	7 048
Допълнителен резерв по застраховка гражданска отговорност на автомобилистите	24.1.5	10 056	14 098
Запасен фонд	24.1.6	865	821
Математически резерв	24.1.7	1 992	2 131
Резерв за неизтекъл риск	24.1.8	204	5 158
		262 966	283 045

Презастрахователни активи	2016	2015
	‘000 лв.	‘000 лв.
Дял на презастрахователя в резерви пренос-премия	14 635	16 221
Дял на презастрахователя в резерви висящи плащания	61 302	56 266
Дял на презастрахователя в резерв за бонуси и отстъпки	579	429
Дял на презастрахователя в резерв по чл. 8а от Наредба №27	313	43
	76 829	72 959

Застрахователните резерви към 31.12.2016 г. са заделени в хода на застрахователната дейност на Групата, извършвана чрез ЗАД Армеец и ЦКБ Живот ЕАД.

Адекватност на резервите

Периодично актюерът на Групата прави оценка дали общо формираните резерви, намалени с отсрочените аквизиционни разходи са достатъчни за да покрият евентуални бъдещи плащания. Съгласно изискванията на регулаторните органи сумата на така формираните резерви трябва да бъде обезпечена напълно с инвестиции във високоликвидни активи.

При оценката за адекватност на резервите се взимат под внимание паричните потоци, насочени за плащане на обезщетения, парични потоци, генерирани от събрани премии, изплатени комисионни.

24.1.1. Пренос-премиен резерв

Пренос-премийният резерв към 31 декември 2016 г. е в размер на 69 299 хил. лв. (за 2015 г.: 98 734 хил. лв.). Групата формира пренос-премийния си резерв на база начислени застрахователни премии. Начисляват се всички дължими вноски по полици за целия срок на договора. За многогодишни застраховки с годишни премии се начислява дължимата годишна премия.

Приложен е метод с отчитане на точната дата. Пренос-премийният резерв за застраховки “Карго” и “Отговорност на превозвача” се изчислява за срок на застраховката един месец. Базата за изчисляване е за всяка полица поотделно.

Частта на презастрахователите в пренос-премията е изчислена пропорционално на педираната премия по всяка полица за сключените пропорционални договори и факултативи. За непропорционалните презастрахователни договори „excess of loss” и „stop loss”, както и за финит договора по застраховка „ГО на автомобилиста“, не се заделя дял на презастрахователя.

24.1.2. Резерв за висящи плащания

Към 31 декември 2016 г. и 31 декември 2015 г. резервът за висящи плащания е съответно в размер на 176 884 хил. лв. и 152 696 хил. лв.

24.1.2.1. Резерв за възникнали и предявени претенции

Приложен е методът претенция по претенция. За предявените щети по съдебни искове по застраховки „Каско” и „Гражданска отговорност на автомобилиста”, „Пожар и природни бедствия” и „Обща гражданска отговорност”, са приложени корекционни коефициенти съгл. 8, ал. 5 от Наредба №27 за реда и методиката за образуване на техническите резерви от застрахователите и от презастрахователите (НРМОТРЗП, Наредба №27). Стойностите на тези коефициенти са 86% за застраховка „Каско”, 48% за неимуществени вреди и 78% за имуществени вреди по застраховка „Гражданска отговорност” на автомобилиста, 57% за застраховка „Пожар и природни бедствия” и 39% за застраховка „Обща гражданска отговорност”.

База за изчисляване е предварителна оценка и опис на щети. Пресмятанията се извършват на база данните, въведени в информационната система на Групата.

Частта на презастрахователите в резерва за възникнали и предявени претенции е изчислена съгласно клаузите на презастрахователния договор за полицата, по която е възникнала щетата.

24.1.2.2. Резерв за възникнали, но непредявени претенции

Приложен метод – верижно-стълбовиден метод. За изчисляването на резерва за възникналите, но непредявени щети е използван верижно-стълбовидния метод както на база акумулирани стойности на платените претенции, така и на база исторически предявените претенции. За коефициенти на развитие са използвани средни и средно претеглени собствени коефициенти на развитие като почти за всички застраховки методът е приложен за периода 2006-2016 г. За данни с по-кратък срок е приложен методът за застраховки „Каско на летателни апарати - активно презастраховане“, „Кредити“ и застраховка „Разни финансови загуби“.

За застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите за резерва за възникнали, но непредявени имуществени щети се използва верижно-стълбов метод на база акумулирани исторически стойности на предявените претенции, при използване на средно претеглени коефициенти на развитие, получени по собствени данни на дружеството и пазара, претеглени с коефициент на достоверност. За резерва за възникнали, но непредявени неимуществени щети се използва верижно-стълбов метод на база акумулирани изплатени претенции, при използване на средно претеглени коефициенти на развитие, получени по собствени данни на дружеството. Периодът, взет като база за изчисление на резерва е единадесет годишен - 2006 – 2016 г. При прилагане на горепосочените методи се получава обща стойност по-малка от резерва за възникнали, но непредявени щети, изчислен на база пазарния дял на дружеството, затова към 31.12.2016 г. е заделен резерва, получен на база пазарния дял на дружеството. Резервът е изчислен заедно за задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилиста и застраховка „Гранична гражданска отговорност на автомобилиста“ и отделно за застраховка „Зелена карта“.

При формирането на резерва, данните за предявените и изплатените щети за 2006 г. включват освен данните по застраховки „Гражданска отговорност“ на автомобилиста и „Гранична ГО“ и данните за застраховка „Зелена карта“.

Резервът за възникнали, но непредявени щети е изчислен отделно за застраховка „Зелена карта“ за периода 2007-2016 г., като е използван верижно-стълбовиден метод на база акумулирани исторически стойности на платените претенции, при използване на средно претеглени коефициенти за развитие, получени по собствени данни на дружеството отделно за имуществени и неимуществени вреди. Данните са за периода 2006-2016 г.

За застраховки, по които Групата предлага и активно презастраховане, е налична статистическа информация на щетите от минимум 3 години, резерва за възникнали. Непредявени щети се изчисляват отделно за директните застраховки и активното презастраховане. При активното презастраховане предявяването на щетите се забавя значително във времето сравнено с предявяването им при директните застраховки и при наличието на достатъчно данни за прилагане на верижно-стълбовидния метод поотделно за двата вида бизнес. За застраховки „Каско на летателни апарати“ и „Пожар и природни бедствия“ Групата изчислява резерва за възникнали, но непредявени щети отделно за директните застраховки и активното презастраховане.

Не се заделя резерв за възникнали, но непредявени щети за застраховки „Заболяване“, „Релсови превозни средства“, „Застраховка на гаранции“, „Разни финансови загуби“ и застраховка „Правни разноски“, защото при използване на верижно-стълбовидния метод за изчисляване на резерва за възникнали, но непредявени щети по „Застраховка на гаранции“ и „Разни финансови загуби“ се получава резултат със стойност 0, а по застраховки „Заболяване“, „Релсови превозни средства“ и „Правни разноски“ няма реализиран премиен приход.

База за изчисляване – Статистика на платените претенции в информационната система за периода 2006-2016 година и архивни данни за висящите плащания към 31.12. за всяка една година от периода 2006-2016 г.

Частта на презастрахователите в резерва за възникнали, но непредявени претенции е изчислена съгласно действащите презастрахователни договори през съответната година на възникване на щетата – за квотните договори това е процента на цедиране, а при наличие на факултативни и ексес-лосови договори дялът на презастрахователя в резерва за непредявени щети е изчислен пропорционално на дела на презастрахователя в сбора на платените и висящи суми по предявени щети. За застраховка „Гражданска отговорност на автомобилите“, където има сключени пропорционални договори за самозадържането, дялът на презастрахователите е изчислен като първо е изчислен дялът на база ексес-лосовото покритие, след това за остатъка са приложени 25% квотно покритие за 2016 г. на събитие и 50/50 за целия портфейл съгласно финит договора.

24.1.3. Резерв за бонуси и отстъпки

Резервът за бонуси и отстъпки на стойност 2 219 хил. лв. (2015 г.: 2 359 хил. лв.) се формира за всички договори, при които е предвидено връщане на премия при реализиран положителен резултат след изтичането им или финално уравниване на премията на базата на реализираните рискове през срока на застраховката (например планирани и реализирани брой летателни часа при авиационните застраховки).

Приложен е следният метод:

За всички действащи застраховки с такива клаузи, спечелената премия по тях е умножена с осреднен коефициент за връщане на премията, изчислен на базата на всички приключили такива договори през последните години.

За всички изтекли договори с клауза за участие в резултата е заделена сума дадена като оценка от съответната дирекция, обслужваща тези договори или заделената сума е получена като произведение на начислената сума по договорите и осреднения коефициент за връщане на премията, използван за изчисляване на резерва при действащи договори.

Базата за изчисляване е за всяка полица поотделно, по списък, изготвен от ресорните застрахователни дирекции.

Частта на презастрахователите в резерва за бонуси и отстъпки е изчислена пропорционално на цедираната премия на презастрахователи през текущата година.

24.1.4. Допълнителен резерв за предявени, но неизплатени претенции

Допълнителният резерв за предявени, но неизплатени претенции към 31 декември 2016 г. възлиза на 1 447 хил. лв. (2015 г.: 7 048 хил. лв.).

Допълнителният резерв за предявени, но неизплатени претенции по чл. 8а от Наредба №27 се формира за тези видове застраховки, за които е установен недостиг на резерва за предявени щети към края на предходната година, съгласно ал. 2 на чл. 8а.

Приложен е метод на висящата сума по всички щети, предявени преди началото на 2016 г. и висящи към края на 2016 г. се умножава с коефициента на достатъчност на резерва за предявени, но неизплатени претенции, определен съгласно Приложение № 5 на Наредба №27, намален с единица. Коефициентът за достатъчност се изчислява по видове застраховки.

Недостиг на резерва за предявени, но неизплатени щети е констатиран за застраховки „Злополука“, „Каско на плавателни средства“, „Пожар и природни бедствия“, „Щети на имущество“, „Обща гражданска отговорност“ и „Помощ при пътуване“. За всички застраховки с констатирана недостатъчност на резерва за предявени, но неизплатени щети коефициента на достатъчност е формиран като усреднена стойност на коефициентите за последните 3 години. При взимането на тригодишните данни, коефициента по застраховка „Злополука“ се получава отрицателен, така че по застраховката не се заделя допълнителен резерв.

База за изчисляване – данните щета по щета за платените и висящи щети за последните три години, извлечени от информационната система в края на всяка от тези години.

Частта на презастрахователите в допълнителния резерв за предявени, но неизплатени претенции по чл. 8а от Наредба №27 е изчислена пропорционално на частта на презастрахователя в сбора на изплатените през годината щети и висящите суми по предявени щети към края на годината.

24.1.5. Допълнителен резерв по застраховка гражданска отговорност на автомобилите

Допълнителният резерв по застраховка гражданска отговорност на автомобилите към 31 декември 2016 г. възлиза на 10 056 хил. лв. (2015 г.: 14 098 хил. лв.).

Резервът по чл. 11а от Наредба № 27 се образува по застраховка „Гражданска отговорност” на автомобилите, в случай, че размерът на пренос-премийния резерв за всяко застраховано МПС към края на годината е по-нисък от минимално необходимата сума за покритие на риска за едно застраховано МПС, съгласно Заповед на КФН и очакваните разходи след края на отчетния период.

Приложен е методът на допълнителния резерв по чл. 11а на Наредба №27, който се формира съгласно Приложение № 8 на Наредба № 27, като разлика между необходимия резерв за покритие на риска и разходите по видове МПС, определен със Заповед на зам. председателя на КФН и заделения пренос-премийен резерв.

Изчислените административни разходи за една годишна полица по застраховка „ГО на автомобилиста” през 2016 г., използвани при формиране на допълнителния резерв по чл. 11а възлизат на 10.99 лв.

База за изчисляване – данните за сключените полици по застраховка „Гражданска отговорност” на автомобилиста, извлечени от информационната система.

Частта на презастрахователите в допълнителния резерв по чл. 11а от Наредба № 27 е изчислена пропорционално на частта на презастрахователя в пренос-премийния резерв, изключвайки квотния финит договор.

24.1.6. Запасен фонд

Групата формира запасен фонд само по застраховка „Кредити”, като към 31.12.2016 г. той увеличи своя размер от 821 хил. лв. на 865 хил. лв. По останалите застраховки от портфейла на компанията запасен фонд не се заделя. Общата стойност на запасния фонд на Групата е в размер на 865 хил. лв. (2015 г.: 821 хил. лв.).

24.1.7. Математически резерв

Математически резерв за действащите към 31 декември 2016 г. индивидуални актуални спестовни полици заделен по проспективния метод съгласно чл. 13 от Наредба № 27. Приложена е Циимерова поправка, която отразява настоящата стойност на непогасените аквизиционни разности (чл. 13 ал. 8 от Наредба № 27). Размерът на математическия резерв е 1 992 хил. лв. (2015 г.: 2 131 хил. лв.).

24.1.8. Резерв за неизтекъл риск

Съгласно чл. 12 ал.2 от Наредба № 27 за реда и методиката за образуване на техническите резерви от застрахователите и от презастрахователите дружеството заделя допълнителен резерв за неизтекли рискове за застраховките отчитащи три поредни години отрицателен резултат по Приложение № 3 на същата наредба. Към 31.12.2016 г. застраховки “Щети на имущество” и „Помощ при пътуване” приключиха с отрицателен резултат по Приложение №3 за три или повече поредни години и това наложи заделянето на резерв за неизтекли рискове по застраховките. Коэффициентите на недостатъчност, са съответно 8% за застраховка „Щети на имущество” и 54% за застраховка „Помощ при пътуване”. За застраховка „Щети на имущество ” е

заделен резерв за неизтекли рискове в размер на 37 хил. лв., а за застраховка „Помощ при пътуване” резерва е в размер на 167 хил. лв.

24.2. Резерви от пенсионни фондове

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Резерв за гарантиране на минимална доходност УПФ	11 564	10 053
Резерв за гарантиране на минимална доходност ППФ	1 384	1 250
Пожизнен пенсионен резерв УПФ	98	52
Пожизнен пенсионен резерв ДПФ	4	5
	13 050	11 360

Резервите от пенсионни фондове са заделени за пенсионно-осигурителната дейност на Групата, извършвана чрез ПОАД ЦКБ Сила и управляваните от него пенсионни фондове.

25. Финансови задължения

	Текущи		Нетекущи	
	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Финансови пасиви, отчитани по справедлива стойност:				
Деривативи, държани за търгуване	25.6	209	578	-
Финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност:				
Задължения към депозанти	25.1	3 633 088	3 462 081	998 430
Задължения за дивиденди	25.2	6 506	14 257	-
Облигационни заеми	25.3	2 895	8 169	34 587
Банкови заеми	25.4	67 239	55 846	83 278
Други заеми	25.5	31 268	40 629	3 520
Депозити от банки	25.7	8 359	6 433	-
Задължения по песни		18 591	11 395	4 206
Задължения по споразумения за обратно изкупуване	25.8	17 409	9 014	-
Общо балансова стойност		3 785 564	3 608 402	1 124 021
			1 121 684	

25.1. Задължения към депозанти

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Анализ по срочност и вид валута:		
Безсрочни депозити		
В лева	859 988	785 829
В чуждестранна валута	198 787	202 511
	1 058 775	988 340
Срочни депозити		
В лева	1 200 103	1 095 773
В чуждестранна валута	1 027 929	999 855
	2 228 032	2 095 628
Спестовни влогове		
В лева	903 673	803 246
В чуждестранна валута	431 666	398 914
	1 335 339	1 202 160
Други депозити		
В лева	8 513	8 718
В чуждестранна валута	859	3 122
	9 372	11 840
Общо задължения към депозанти	4 631 518	4 297 968

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Анализ по вид клиент и вид валута:		
Депозити на граждани		
В български лева	2 125 862	1 938 074
В чуждестранна валута	1 373 184	1 327 658
	3 499 046	3 265 732
Депозити на предприятия		
В български лева	833 515	745 899
В чуждестранна валута	282 685	273 208
	1 116 200	1 019 107
Депозити на други институции		
В български лева	13 381	8 718
В чуждестранна валута	2 891	4 411
	16 272	13 129
Общо задължения към депозанти	4 631 518	4 297 968

25.2. Задължение за дивиденди

Към 31 декември задълженията за дивиденди по привилегированите акции са както следва:

	Текущи		Нетекущи	
	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Задължение за дивиденди	6 506	14 257	-	6 912
	6 506	14 257	-	6 912

Задълженията за дивиденди на Групата са възникнали във връзка с емитираните през 2009 г. задължително конвертируеми привилегировани акции с 9% гарантиран фиксиран годишен дивидент. На 15 юни 2016 г. всички привилегировани акции на дружеството-майка към тази дата са задължително конвертирани в обикновени акции, съгласно условията на проспекта за

издаването им. Текущата стойност в размер на 6 506 хил. лв. представлява дължимата остатъчна част от гарантирания дивидент за периода 01 януари 2016 г. до 15 юни 2016 г., която ще бъде изплатена през 2017 г. след гласуването на сумата от Общото събрание на Химимпорт АД.

При конвертиране притежателите на привилегировани акции се считат за притежатели на обикновени акции от датата, на която Централният депозитар ги регистрира като такива.

През 2016 г. и 2015 г. Химимпорт АД разпредели на акционерите си, притежатели на привилегировани акции гарантиран дивидент в размер на 17 736 хил. лв. (17 693 хил. лв. за 2015 г.) или по 0.1998 лв. за една привилегирована акция.

25.3. Облигационни заеми

Облигационните заеми, получени от Групата са както следва:

	Текущи		Нетекущи	
	2016 '000 лв.	2015 '000 лв.	2016 '000 лв.	2015 '000 лв.
Облигационни заеми	2 895	8 169	34 587	171 848
	2 895	8 169	34 587	171 848

Балансовата стойност на задълженията на Групата по посочените облигационни заеми към 31 декември 2016 г. е в размер на 37 482 хил. лв. (2015 г. : 180 017 хил. лв.) и е изчислена по метода на ефективния лихвен процент.

25.4. Банкови заеми

Банковите заеми на Групата представляват получени средства от български банки, които са предназначени за финансиране на инвестиционни проекти на Групата и за подпомагане на текущата оперативна дейност на дружествата в Групата. Банковите заеми са класифицирани според срока за тяхното погасяване, договорен при отпускането на съответния заем.

	Текущи		Нетекущи	
	2016 '000 лв.	2015 '000 лв.	2016 '000 лв.	2015 '000 лв.
Банкови заеми	67 239	55 846	83 278	94 243

25.4.1. Дългосрочни банкови заеми

	2016 '000 лв.	2015 '000 лв.
Револвиращи и инвестиционни банкови кредити	83 278	94 243
	83 278	94 243

Инвестиционни кредити

Групата е получила следните банкови заеми с инвестиционна цел:

- Групата е страна по договор за банков инвестиционен кредит, сключен на 23.12.2015 г. с падеж на 31.12.2025 г. Погасяването по заема се извършва в лева и е съгласно договорен погасителен план за целия срок на договора. Лихвеният процент по договора е

едномесечен SOFIBOR +3% надбавка. Като обезпечение по заема е издадена и корпоративна гаранция от чуждестранно юридическо лице.

- Инвестиционен кредит от 30.01.2015 г. със срок за погасяване 30.04.2023 г. съгласно погасителен план. Заемът е обезпечен с недвижими имоти. Годишният лихвен процент по заема е в размер на базов лихвен индекс, премия и надбавка за редовен дълг (3M SOFIBOR) 4.9%.
- Групата е получила заем от търговска банка със срок за погасяване 21 декември 2020 г. и лихвен процент тримесечен SOFIBOR + 6% надбавка. Като обезпечение по кредита Групата е предоставила несамоходна сухотоварна баржа БРП 19003 (собственост на Групата) и дълготрайни материални активи, закупени със средства от кредита..
- Групата е страна по договор за инвестиционен банков кредит, сключен на 21 юни 2013 г., с падеж на 22 май 2023 г. Лихвата по кредита е в размер на тримесечен SOFIBOR плюс 3 пункта надбавка, но не по-малко от 6.5%. Заемът е обезпечен с ипотека на недвижими имоти, залог на дълготрайни материални активи по реда на Закона за особените залози.
- Групата е страна по договор за инвестиционен кредит, сключен на 04 декември 2015 г., за закупуване на екструдерна инсталация за производство на ръкавно фолио за дребен амбалаж. Годишната лихва по инвестиционния кредит се формира от сбора на месечния SOFIBOR и надбавка от 4.8 %, но не по-малко от 5.5 % . Крайният срок за погасяване на кредита е 05.01.2019 г., съгласно погасителен план.
За обезпечаване на получените заеми дружеството е заложило активи от групата на имоти, машини и съоръжения.

Револвиращи кредити

Групата е получила банков кредит за предоставяне на оборотни средства със срок на погасяване 01.02.2021 г. Годишният лихвен процент в размер на 4.2 % е върху усвоената част от отпуснатите заеми. Заемът е обезпечен с Договор за особен залог на вземания на трета страна по договор за наем на „Хангар с олекотена конструкция (ХОК)“ и свързващ коридор, находящи се в гр. София, район Слатина, Летище София.

25.4.2. Краткосрочни банкови заеми

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Краткосрочни револвиращи и инвестиционни банкови кредити	67 239	55 846
	67 239	55 846

Инвестиционни кредити

Задължението на Групата към 31 декември 2016 г. включва следните задължения по инвестиционни банкови заеми:

Групата е страна по договор за банков инвестиционен кредит, сключен на 23.12.2015 г. с падеж на 31.12.2025 г. Погасяването по заема се извършва в лева и е съгласно договорен погасителен план за целия срок на договора. Лихвеният процент по договора е едномесечен SOFIBOR +3% надбавка. Като обезпечение по заема е издадена и корпоративна гаранция от чуждестранно юридическо лице.

Револвиращ кредит

- Групата е получила банков кредит на 05.10.2011 г. за 1 година, като срокът за погасяване е удължен до 29.09.2017 г. Заемът е обезпечен с недвижими имоти. Годишният лихвен процент по заема е в размер на 8.5%, формиран на база на 1M SOFIBOR плюс 4%, като лихвата не може да бъде по-ниска от 8.5% и по-висока от 10%.
- Групата е получила банков кредит за предоставяне на оборотни средства със срок на погасяване 31.08.2017 г. при годишен лихвен процент в размер на 4,2 %. Заемът е обезпечен със залог на вземания по разплащателни сметки в банката-кредитор.

- Групата е получила банков кредит за предоставяне на оборотни средства със срок на погасяване 31.08.2017 г. Договореният лихвен процент се формира като сума между базовия лихвен процент и надбавка за риск. Към датата на преговаряне на кредита годишния лихвен процент възлиза на 4.2 %. Заемът е обезпечен със залог на стоки.
- Групата е получила банков кредит за предоставяне на оборотни средства със срок на погасяване 30.05.2017 г. Заемът е обезпечен със залог на вземания по договори за обществена поръчка за осигуряване на самолетни билети.
- Групата е страна по договор за банков кредит, сключен на 16 март 2011 г., с падеж на 31 декември 2017 г. Лихвата по кредита е в размер на 12 месечен EURIBOR плюс 6 пункта надбавка. Заемът е обезпечен с ипотека на недвижими имоти, залог на дълготрайни материални активи по реда на Закона за особените залози.
- Групата е получила заем от търговска банка със срок за погасяване 21 декември 2020 г. и лихвен процент тримесечен SOFIBOR + 6% надбавка. Като обезпечение по кредита Групата е предоставила несамоходна сухотоварна баржа БРП 19003 (собственост на Групата) и дълготрайни материални активи, закупени със средства от кредита.
- Групата е получила два револвиращи банкови кредита от търговска банка на 29 август 2008 г. и 16 ноември 2006 г. с падеж на 28 август 2017 г. при лихвен процент в размер на 1 месечен EURIBOR плюс 0,875 пункта надбавка.
- Групата е получила револвиращ банков кредит от търговска банка на 28 януари 2008 г. с падеж на 25 септември 2017 г. при лихвен процент в размер на 1 месечен SOFIBOR плюс 6 пункта надбавка.

25.5. Други заеми

		Текущи		Нетекущи		
		2016	2015	2016	2015	
		'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	
Други заеми	25.5.2	31 268	40 629	25.5.1	3 520	4 382

25.5.1. Други дългосрочни заеми

	2016	2015
	'000 лв.	'000 лв.
Дългосрочни заеми	2 245	2 819
Финансирания по оперативни програми	1 275	1 563
	3 520	4 382

Други дългосрочни заеми са получени от трети лица – търговски дружества при годишни лихвени равнища от 3% до 8% в зависимост от срочността на кредита. Получените заеми не са обезпечени с активи на Групата. Плащанията по тях се извършват във валутата, в която са отпуснати.

На 05.06.2013 г. след успешното въвеждане в експлоатация на Станцията за геофизични изследвания в нефтени и газови сондажи в базата в гр. Монтана, Групата приключи изпълнението и на последният етап от проекта финансиран от ОПК към Министерство на икономиката и енергетиката по оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика 2007-2013”.

На 25.06.2014 г. Групата приключи изпълнението на проект „Безопасен Труд” на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”. Проектът бе реализиран през периода: 25.06.2013 - 25.06.2014 г.

25.5.2. Други краткосрочни заеми

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Краткосрочните заеми	31 021	40 564
Финансирания по оперативни програми	247	65
	31 268	40 629

Краткосрочните заеми са получени при годишни лихвени равнища от 3% до 8% в зависимост от срочността на кредита. Заемите са без обезпечения. Справедливата стойност на получените заеми не е определяна по отделно, тъй като ръководството счита, че балансовата им стойност дава реална представа за тяхната справедлива стойност.

25.6. Деривативи, държани за търгуване

Към 31 декември 2016 г. деривативите, държани за търгуване в размер на 209 хил. лв., (2015 г.: 578 хил. лв.) са представени по справедлива стойност и включват сделки по покупка и продажба на валута, на ценни книжа, форуърдни договори и валутни суапове на открития пазар.

25.7. Депозити от банки

	Текущи	
	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Безсрочни депозити от местни банки		
-В български лева	325	1 159
-В чуждестранна валута	4 812	1 603
Безсрочни депозити от чуждестранни банки в чуждестранна валута	1 224	1 637
Срочни депозити от местни банки в български лева	325	2 034
Срочни депозити от чуждестранни банки в чуждестранна валута	1 672	-
	8 359	6 433

25.8. Задължения по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа

Към 31 декември 2016 г. Групата има сключени споразумения с клауза за обратно изкупуване на ценни книжа с български дружества на обща стойност 17 409 хил. лв. (2015 г.: 9 014 хил. лв.), в това число и натрупани задължения по лихви по тях. Групата е обезпечила това задължение със залог на български държавни ценни книжа с номинална стойност 13 500 хил. евро. Падежът на тези споразумения е до края на 2017 г.

26. Задължения към осигурени лица

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Привлечени средства на доброволен пенсионен фонд	104 922	69 560
Привлечени средства на професионален пенсионен фонд	75 760	96 287
Привлечени средства на универсален пенсионен фонд	877 080	774 274
	1 057 762	940 121

Чистата стойност на активите на фондовете, управлявани от дъщерното дружество ПОАД ЦКБ-Сила към 31 декември 2016 г. е 1 057 762 хил. лв. Увеличението в размер на 117 641 хил. лв. спрямо задълженията към 31 декември 2015 г. основно се дължат на постъпления от положителен доход от инвестирането на средствата на осигурените лица, реализиран през 2016 г., постъпления от осигурителни вноски и намаление на изплатените суми по осигурителни договор.

Изменението в нетните активи в наличност за доходи е в резултат на:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
В началото на периода	940 121	812 260
Постъпили осигурителни вноски	123 855	117 917
Постъпили суми от пенсионни фондове, управлявани от други пенсионно осигурителни дружества	30 051	39 602
Средства на лица възобновили осигуряването си в УПФ по реда на чл. 124а от КСО	17	-
Възстановени суми от НОИ	17	23
Общо увеличение от осигурителни вноски	153 940	157 542
Доход от инвестиране средствата на фонда	51 047	41 957
Резултат от инвестиране на средствата на фонда	51 047	41 957
Изплатени пенсии	(128)	(113)
Еднократно изплатени суми на осигурени лица	(3 606)	(4 385)
Средства за изплащане на наследници на осигурени лица	(1 665)	(1 303)
Средства за превеждане в НОИ	(2 453)	(2 922)
Изплатени суми по осигурителни договори	(7 852)	(8 723)
Преведени суми на осигурени лица, преминали в други пенсионни фондове	(47 946)	(42 022)
Средства на лица променили осигуряването си по реда на чл.46 от КСО	(17 360)	(6 580)
Преведени данъци	(101)	-
Преведени суми на държавния бюджет	(24)	(93)
Прехвърлени средства в пенсионен резерв	(45)	(6)
Встъпителна такса	(12)	(27)
Такса за обслужване	(181)	(173)
Такса от доходността - 9%	(330)	(292)
Такса за обслужване (2016: 4.5% ; 2015: 5%)	(5 263)	(5 580)
Инвестиционна такса (2016: 0.9% ; 2015: 1%)	(8 221)	(8 132)
Такса за изтегляне	(11)	(10)
В края на периода	1 057 762	940 121

Нетните активи в наличност за доходи са разпределени както следва:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Индивидуални партии	1 056 650	939 055
Резерв за гарантиране на минимална доходност	1 112	1 066
Нетни активи в наличност за доходи	1 057 762	940 121

27. Търговски задължения

	Текущи		Нетекущи	
	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Търговски задължения	115 966	137 813	36 490	42 876

Нетната балансова стойност на търговските задължения се приема за разумна приблизителна оценка на справедливата им стойност.

28. Задължения по застрахователни и презастрахователни договори

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Задължения по застраховане	9 037	11 376
Задължения по презастраховане	16 654	25 276
Разчети с Гаранционен фонд	28	731
	25 719	37 383

29. Възнаграждения на персонала

29.1. Разходи за персонала

Разходите за възнаграждения на персонала се състоят от текущи заплати и възнаграждения, разходи за социални осигуровки, неизползвани отпуски и провизии за пенсии, както следва:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Разходи за заплати	(94 265)	(100 066)
Разходи за социални осигуровки	(16 191)	(17 084)
Разходи за персонала	(110 456)	(117 150)

29.2. Пенсионни и други задължения към персонала

Пенсионните и други задължения към персонала, признати в консолидирания отчет за финансовото състояние, се състоят от следните суми:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Нетекущи:		
Провизии за пенсии	2 766	2 728
Нетекущи пенсионни задължения към персонала	2 766	2 728
Текущи:		
Задължения към персонала	9 173	9 149
Задължения към осигурителни институции	2 541	2 533
Провизии за пенсии	1 393	595
Текущи пенсионни и други задължения към персонала	13 107	12 277

Текущата част от задълженията към персонала представляват задължения към служители на Групата, които следва да бъдат уредени през 2017 г.

При определяне на пенсионните задължения са използвани актюерски допускания. Ръководството на Групата е направило предположения след консултации с независими актюери, които са използвани при определянето на размера на задълженията за изплащане на дефинирани доходи за отчетните периоди и се считат за възможно най-добрата преценка на ръководството. Действителните резултати обаче могат да се различават от направените предположения.

Промените в провизиите за обезщетения при пенсиониране съгласно Кодекса на труда през годината са представени, както следва:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Задължения за изплащане на дефинирани доходи	3 323	3 030
Разходи за текущ трудов стаж	1 255	411
Разходи за лихви	77	93
Преоценки - актюерски загуби от промени в демографските предположения и във финансовите предположения	7	296
Изплатени доходи	(503)	(507)
	4 159	3 323

30. Данъчни задължения

Данъчните задължения включват:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Корпоративен данък	5 921	2 641
Задължения за данък добавена стойност	3 658	958
Акциз за внасяне	278	218
Други данъци	2 214	3 169
	12 071	6 986

31. Други задължения

Другите задължения могат да бъдат обобщени, както следва:

		Краткосрочни		Дългосрочни		
		2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.	
Други задължения	31.2	71 644	57 090	31.1	1 856	5 401

31.1. Други дългосрочни задължения

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Финансиране за закупуване на нетекущи активи	1 817	2 094
Финансиране трансевропейски транспортни мрежи	19	1 258
Други	20	2 049
	1 856	5 401

Групата участва в Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на Българската икономика BG161P003-1.1.04 Подкрепа за внедряване в производство на иновативни продукти, процеси и предоставяне на иновативни услуги“.

Програмата включва закупуване на:

- Трислойна линия за раздувно фолио и
- Поточна технологична линия от инсталация за ленти, станове и конфекция за тъкани изделия.

Към 31 декември 2016 г. Групата е бенефициент по силата на Решение за отпускане на финансова помощ за действие от 10 юни 2009 г. за отпускане на финансова помощ от Общността за проекти от общ интерес „Проучвания във връзка с проект за разширяване на пристанищен терминал Леспорт като част от пристанище Варна по отношение на прилагането на европейските стандарти в България“ – 2008-BG-90300-S в областта на трансевропейските транспортни мрежи (INEA).

31.2. Други краткосрочни задължения

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Продадени самолетни билети	18 022	20 314
Получени аванси	9 417	11 707
Гаранции	2 060	6 682
Задължения по концесионни възнаграждения	36	1 095
Неустойки	1 284	1 097
Други	40 825	16 195
	71 644	57 090

Задълженията по продадени билети в размер на 18 022 хил. лв. (2015 г.: 20 314 хил. лв.) представляват извършени продажби на самолетни билети, за които към датата на консолидирания финансов отчет не е настъпил момента на фактическо предоставяне на услугата т.е. извършване на превоза.

32. Приходи от нефинансова дейност

Приходите от нефинансова дейност на Групата могат да бъдат анализирани, както следва:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Приходи от извършени самолетни полети	245 910	252 279
Приходи от продажба на продукцията	51 731	60 472
Приходи от услуги	67 774	72 709
Приходи от продажба на стоки	65 025	86 196
Други	45 373	57 030
	475 813	528 686

33. Разходи за нефинансова дейност

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Разходи за външни услуги	(201 822)	(201 253)
Разходи за материали	(95 578)	(111 807)
Отчетна стойност на продадените стоки	(61 322)	(83 039)
Разходи за персонала	(36 034)	(37 081)
Разходи за амортизация и обезценка на нефинансови активи	(21 737)	(32 385)
Изменение на запасите от продукцията и незавършено производство	1 081	(342)
Други разходи	(26 706)	(6 020)
	(442 118)	(471 927)

34. Печалба от продажба на нетекущи активи

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Приходи от продажба на нетекущи активи	41 089	62 926
Балансова стойност на продадени нетекущи активи	(34 022)	(43 647)
	7 067	19 279

35. Приходи от застраховане

		2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Приходи от застрахователни премии	35.1	181 024	236 102
Приходи от презастраховане		136 309	87 548
Приходи от регреси		9 937	13 252
Други приходи от застраховане		3 996	24 868
		331 266	361 770

35.1. Приходи от застрахователни премии

	2016 ‘000 лв.	2016 %	2015 ‘000 лв.	2015 %
Каско	104 621	57.79%	115 606	48.96%
Отговорности МПС	42 223	23.32%	81 113	34.36%
Пожар и природни бедствия	11 166	6.17%	11 855	5.02%
Помощ при пътуване	4 225	2.33%	4 489	1.90%
Злополука	3 701	2.04%	5 354	2.27%
Каско на летателни апарати	2 822	1.56%	564	0.24%
Обща гражданска отговорност	2 615	1.44%	2 474	1.05%
Щети на имущество	1 961	1.08%	3 355	1.42%
Живот и рента	1 724	0.95%	1 682	0.71%
Допълнителна застраховка	1 702	0.94%	1 138	0.48%
Каско на плавателни съдове	1 281	0.71%	1 236	0.52%
ГО, свързана с летателни апарати	995	0.55%	1 118	0.47%
Товари по време на превоз	804	0.44%	1 126	0.48%
Разни финансови загуби	474	0.26%	3 476	1.47%
Кредити и лизинг	368	0.21%	1 042	0.44%
Застраховка заболяване	266	0.16%	217	0.09%
ГО, свързана с плавателни съдове	57	0.04%	31	0.01%
Застраховка на гаранции	19	0.01%	226	0.11%
	181 024	100.00%	236 102	100.00%

36. Разходи по застраховане

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Нетно изменение на заделени застрахователни резерви	(1 354)	(29 086)
Разходи по презастраховане	(131 939)	(61 212)
Изплатени застрахователни суми и обезщетения	36.1 (108 745)	(135 981)
Аквизиционни разходи	(38 754)	(47 549)
Разходи за ликвидация на щети	(5 231)	(5 889)
Други застрахователни разходи	(13 532)	(35 961)
	(299 555)	(315 678)

36.1. Изплатени застрахователни суми и обезщетения

През 2016 г. и 2015 г. са изплатени следните обезщетения по групи застраховки:

	2016 изплатени обезщетения '000 лв.	2016 относителен дял %	2015 изплатени обезщетения '000 лв.	2015 относителен дял %
Каско	(69 500)	63.91%	(87 723)	64.51%
Отговорности МПС	(30 118)	27.70%	(37 629)	27.67%
Пожар и природни бедствия	(2 900)	2.67%	(2 686)	1.98%
Животозастраховане	(1 579)	1.45%	(688)	0.51%
Помощ при пътуване	(1 438)	1.32%	(2 052)	1.51%
Злополука	(1 267)	1.17%	(1 607)	1.18%
Щети на имущество	(1 016)	0.93%	(1 646)	1.21%
Допълнителна застраховка	(299)	0.27%	(110)	0.08%
Товари по време на превоз	(182)	0.17%	(398)	0.29%
Застраховка заболяване	(145)	0.13%	(129)	0.09%
Каско на плавателни съдове	(129)	0.12%	(265)	0.19%
Обща гражданска отговорност	(77)	0.07%	(508)	0.38%
Каско на летателни апарати	(76)	0.07%	(516)	0.39%
ГО свързана с плавателни съдове	(15)	0.01%	(4)	-
Кредити и лизинг	(4)	0.01%	(6)	-
Разни финансови загуби	-	-	(11)	0.01%
ГО свързана с летателни апарати	-	-	(3)	-
	(108 745)	100.00%	(135 981)	100.00%

37. Приходи от лихви

	2016 '000 лв.	2015 '000 лв.
Приходи от лихви по видове източници:		
Предприятия	131 067	135 120
ДЦК	39 545	39 919
Банки	3 952	2 117
Граждани	32 725	36 331
Други	1 554	1 846
	208 843	215 333

38. Разходи за лихви

	2016 '000 лв.	2015 '000 лв.
Разходи за лихви по депозанти:		
Предприятия	(15 525)	(33 033)
Граждани	(29 891)	(65 546)
Банки	(7 148)	(3 130)
Други	(1 572)	(1 756)
	(54 136)	(103 465)

39. Печалба от операции с финансови инструменти

	2016 ‘000 ЛВ.	2015 ‘000 ЛВ.
Печалба от операции с ценни книжа и инвестиции	504 696	490 434
Приходи от дивиденди от финансови инструменти	2 912	13 853
Други	-	31
	507 608	504 318

40. Загуба от операции с финансови инструменти

	2016 ‘000 ЛВ.	2015 ‘000 ЛВ.
Загуба от операции с ценни книжа и инвестиции	(440 520)	(442 336)
Други	-	(52)
	(440 520)	(443 388)

41. Административни разходи

	2016 ‘000 ЛВ.	2015 ‘000 ЛВ.
Разходи за персонала	(74 422)	(80 069)
Разходи за външни услуги	(67 240)	(62 589)
Разходи за амортизация и обезценка на нефинансови активи	(14 077)	(57 375)
Разходи за материали	(6 230)	(7 209)
Други	(79 295)	(43 880)
	(241 264)	(251 122)

42. Други финансови приходи, нетно

		2016 ‘000 ЛВ.	2015 ‘000 ЛВ.
Приходи от такси и комисионни, нетно	42.1,42.2	58 827	41 368
Нетен резултат от промяна на валутни курсове		13 061	18 418
Други финансови (разходи)/приходи		(6 094)	5 729
		65 794	65 515

42.1. Приходи от такси и комисионни

	2016 ‘000 ЛВ.	2015 ‘000 ЛВ.
Банкови преводи в страната и чужбина	24 146	23 210
Обслужване на сметки	14 879	10 427
Отпускане и погасяване на кредити	3 038	2 087
Обслужване на задбалансови ангажменти	1 548	1 811
Други приходи от такси и комисионни, различни от банкови	14 019	351
Други приходи	11 023	12 915
Общо приходи от такси и комисионни	68 653	50 801

42.2. Разходи от такси и комисионни

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Банкови преводи в страната и чужбина	(7 739)	(7 057)
Обслужване на сметки	(404)	(446)
Освобождаване на ценни пратки	(319)	(275)
Сделки с ценни книжа	(70)	(96)
Други разходи за такси и комисионни, различни от банкови	(180)	-
Други разходи	(1 114)	(1 559)
Общо разходи за такси и комисионни	(9 826)	(9 433)

43. Разходи за данъци върху дохода

Очакваните разходи за данъци, базирани на приложимата данъчна ставка в размер на 10 % (за 2015 г.: 10 %), и действително признатите данъчни разходи в печалбата или загубата могат да бъдат равнени, както следва:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Печалба за периода преди данъци	74 802	69 197
Данъчна ставка	10%	10%
Очакван разход за данък	(7 480)	(6 920)
Нетен ефект от корекции на счетоводния резултат за данъчни цели	1 078	1 979
Текущ разход за данък	(6 402)	(4 941)
Отсрочен данъчен разход		
Начисление и обратно проявление на данъчни временни разлики	(2 516)	2 850
Разходи за данъци	(8 918)	(2 091)
Отсрочени данъчни приходи/(разходи), признати в другия всеобхватен доход	(1 129)	2 384

Пояснение 14 предоставя информация за отсрочените данъчни активи и пасиви, включваща стойностите, признати в другия всеобхватен доход.

44. Доход на акция

44.1. Доход на акция

Основният доход на акция е изчислен като за числител е използвана величината – нетна печалба, подлежаща на разпределение между притежателите на обикновени акции.

Среднопретегленият брой обикновени акции, използван за изчисляването на основния доход на акция, както и нетната печалба, намалена с разхода за дивиденди, подлежаща на разпределение, са както следва:

	31 декември 2016	31 декември 2015
Нетна печалба за Групата, подлежаща на разпределение в лева	52 008 000	58 483 000
Среднопретеглен брой акции	189 239 232	144 282 279
Основен доход на акция (лева за акция)	0.27	0.41

Среднопретегленият брой общо акции/обикновени и привилегировани/, използван за изчисляването на намаления доход на акция, както и нетната печалба, намалена с разхода за дивиденди, подлежаща на разпределение, са както следва:

	31 декември 2016	31 декември 2015
Нетна печалба, подлежаща на разпределение в лева, коригирана с разходи за дивиденди	53 933 269	61 724 800
Среднопретеглен брой акции	226 010 630	225 636 294
Доход на акция с намалена стойност (лева за акция)	0.22	0.27

45. Сделки със свързани лица

Свързаните лица на Групата включват собствениците, асоциирани и съвместни предприятия и ключов управленски персонал. Ако не е изрично упоменато, транзакциите със свързани лица не са извършвани при специални условия. Разчетните суми обикновено се уреждат по банков път, в брой или чрез прихващане.

45.1. Сделки със собствениците

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Продажба на стоки и услуги, приходи от лихви и други приходи		
Приходи от лихви	2 296	5 763
Покупки на услуги, разходи за лихви и други разходи		
Покупки на услуги	(300)	(100)
Разходи за лихви	(1)	(10)

45.2. Сделки с асоциирани, съвместни и други предприятия извън група

Продажба на стоки и услуги, приходи от лихви и други приходи	2016	2015
	‘000 лв.	‘000 лв.
Продажба на продукция		
- асоциирани предприятия	571	859
- други свързани лица под общ контрол	408	487
Продажба на стоки		
- асоциирани предприятия	351	272
- други свързани лица под общ контрол	1 483	1 550
Продажба на услуги		
- асоциирани предприятия	5 470	4 726
- други свързани лица под общ контрол	2 140	2 176
Приходи от лихви		
- съвместни предприятия	25	202
- асоциирани предприятия	33	38
- други свързани лица под общ контрол	2 478	2 332
Други приходи		
- асоциирани предприятия	32	627
- други свързани лица под общ контрол	19	25
Покупки на услуги и разходи за лихви	2016	2015
	‘000 лв.	‘000 лв.
Покупки на услуги		
- асоциирани предприятия	(15 633)	(16 961)
- други свързани лица под общ контрол	(6 326)	(6 043)
Разходи за лихви		
- асоциирани предприятия	(10)	-
- други свързани лица под общ контрол	(42)	(97)

45.3. Сделки с ключов управленски персонал

Ключовият управленски персонал на Групата включва членовете на управителния съвет и надзорния съвет. Възнагражденията на ключовия управленски персонал включват следните разходи:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Краткосрочни възнаграждения:		
Заплати, включително бонуси	(956)	(1 544)
Разходи за социални осигуровки	(19)	(19)
Служебни автомобили	-	(2)
Общо краткосрочни възнаграждения	(975)	(1 565)

46. Разчети със свързани лица в края на годината

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Дългосрочни вземания от:		
- собственици	3 056	4 207
- асоциирани предприятия	2 317	1 096
- съвместни предприятия	40	39
- други свързани лица под общ контрол	3 334	6 432
Общо дългосрочни вземания от свързани лица	8 747	11 774

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Краткосрочни вземания от:		
- собственици	37 827	182 897
- асоциирани предприятия	834	3 271
- съвместни предприятия	698	525
- други свързани лица под общ контрол	25 784	28 056
Общо краткосрочни вземания от свързани лица	65 143	214 749

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Дългосрочни задължения към:		
- собственици	10	38
- асоциирани предприятия	2 934	2 663
- съвместни предприятия	130	145
- други свързани лица под общ контрол	1 419	761
Общо дългосрочни задължения към свързани лица	4 493	3 607

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Краткосрочни задължения към:		
- собственици	580	759
- асоциирани предприятия	13 914	11 609
- съвместни предприятия	3	-
- други свързани лица под общ контрол	3 195	3 849
Общо краткосрочни задължения към свързани лица	17 692	16 217

47. Условни активи, условни пасиви и поети ангажменти

Към 31 декември 2016 г. и 2015 г. Групата има сключени договори за отпускане на банкови кредити на клиенти, чието бъдещо усвояване зависи от това дали кредитополучателите отговарят на определени критерии, включително дали не е регистрирано просрочие по предишни траншове на кредитите, предоставяне на обезпечение с определено качество и ликвидност и други.

Общата сума на условните задължения по отношение на банковата дейност на Групата са както следва:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Банкови гаранции в български лева	41 058	51 176
Банкови гаранции в чуждестранна валута	15 765	31 006
Неотменими ангажменти	118 784	123 909
Други условни задължения	134	329
Общо условни задължения	<u>175 741</u>	<u>206 420</u>

Групата е страна по правен спор във връзка с издадени актове за установяване на публично държавно вземане за летищни такси. Групата обжалва издадените актове.

Съгласно договор за концесия на „Пристанищен терминал Лом“ – част от пристанище за обществен транспорт Лом, Групата следва да поддържа банкови гаранции в установения размер:

- банкова гаранция за изпълнение на трета договорна инвестиционната година в размер на 282 хил. лв. издадена от Юробанк България АД със срок на валидност 31.10.2017 г
- банкова гаранция за добро изпълнение на задълженията по Концесияния договора, в размер на 449 хил. лв., издадена от Банка ДСК ЕАД със срок на валидност 31.10.2017 г.;
- банкова гаранция за митнически цели за покриване на митни сборове и други държавни вземания на стоки, съхранявани в митнически склад, в размер на 50 хил. лв. издадена от ЦКБ АД.

Съгласно договор за поемане на кредитни ангажменти с Уникредит Булбанк АД, Групата учредява първи по ред особен залог върху земеделска продукция, върху вземания, произтичащи от договори, поръчки и фактури за реализация на земеделска продукция, както и върху всички вземания по всички сметки на Групата в Банката.

Групата има издадена гаранция от „Юробанк И Еф Джи България“ АД в размер на 2 600 000 лв. в полза на Агенция Митници със срок на валидност до 5 април 2017 г.

48. Безналични сделки

През представените отчетни периоди Групата е осъществила следните сделки, при които не са използвани пари или парични еквиваленти и които не са отразени в отчета за паричните потоци от финансова дейност:

Групата е прихванала задължения за дивиденди по обикновени и привилегирани акции с вземания на свои акционери в размер на 21 094 хил. лв. през 2016 г. (за 2015 г.: 11 300 хил. лв.).

Групата е прихванала вземания и задължения, свързани със сделки за летателни апарати чрез взаимни разчети в размер на 23 000 хил. лв. за вземанията и 4 335 хил. лв. за задълженията през 2016 г.

49. Категории финансови активи и пасиви

Балансовите стойности на финансовите активи и пасиви на Групата могат да бъдат представени в следните категории:

Финансови активи	Пояснение	2016 '000 лв.	2015 '000 лв.
Финансови активи, държани до падеж:	16.3, 13.2		
Облигации		30 188	764 011
Финансови активи на разположение за продажба:	16.4, 13.4		
Ценни книжа и дългови облигации		674 083	268 032
Финансови активи, държани за търгуване (отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата):	16.2, 13.3		
Недеривативни финансови активи		1 345 724	1 241 646
Деривативи		21	491
		1 345 745	1 242 137
Кредити и вземания:			
Търговски и други вземания	17, 20	203 816	204 005
Вземания по предоставени заеми	13.1, 16.1	2 825 968	2 602 355
Вземания от свързани лица	46	73 890	226 523
Пари и парични еквиваленти	21	1 767 126	1 229 113
		4 870 800	4 261 996
		6 920 816	6 536 176
Финансови пасиви	Пояснение	2016 '000 лв.	2015 '000 лв.
Финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност			
Задължения към депозанти	25.1	4 631 518	4 297 968
Заеми	25.3, 25.4, 25.5	222 787	375 117
Задължения за дивиденди	25.2	6 506	21 169
Депозити от банки	25.7	8 359	6 433
Задължения по цесии		22 797	19 807
Задължения по споразумения за обратно изкупуване		17 409	9 014
Задължения по финансов лизинг	9.1	4 937	6 719
Търговски и други задължения	27, 31	167 993	216 295
Задължения към свързани лица	46	22 185	19 824
		5 104 491	4 972 346
Деривативи, определени като хеджиращи инструменти на паричен поток (отчитани по справедлива стойност):			
Деривативи	25.6	209	578
		5 104 700	4 972 924

Вижте пояснение 4.19 за информация относно счетоводната политика за всяка категория финансови инструменти. Методите, използвани за оценка на справедливите стойности са описани в пояснение 51. Описание на политиката и целите за управление на риска на Групата относно финансовите инструменти е представено в пояснение 50.

50. Рискове, свързани с финансовите инструменти

Цели и политика на ръководството по отношение управление на риска

Вследствие на използването на финансови инструменти Групата и в резултат на оперативната си и инвестиционна дейност, Групата е изложена на различни видове рискове – застрахователен риск, пазарен риск, риск от промени във валутния курс, лихвен риск, както и риск от промяната на конкретни цени. Управлението на риска на Групата се осъществява от управителния съвет на Групата. Приоритет на ръководството е да осигури краткосрочните и средносрочни парични потоци, като намали излагането си на риск. Дългосрочните финансови инвестиции се управляват, така че да имат дълготрайна възвращаемост.

Групата е изложена на различни видове рискове по отношение на финансовите инструменти. За повече информация относно финансовите активи и пасиви по категории на Групата вижте Пояснение 49. Най-значимите финансови рискове, на които е изложена Групата са изброени по-долу.

50.1. Застрахователен риск

Застрахователен риск е рискът от настъпване на застрахователни събития в резултат на притежавания портфейл от застрахователни договори, при което размерът на щетите и на дължимите обезщетения да надхвърлят размера на заделените застрахователни резерви.

Това зависи от честотата, с която възникват застрахователните събития, вида застрахователен портфейл, размера на застрахователните обезщетения. За смекчаване на този риск от голямо значение има разнообразието на застрахователния портфейл и теорията на вероятностите.

Основните рискове, на които Групата е изложена са:

- Риск, свързан с възвращаемост от направените инвестиции - риск от загуба, когато възвращаемостта на инвестициите се различава от очакваното.
- Риск, свързан с разходите – риск от загуба, когато разходите се различават от очакваното;

Групата се стреми да прави относително равномерно разпределение на застрахователните договори, както и да анализира различните видове застрахователни рискове, като това намира отражение в общите условия. Посредством разнообразни методи за оценка и контрол Ръководител на отдел Вътрешен контрол извършва регулярно оценка на риска и наблюдава акумулацията на застрахователни суми по група клиенти и региони. Управлението на риска се осъществява от Дирекция Вътрешен контрол в сътрудничество с актюерите и ръководството на Групата.

Основните фактори, от които зависи положителния финансов резултат на Групата от застрахователна дейност са квотата на щетимост, квотата на разходите и дохода от инвестиции.

50.1.1. Презастрахователна стратегия

Групата презастрахова част от рисковете си с цел да контролира експозициите си към загуби и да защитава капиталовите си ресурси. Всички договори за факултативно презастраховане са предварително одобрени от страна на ръководството. Преди да се сключи презастрахователен договор Групата анализира кредитния рейтинг на съответните презастрахователи. Избират се презастрахователи с висок кредитен рейтинг. Групата анализира периодично текущото финансово състояние на презастрахователите, с които има сключени презастрахователни ангажименти.

Групата сключва презастрахователни ангажименти с различни презастрахователи с висок кредитен рейтинг, за да контролира излагането на загуби в резултат на едно застрахователно събитие.

50.1.2. Процес на уреждане на щети

Таблицата за щетимост и по-конкретно съответния процент на квотата на щетимост дава възможност да се получи по-точна представа за развитието на риска през отчетните периоди:

Видове застраховки	2016	2016	2015	2015
	бруто квота на щетимост	нето квота на щетимост	бруто квота на щетимост	нето квота на щетимост
Злополука	3%	4%	58%	55%
в т.ч злополука на пътниците в общ. транспорт	2%	2%	2%	3%
Каско	54%	57%	59%	60%
Каско на летателни апарати	2%	-18%	-6%	-29%
Каско на плавателни съдове	20%	27%	29%	40%
Товари по време на превоз	45%	45%	47%	62%
Пожар и природни бедствия	41%	20%	15%	21%
Щети на имущество	55%	60%	59%	50%
Отговорности МПС в т.ч.	118%	124%	94%	16%
- ГО на автомобилиста	120%	127%	96%	20%
- ГО за чужбина - Зелена карта	95%	80%	31%	-194%
- Гранична ГО	111%	29%	-42%	-246%
- Отговорност на превозвача при превоз на товари по шосе	-8%	-8%	30%	30%
ГО свързана с летателни апарати	2%	65%	0%	15%
ГО свързана с плавателни съдове	277%	167%	-122%	-61%
Обща гражданска отговорност	-20%	-51%	-22%	-26%
Кредити и лизинг	1%	1%	-6%	-6%
Разни финансови загуби	-2%	-2%	-18%	-18%
Помощ при пътуване	51%	51%	48%	48%
Общо:	65%	60%	63%	45%

Сравнявайки годишните нето квоти – за 2016 г. и за 2015 г. се вижда, че има увеличение на щетимостта, дължащо се основно на „ГО на автомобилиста“.

Следващата таблица показва средния размер на платените щети по видове застраховки:

Видове застраховки	сума лв.	брой	средна	средна	средна	средна
			щета 2016	щета 2015	щета 2014	щета 2013
Злополука	1 266 506	2 046	619	813	516	461
Каско	69 875 648	88 937	786	890	958	749
Каско на летателни апарати	76 134	4	19 033	26 013	184 805	85 859
Каско на плавателни съдове	128 402	13	9 877	10 367	6 173	8 289
Товари по време на превоз	181 836	58	3 135	7 332	2 602	2 601
Пожар и природни бедствия	2 900 475	1 855	1 564	1 362	1 509	2 668
Щети на имущество	1 016 434	70	14 520	20 745	18 840	8 040
Отговорности МПС	30 118 399	9 640	3 124	2 240	2 080	2 241
ГО свързана с летателни апарати	14 735	2	7 368	787	977	2 051
ГО свързана с плавателни съдове	324	1	324	2 175	-	-
Обща гражданска отговорност	76 894	39	1 972	11 223	41 920	12 783

Видове застраховки	сума лв.	брой	средна щета 2016	средна щета 2015	средна щета 2014	средна щета 2013
Кредити и лизинг	3 665	1	3 665	4 308	10 956	9 754
Разни финансови загуби	-	-	-	11 388	6 212	-
Помощ при пътуване	1 438 352	2 358	610	722	725	727
Общо:	107 097 804	105 024	1 020	1 044	1 140	948

Представената по-долу таблица служи да оцени развитието на резерва за висящи плащания през предходни периоди и да се сравни с оповестения резерв в текущия консолидиран финансов отчет. Посочено е и равнение на резервите за предстоящи плащания, включени в отчета за финансовото състояние и оценка на общите рискове.

	Година на възникване на събитието						Общо
	2016 '000 лв.	2015 '000 лв.	2014 '000 лв.	2013 '000 лв.	2012 '000 лв.	2011 '000 лв.	
в края на периода	54 258	55 656	76 769	47 874	52 711	42 654	329 923
1 година по-късно	-	31 777	49 366	20 408	25 093	17 472	144 117
2 година по-късно	-	-	10 976	5 779	5 528	4 142	26 425
3 година по-късно	-	-	-	4 503	1 626	3 034	9 162
4 година по-късно	-	-	-	-	1 783	2 157	3 939
5 година по-късно	-	-	-	-	-	2 340	2 340
Кумулативни плащания към настоящия момент	54 258	87 434	137 111	78 563	86 741	71 799	515 907
Обща оценка на Обезщетенията	98 494	104 227	151 407	83 311	89 663	71 799	598 900
Към 31 декември Плащания:							
Оценка	44 235	16 793	14 296	4 748	2 922	-	82 993
Реални резерви	90 003	32 788	20 682	9 652	8 598	4 120	165 843

50.2. Валутен риск

Валутният риск представлява потенциалната възможност за реализиране на загуба за Групата в резултат на промени във валутните курсове.

Политика на Групата извън банковата дейност

По-голямата част от сделките на Групата се осъществяват в български лева. Чуждестранните транзакции на Групата, деноминирани в щатски долари, излагат Групата на валутен риск. Групата има дългосрочни търговски задължения и краткосрочни задължения по финансов лизинг в щатски долари, по-значителната част, от които са свързани със закупуването на самолети. Тези задължения се отчитат по амортизирана стойност. Групата има краткосрочни и дългосрочни заеми в щатски долари. Тези вземания са класифицирани като кредити и вземания.

Чуждестранните транзакции на Групата, деноминирани в евро, не излагат Групата на валутен риск, тъй като курсът на българският лев е фиксиран към еврото по силата на Закон за валутен борд.

За да намали валутния риск, Групата следи паричните потоци, които не са в български лева. Групата има отделни процедури за управление на риска за краткосрочните (до 6 месеца) и дългосрочните (над 6 месеца) парични потоци в чуждестранна валута.

Политика на Групата по отношение на банковата дейност

В Република България курсът на българския лев към еврото е фиксиран със Закон за валутен борд. Дългата позиция на Банката-майка в евро не носи риск за Групата.

Валутни позиции в други валути включват основно активи и пасиви деноминирани в македонски денари и в руски рубли.

Валутната структура на финансовите активи и пасиви по балансова стойност към 31 декември 2016 г. е следната:

	Лева	Евро	Долари на САЩ	Други	Общо
ФИНАНСОВИ АКТИВИ					
Предоставени ресурси и аванси на банки	17 013	33 896	151 320	54 127	256 356
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	149 637	49 621	-	-	199 258
Финансови активи държани за търгуване	100 352	15 164	43	14	115 573
Предоставени кредити и аванси на клиенти, нетно	1 244 255	899 103	12 451	177 160	2 332 969
Финансови активи за продажба	150 855	506 401	6 933	762	664 951
Финансови активи до падеж	-	-	-	30 188	30 188
ОБЩО АКТИВИ	1 662 112	1 504 185	170 747	262 251	3 599 295
ФИНАНСОВИ ПАСИВИ					
Депозити от банки	485	2 607	4 371	912	8 375
Кредити от банки	-	-	-	246	246
Задължения към други депозанти	3 014 378	1 221 840	229 334	224 235	4 689 787
Други привлечени средства	39	-	-	778	817
Емитирани облигации	-	70 126	-	-	70 126
Провизии за задължения	2	831	180	192	1 205
ОБЩО ПАСИВИ	3 014 904	1 295 404	233 884	226 363	4 770 556
НЕТНА ПОЗИЦИЯ	(1 352 792)	208 781	(63 137)	35 888	(1 171 260)

Валутната структура на финансовите активи и пасиви по балансова стойност към 31 декември 2015 г. е следната:

	Лева	Евро	Долари на САЩ	Други	Общо
ФИНАНСОВИ АКТИВИ					
Предоставени ресурси и аванси на банки	21 149	34 786	102 803	32 634	191 372
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	124 021	28 427	-	-	152 448
Финансови активи за търгуване	124 526	77 613	462	65	202 666
Предоставени кредити и аванси на клиенти, нетно	1 096 956	943 097	43 256	150 515	2 233 824
Финансови активи за продажба	114 227	84 945	3 803	1 417	204 392
Финансови активи до падеж	54 645	591 697	-	65 047	711 389
ОБЩО АКТИВИ	1 535 524	1 760 565	150 324	249 678	3 696 091
ФИНАНСОВИ ПАСИВИ					
Депозити от банки	1 672	3 655	443	-	5 770
Кредити от банки	-	-	-	276	276
Задължения по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	-	9 000	-	-	9 000
Задължения към други депозанти	2 748 543	1 217 717	220 881	195 768	4 382 909
Други привлечени средства	105	-	-	776	881
Емитирани облигации	-	18 585	-	-	18 585
ОБЩО ПАСИВИ	2 750 320	1 248 957	221 324	196 820	4 416 264
НЕТНА ПОЗИЦИЯ	(1 214 796)	511 608	(71 000)	52 858	(720 173)

50.3. Лихвен риск

Политика на Групата извън банковата дейност

Политиката на Групата е насочена към минимизиране на лихвения риск при дългосрочно финансиране. Затова дългосрочните заеми са обикновено с фиксирани лихвени проценти. Към 31 декември 2016 г. Групата е изложена на риск от промяна на пазарните лихвени проценти по банковите си заеми, които са с променлив лихвен процент. Всички други финансови активи и пасиви на Групата са с фиксирани лихвени проценти. Всички инвестиции в облигации на Групата, се изплащат на базата на фиксирани лихвени проценти.

Представените по-долу таблици показват чувствителността на годишния нетен финансов резултат след данъци и на собствения капитал към вероятна промяна на лихвените проценти по заемите с плаващ лихвен процент, базиран на 1-седмичен SOFIBOR, в размер на +/- 2.81%, 1-месечен SOFIBOR, в размер на +/- 3.82% (2015 г.: 1.23%), 3-месечен SOFIBOR, в размер на +/- 4.24% (2015 г.: 4.91%) и по заемите с плаващ лихвен процент, базиран на 1-месечен EURIBOR, в размер на +/- 4.95% (2015 г.: 5.33%), 12-месечен EURIBOR, в размер на +/- 3.43% (2015 г.: 6.34%). Тези промени се определят като вероятни въз основа на наблюдения на настоящите пазарните условия. Изчисленията се базират на промяната на средния пазарен лихвен процент и на финансовите инструменти, държани от Групата към края на отчетния период, които са чувствителни спрямо промени на лихвения процент. Всички други параметри са приети за константни.

31 декември 2016 г.

Нетен финансов резултат

Собствен капитал

	увеличение на лихвения процент	намаление на лихвения процент	увеличение на лихвения процент	намаление на лихвения процент
1W SOFIBOR	(4)	4	(4)	4
1M SOFIBOR	(5)	5	(5)	5
3M SOFIBOR	(32)	32	(32)	32
1M EURIBOR	(1)	1	(1)	1
12M EURIBOR	(1)	1	(1)	1

31 декември 2015 г.

	Нетен финансов резултат		Собствен капитал	
	увеличение на лихвения процент	намаление на лихвения процент	увеличение на лихвения процент	намаление на лихвения процент
1M SOFIBOR	(3)	3	(3)	3
3M SOFIBOR	(16)	16	(16)	16
1M EURIBOR	(1)	1	(1)	1
12M EURIBOR	(4)	4	(4)	4

Политика на Групата по отношение на банковата дейност

Лихвен риск е вероятността от потенциално изменение на нетния приход от лихви или нетния лихвен марж, поради изменение на общите пазарни лихвени равнища. Управлението на лихвения риск в Групата се стреми да минимизира риска от намаляване на нетния лихвен доход в резултат от промени в лихвените нива.

За измерване и оценка на лихвения риск Групата използва метода на GAP-анализа (анализа на несъответствието/ дисбаланса). Чрез него се идентифицира чувствителността на очакваните приходи и разходи спрямо развитието на лихвения процент.

Методът на GAP-анализа има за цел да определи позицията на Групата, общо и по отделни видове финансови активи и пасиви, по отношение на очаквани изменения на лихвените проценти и влиянието на това изменение върху нетния лихвен доход. Той подпомага управлението на активите и пасивите и е инструмент за осигуряване на достатъчна и стабилна лихвена рентабилност.

Дисбалансът на Групата между лихвените активи и лихвените пасиви към 31 декември 2016 г. е отрицателен и е в размер на 1 353 477 хил. лв. GAP коефициентът, като израз на този дисбаланс, съпоставен с общите доходоносни активи на Групата (лихвените активи и капиталовите инструменти) е минус 37.42%.

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 година до 5 години	Над 5 години	Общо
ЛИХВЕНИ АКТИВИ						
Предоставени ресурси и аванси на банки	256 356	-	-	-	-	256 356
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	73 275	41 626	84 357	-	-	199 258
Финансови активи държани за търгуване	1 719	-	1 954	12 266	-	15 939
Предоставени кредити и аванси на клиенти, нетно	111 294	132 755	313 798	1 124 173	650 949	2 332 969
Финансови активи на разположение за продажба	762	5 815	84 381	76 399	413 806	581 163
Финансови активи държани до падеж	14 553	5 699	9 936	-	-	30 188
ОБЩО ЛИХВЕНИ АКТИВИ	457 960	185 895	494 426	1 212 838	1 064 755	3 415 874
ЛИХВЕНИ ПАСИВИ						
Депозити от банки	8 375	-	-	-	-	8 375
Кредити от банки	8	-	20	218	-	246
Задължения към други депозанти	2 054 276	410 658	1 147 977	1 075 417	1 459	4 689 787
Други привлечени средства	4	21	14	778	-	817
Емитирани облигации	-	-	-	-	70 126	70 126
ОБЩО ЛИХВЕНИ ПАСИВИ	2 062 663	410 679	1 148 011	1 076 413	71 585	4 769 351
ДИСБАЛАНС МЕЖДУ ЛИХВЕНИТЕ АКТИВИ И ПАСИВИ, НЕТНО	(1 604 703)	(224 784)	(653 585)	136 425	993 170	(1 353 477)

Поддържането на отрицателен дисбаланс излага Групата на риск от намаление на нетния лихвен доход при покачване на лихвените проценти. Влиянието на дисбаланса, отчетен към 31 декември 2016 г., върху нетния лихвен доход, при прогноза за 2% покачване на лихвените нива в хоризонт от 1 година е спадане на нетния лихвен доход с 2 099 хил. лв. (2015 г.: 1 966 хил. лв.)

Дисбалансът на Групата между лихвените активи и лихвените пасиви към 31 декември 2015 г. е отрицателен и е в размер на 900 854 хил. лв. GAP коефициентът, като израз на този дисбаланс, съпоставен с общите доходоносни активи на Групата (лихвените активи и капиталовите инструменти) е минус 20.52%.

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 година до 5 години	Над 5 години	Общо
ЛИХВЕНИ АКТИВИ						
Предоставени ресурси и аванси на банки	186 103	269	-	5 000	-	191 372
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	48 297	49 152	54 999	-	-	152 448
Финансови активи държани за търгуване	3 554	-	-	12 657	86 971	103 182
Предоставени кредити и аванси на клиенти	185 561	54 906	317 974	597 648	1 077 735	2 233 824
Финансови активи на разположение за продажба	1 417	16 062	34 145	41 122	31 606	124 352
Финансови активи държани до падеж	17 571	-	47 476	90 841	555 501	711 389
ОБЩО ЛИХВЕНИ АКТИВИ	442 503	120 389	454 594	747 268	1 751 813	3 516 567
ЛИХВЕНИ ПАСИВИ						
Депозити от банки	5 502	268	-	-	-	5 770
Кредити от банки	10	2	20	244	-	276
Задължения по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	9 000	-	-	-	-	9 000
Задължения към други депозанти	2 040 915	389 670	1 109 744	832 470	10 110	4 382 909
Други привлечени средства	4	8	53	816	-	881
Емитирани облигации	-	-	-	18 585	-	18 585
ОБЩО ЛИХВЕНИ ПАСИВИ	2 055 431	389 948	1 109 817	852 115	10 110	4 417 421
ДИСБАЛАНС МЕЖДУ ЛИХВЕНИТЕ АКТИВИ И ПАСИВИ, НЕТНО	(1 612 928)	(269 559)	(655 223)	(104 847)	1 741 703	(900 854)

50.4. Кредитен риск

Политика на Групата извън банковата дейност

Кредитният риск представлява рискът даден контрагент да не заплати задължението си към Групата. Групата е изложена на този риск във връзка с различни финансови инструменти като например при предоставянето на заеми, възникване на вземания от клиенти, депозиране на средства и други. Излагането на Групата на кредитен риск е ограничено до размера на балансовата стойност на финансовите активи, признати в края на отчетния период, както е посочено по-долу:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Групи финансови активи – балансови стойности:		
Дългосрочни финансови активи	2 452 621	2 592 660
Дългосрочни вземания от свързани лица	8 747	11 774
Краткосрочни финансови активи	2 423 363	2 347 993
Краткосрочни вземания от свързани лица	65 143	214 749
Пари и парични еквиваленти	1 767 126	1 229 113
Търговски и други вземания	203 816	139 887
Балансова стойност	6 920 816	6 536 176

Групата редовно следи за неизпълнението на задълженията на свои клиенти и други контрагенти установени индивидуално или на групи и използва тази информация за контрол на кредитния риск. Политика на Групата е да извършва трансакции само с контрагенти с добър кредитен рейтинг. Ръководството на Групата счита, че всички гореспоменати финансови активи, които не са били обезценявани или са с настъпил падеж през представените отчетни периоди, са финансови активи с висока кредитна оценка.

По отношение на търговските и други вземания Групата не е изложена на значителен кредитен риск към нито един отделен контрагент или към група от контрагенти, които имат сходни характеристики. Търговските вземания се състоят от голям брой клиенти в различни индустрии и географски области. На базата на исторически показатели ръководството счита, че кредитната оценка на търговски вземания, които не са с изтекъл падеж, е добра.

Кредитният риск относно пари и парични еквиваленти и средства на паричния пазар се счита за несъществен, тъй като контрагентите са банки с добра репутация и висока външна оценка на кредитния рейтинг.

Балансовите стойности описани по-горе представляват максимално възможното излагане на кредитен риск на Групата по отношение на тези финансови инструменти.

Политика на Групата по отношение на банковата дейност

Кредитният риск представлява вероятност от загуба, породена от невъзможност на контрагента да изпълни в срок или изобщо да не изпълни задълженията си.

Групата управлява кредитния риск, присъщ както за банковия, така и за търговския портфейл.

За отделните бизнес сегменти Групата прилага индивидуални кредитни политики.

За ограничаване на кредитния риск в Групата действа система от лимити по класове експозиции, бизнес сектори, географски райони, клиентски профил и групи кредити, носители на общ риск. Лимитите определят рисковия апетит и рисковия толеранс към кредитен риск и плановата алокацията на капитала, необходим за неговото покритие.

За редуциране на кредитния риск се приемат подходящи по вид и стойност обезпечения и гаранции, съобразно Вътрешните правила, прилагания подход за изчисляване на капиталовите изисквания и действащото банковото законодателство.

Паричните средства и паричните салда в Централните банки в размер на 1 355 760 хил. лв. не носят кредитен риск за Групата, поради тяхното естество и възможността на Групата да разполага с тях.

Предоставените ресурси и аванси на банки с отчетна стойност 260 590 хил. лв. представляват преди всичко депозити в първокласни международни и български финансови институции с падеж до 7 дни. По принцип тези финансови активи носят известен кредитен риск, чиято максимална изложеност според политиката на Групата в процентно изражение може да бъде двадесет процента, петдесет процента и сто процента, като процентното изражение се определя в зависимост от качествена характеристика на финансовата институция. Към 31 декември 2016 г. абсолютната сума на този вид риск е в размер на 51 894 хил. лв. Към 31 декември 2016 г. формираните от Групата провизии за покриване на загуби от обезценка на предоставени ресурси и аванси на банки са в размер на 4 234 хил. лв.

Вземанията по споразумение за обратно изкупуване на ценни книжа в размер от 199 258 хил. лв. носят кредитен риск за Групата в зависимост от предоставеното обезпечение. Една част от вземанията в размер на 70 624 хил. лв. не носят кредитен риск поради обезпечаването им с държавни ценни книжа, емитирани от Република България. Останалата част от вземанията в размер на 128 634 хил. лв. са обезпечени с корпоративни ценни книжа и носят максимален риск от 100% риск.

Финансовите активи държани за търгуване в размер на 115 573 хил. лв. носят основно пазарен риск за Групата, който е разгледан в оповестяванията, свързани с пазарния риск.

Капиталовите ценни книжа на разположение за продажба с отчетна стойност 84 551 хил. лв. представляват акции във финансови и нефинансови предприятия и дялове в договорни фондове, които носят кредитен риск, чиято максимална изложеност в процентно отношение е сто процента. Към 31 декември 2016 г. размера на формираните от Групата провизии за покриване на загуби от обезценка на капиталови ценни книжа държани за продажба е в размер на 1 хил. лв.

Дългови ценни книжа, на разположение за продажба и емитирани от Република България, в размер на 427 890 хил. лв. не носят кредитен риск за Групата поради гарантирането им от Българската държава. Дългови ценни книжа, на разположение за продажба и емитирани от други европейски държави в размер на 109 922 хил. лв., носят кредитен риск за Групата в зависимост от държавата емитент.

Дълговите ценни книжа на разположение за продажба и емитирани от местни и чуждестранни търговски дружества в размер на 42 589 хил. лв., носят кредитен риск за Групата, чиято максимална изложеност в процентно отношение е сто процента или 42 589 хил. лв. в абсолютна сума.

Дълговите ценни книжа до падеж и емитирани от Народната банка на Република Македония в размер на 14 553 хил. лв. и емитирани от Република Македония в размер на 15 635 хил. лв. излагат групата на кредитен риск на съответната държава емитент.

Предоставените кредити и аванси на клиенти с отчетна стойност в размер на 2 425 400 хил. лв. носят кредитен риск за Групата. За определянето на размера на изложеност на Групата към този риск, се извършва анализ на индивидуалния риск за Групата, произтичащ от всяка конкретно определена експозиция, като Групата прилага критериите за оценка и класификация на рисковите експозиции, заложили в банковото законодателство на Република България, Република Македония, Руската Федерация и МСФО. Съобразно тези критерии и извършения анализ максималната изложеност на Групата за кредитен риск е в размер на 1 881 690 хил. лв. С цел минимизирането на кредитния риск в процеса на кредитиране се прилагат детайлизирани процедури относно анализа на икономическата целесъобразност на всеки един проект, видовете обезпечения приемливи за Групата, контрола върху използването на отпуснатите средства и администрирането, свързано с тази дейност.

Групата поддържа отношение на обща капиталова адекватност над нормативните изисквания, основно като мярка срещу риска от концентрации. Приемането и контролът върху лимитите за

кредитен риск ограничават концентрациите на рисковите експозиции по географски райони, отрасли, бизнес сегменти и групи кредити, носители на общ риск.

Групата е възприела методология за изчисляване на провизиите за обезценка на кредити и аванси на клиенти съобразно МСФО.

Към 31 декември 2016 г. размерът на формираните от Групата провизии за покриване на загуби от обезценка на кредити и аванси е в размер на 92 431 хил. лв.

Качество на кредитния портфейл

Класификационни групи към 31 декември 2016:

ДЪЛГ Група	По предоставени кредити			Неусвоен ангажимент Размер	По предоставени гаранции		
	Размер	ДЯЛ В %	Провизии		Размер	ДЯЛ В %	Провизии
Обслужвани	2 202 896	90.83%	13 849	97 289	64 773	99.91%	47
Необслужвани	222 504	9.17%	78 582	403	61	0.09%	-
Общо	2 425 400	100%	92 431	97 692	64 834	100	47

Класификационни групи към 31 декември 2015 г.:

ДЪЛГ Група	По предоставени кредити			Неусвоен ангажимент Размер	По предоставени гаранции		
	Размер	ДЯЛ В %	Провизии		Размер	ДЯЛ В %	Провизии
Обслужвани	2 031 091	88.59	7 456	89 760	85 443	99.93	31
Необслужвани	261 448	11.41	51 259	11 646	61	0.07	-
Общо	2 292 539	100	58 715	101 406	85 504	100	31

Предоставените от Групата кредити могат да се обобщят в следната таблица:

Наименование на групите	31 декември 2016 г.				31 декември 2015 г.			
	Кредити предоставени на нефинансови клиенти		Кредити предоставени на банки и вземания по споразумения с клауза за обратно изкупуване		Кредити предоставени на нефинансови клиенти		Кредити предоставени на банки и вземания по споразумения с клауза за обратно изкупуване	
	хил. лв.	%			хил. лв.	%		
Непросрочени и необезценени	1 942 272	80.08	199 258		943 937	41.17		152 448
Просрочени но необезценени	133 981	5.52	-		987 073	43.06		-
Обезценени на индивидуална основа	349 147	14.40	-		361 529	15.77		-
Общо	2 425 400		199 258		2 292 539			152 448
Заделени провизии	(92 431)		-		(58 715)			-
Нетни кредити	2 332 969		199 258		2 233 824			152 448

Към 31 декември 2016 г. и 2015 г. преобладаващата част от кредитите представени като просрочени, но необезценени, представляват кредити, по които са допуснати просрочия в

рамките до 30 дни. Групата счита, че подобни инцидентни просрочия не са индикация за обезценка на тези кредити.

Кредити и аванси, които не са нито просрочени, нито обезценени, са представени в следната таблица:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Кредитни карти и овъдрафти	19 959	21 311
Потребителски кредити	272 720	190 106
Ипотечни кредити	146 402	82 952
Корпоративни клиенти	1 503 192	649 568
Общо	1 942 273	943 937

Стойността на кредитите, които са просрочени, но не са обезценени е представена в таблицата по-долу. Тези кредити не са обезценени поради това, че са допуснали инцидентни просрочия до 30 дни, което не води до необходимостта от тяхното обезценяване.

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Кредитни карти и овъдрафти	11 839	12 042
Потребителски кредити	31 583	32 810
Ипотечни кредити	15 143	18 976
Корпоративни клиенти	75 416	923 245
Общо	133 981	987 073

Отчетната стойност на кредитите, за които има начислена провизия на индивидуална основа към 31 декември 2016 г. и 2015 г. е 349 147 хил. лв. и 361 529 хил. лв. Тези суми не включват паричните потоци от усвояване на обезпечение по тези кредити.

31 декември 2016 г.	Отчетна стойност преди обезценка ‘000 лв.	Обезценка ‘000 лв.	Балансова стойност след обезценка ‘000 лв.
Потребителски кредити	43 286	10 109	33 177
Ипотечни кредити	39 379	105	39 274
Корпоративни клиенти	266 482	58 859	135 094
Общо	349 147	69 073	207 545

31 декември 2015 г.	Отчетна стойност преди обезценка ‘000 лв.	Обезценка ‘000 лв.	Балансова стойност след обезценка ‘000 лв.
Потребителски кредити	41 395	5 570	35 825
Ипотечни кредити	30 756	76	30 680
Корпоративни клиенти	289 378	33 799	199 407
Общо	361 529	39 445	265 912

Общият размер на нетната експозиция за 2016 г. и 2015 г. на 5-те най-големи експозиции е съответно 318 549 хил. лв. и 339 487 хил. лв. и представлява съответно 13.65% и 15.20% от кредитите и авансите на клиенти на Групата.

Бизнес-сегмент, класификационна група и просрочия към 31 декември 2016 г.:

Сегмент	Размер	Брой сделки	Дълг	в т. ч просрочия по			Провизии	Неусвоен ангажимент
				главница	лихва	съдебни вземания		
Дребно	Група							
	обслужвани	97 321	594 977	1 064	321	-	2 428	50 946
Общо	необслужвани	5 408	41 493	2 761	2 089	16 124	17 661	296
	Общо	99 729	636 470	3 825	2 410	16 124	20 089	51 242
Корпоративно	обслужвани	1 387	1 594 993	6 044	3 044	-	11 421	45 764
	необслужвани	227	181 011	44 068	10 405	55 782	60 921	107
Общо	обслужвани	1 614	1 776 004	50 112	13 449	55 782	72 342	45 871
	необслужвани	7	12 926	-	-	-	-	557
Общо	Бюджет	-	-	-	-	-	-	-
	Общо портфейл	7	12 926	-	-	-	-	557
		101 350	2 425 400	53 937	15 859	71 906	92 431	97 670

Бизнес-сегмент, класификационна група и просрочия към 31 декември 2015 г.:

Сегмент	Размер	Брой сделки	Дълг	в т. ч просрочия по			Провизии	Неусвоен ангажимент
				главница	лихва	съдебни вземания		
Дребно	Група							
	обслужвани	87 999	436 966	841	361	-	2 771	46 586
Общо	необслужвани	6 153	41 749	2 786	1 716	15 851	14 569	277
	Общо	94 152	478 715	3 627	2 076	15 851	17 340	46 863
Корпоративно	обслужвани	1 214	1 579 868	41 462	14 804	-	4 685	43 077
	необслужвани	232	219 699	27 502	6 220	41 501	36 690	11 369
Общо	обслужвани	1 446	1 799 567	68 964	21 024	41 501	41 375	54 446
	необслужвани	9	14 257	-	-	-	-	78
Общо	Бюджет	-	-	-	-	-	-	-
	Общо портфейл	9	14 257	-	-	-	-	78
		95 607	2 292 539	72 591	23 100	57 352	58 715	101 387

Кредитни експозиции с мерки по въздържане

Като експозиции с мерки за реструктуриране Групата приема кредитни експозиции, по които са изменени първоначалните условия на договора, предизвикани от влошаване на финансовото състояние на длъжника, водещо до невъзможност да се изплати в срок пълния размер на дълга и които отстъпки банката не би дала при други обстоятелства.

Измененията в първоначалните условия на договора във връзка с прилагане на мерките по въздържане могат да включват:

- Намаление/отписване/ на дълга или част от него;
- Замяна на част от дълга срещу собственост;
- Рефинансиране на експозиции, които длъжникът не е в състояние да изплати при текущите условия на договора;
- Когато условията на договора включват по-благоприятни срокове за изплащане на задълженията в сравнение със сроковете, които Банката би предложила на клиенти с подобен рисков профил;

- Намаление на лихвения процент по договора, с изключение на промяна в договорения лихвен процент, породена от промените в пазарните лихвени нива.

Информацията относно експозициите с мерки по въздържане е както следва:

2016 г.	Корпоративни клиенти '000 лв.	Физически лица '000 лв.
Стойност преди обезценка	150 991	1 423
Обезценка	(26 353)	(659)
Стойност след обезценка	124 638	764
2015	Корпоративни клиенти	Физически лица
Стойност преди обезценка	121 365	1 952
Обезценка	(17 974)	(816)
Стойност след обезценка	103 391	1 136

Обезпечения по предоставени кредити

Жилищни ипотечни кредити на физически лица

Таблицата по-долу представя балансовата стойност на предоставените жилищни ипотечни кредити на физически лица според коефициент на обезпеченост (loan-to-value). Коефициентът се изчислява като съотношение на брутната стойност на кредитната експозиция към стойността на обезпечението. Стойността на обезпечението по жилищните ипотечни кредити се определя при отпускане на кредита и се обновява при настъпили съществени промени в цените на жилищния пазар.

Коефициент на обезпеченост (loan-to-value)

	2016 '000 лв.	2015 '000 лв.
По-малко от 50%	49 867	38 586
От 50% до 75%	84 918	56 195
От 75% до 90%	52 471	27 125
От 90% до 100%	7 102	4 677
Над 100%	2 284	3 040
Общо	196 642	129 623

Предоставени кредити на юридически лица

По отношение на кредитите предоставени на юридически лица Групата определя като най-подходящ показател за рискова изложеност кредитоспособността на всеки отделен клиент. За това и Групата е възприела подход за индивидуална кредитна оценка и тестване за обезценка на кредити предоставени на предприятия. За да гарантира допълнителна сигурност, освен регулярното наблюдаване на финансовото състояние на предприятията кредитополучатели, Групата изисква да бъдат учредени и обезпечения по кредитните експозиции. Групата приема за обезпечения по кредити на юридически лица ипотеки на недвижими имоти, залог на търговско предприятие, особен залог на материални активи, както и други гаранции и права на собственост. Групата периодично анализира и обновява стойността на обезпеченията взимайки предвид настъпили съществени промени на пазарната среда, нормативната уредба или други настъпили обстоятелства. При наличие на понижение в стойността на обезпечението, в резултат на което Групата счита, че то не е достатъчно, Групата изисква от длъжника да бъдат учредени допълнителни обезпечения като поставя определен срок, в който допълването да бъде изпълнено.

50.5. Анализ на ликвидния риск

Ликвидният риск представлява рискът Групата да не може да погаси своите задължения. Групата посреща нуждите си от ликвидни средства като внимателно следи плащанията по погасителните планове на дългосрочните финансови задължения както и входящите и изходящи парични

потоци, възникващи в хода на оперативната дейност. Нуждите от ликвидни средства се следят за различни времеви периоди - ежедневно и ежеседмично както и на базата на 30-дневни прогнози. Нуждите от ликвидни средства в дългосрочен план - за периоди от 180 и 360 дни се определят месечно. Нуждите от парични средства се сравняват със заемите на разположение, за да бъдат установени излишъци или дефицити. Този анализ определя дали заемите на разположение ще са достатъчни, за да покрият нуждите на Групата за периода.

Групата държи парични наличности, за да посреща ликвидните си нужди за периоди до 30 дни. Средства за дългосрочните ликвидни нужди се осигуряват чрез заеми в съответния размер и продажба на дългосрочни финансови активи.

Към 31 декември 2016 г. падежите на договорните задължения на Групата (съдържащи лихвени плащания, където е приложимо) са обобщени както следва:

	Краткосрочни		Дългосрочни	
	До 12 месеца '000 лв.	От 2 до 5 години '000 лв.	Над 5 години '000 лв.	Над 5 години '000 лв.
Задължения за дивиденди	6 506	-	-	-
Банкови и други заеми	101 402	121 385	-	-
Задължения към свързани лица	17 692	4 493	-	-
Задължения по финансов лизинг	1 506	3 846	-	-
Задължения към депозанти	3 633 088	991 752	6 678	-
Депозити от банки	8 359	-	-	-
Задължения по споразумения за обратно изкупуване	17 409	-	-	-
Задължения по цесии	18 591	4 206	-	-
Търговски и други задължения	166 137	1 856	-	-
Деривативи	209	-	-	-
Общо	3 970 899	1 127 538	6 678	

Към 31 декември 2015 г. падежите на договорните задължения на Групата (съдържащи лихвени плащания, където е приложимо) са обобщени както следва:

	Краткосрочни		Дългосрочни	
	До 12 месеца '000 лв.	От 2 до 5 години '000 лв.	Над 5 години '000 лв.	Над 5 години '000 лв.
Задължения за дивиденди	14 257	6 912	-	-
Банкови и други заеми	104 644	121 385	149 088	-
Задължения към свързани лица	16 217	3 607	-	-
Задължения по финансов лизинг	2 015	5 354	-	-
Задължения към депозанти	3 462 081	834 797	1 090	-
Депозити от банки	6 433	-	-	-
Задължения по споразумения за обратно изкупуване	9 014	-	-	-
Задължения по цесии	11 395	8 412	-	-
Търговски и други задължения	168 018	48 277	-	-
Деривативи	578	-	-	-
Общо	3 794 652	1 028 744	150 178	

Стойностите оповестени в този анализ на падежите на задълженията представляват недисконтираните парични потоци по договорите които могат да се различават от балансовите стойности на задълженията към отчетната дата. Годишните лихвени плащания са в размер на 11 047 хил. лв. (2015 г.: 3 473 хил. лв.).

Политика на Групата по отношение на банковата дейност

Групата следва задълженията и ограниченията произтичащи от нормативните актове на банковото законодателство в съответните държави свързани с управлението и надзора върху ликвидността на банките. Групата е обособила специализирани колективни органи за управление на ликвидността, които провеждат възприетата от ръководството на Групата политика по управление на ликвидния риск.

Количествен измерител на ликвидния риск, съобразно регулациите на банковото законодателство е коефициента на ликвидни активи, изразяващ отношението на ликвидните активи към привлечените средства на Групата.

Групата традиционно поддържа голям обем високоликвидни активи - парични средства в каса и в Централните банки, които ѝ гарантират безпроблемно посрещане на ликвидни нужди. Техният дял към 31 декември 2016 г. е приблизително 26% от общите активи на Групата. Като допълнителен инструмент за осигуряване на висока ликвидност, Групата използва предоставените ресурси и аванси на финансови институции. В основата си това са депозити в първокласни международни и български финансови институции с падеж до 7 дни. Към 31 декември 2016 г. те заемат приблизително 5% от общите активи. Облигации издадени от правителството на Република България, от НБРМ и от правителството на РФ, които Групата притежава и не е заложила са около 8% от активите ѝ. Поддържайки приблизително 40% от активите си в бързоликвидни активи, Групата е в състояние да осигури посрещане на всичките си нужди от плащания по падежирали финансови пасиви.

Разпределението на финансовите пасиви на Групата към 31 декември 2016 г., съобразно техния остатъчен срок е следното:

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 година до 5 години	Над 5 години	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
ФИНАНСОВИ ПАСИВИ						
Депозити от банки	8 375	-	-	-	-	8 375
Кредити от банки	8	-	20	218	-	246
Задължения към други депозанти	2 054 276	410 658	1 147 977	1 075 417	1 459	4 689 787
Други привлечени средства	4	21	14	778	-	817
Емитирани облигации	-	-	-	-	70 126	70 126
Провизии за задължения	-	-	1 205	-	-	1 205
Други задължения	12 375	-	-	-	-	12 375
ОБЩО ФИНАНСОВИ ПАСИВИ	2 075 038	410 679	1 149 216	1 076 413	71 585	4 782 931

Финансовите пасиви на Групата са формирани основно от привлечени средства от други депозанти – депозити на физически и юридически лица.

Разпределението на финансовите пасиви на Групата към 31 декември 2015 г., съобразно техния остатъчен срок е следното:

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 година до 5 години	Над 5 години	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
ФИНАНСОВИ ПАСИВИ						
Депозити от банки	5 502	268	-	-	-	5 770
Кредити от банки	10	2	20	244	-	276
Задължения по споразумения за обратно изкупуване на ЦК	9 000	-	-	-	-	9 000
Задължения към други депозанти	2 040 915	389 670	1 109 744	832 470	10 110	4 382 909
Други привлечени средства	4	8	53	816	-	881
Емитирани облигации	-	-	-	70 055	-	70 055
Други задължения	9 964	-	-	-	-	9 964
ОБЩО ФИНАНСОВИ ПАСИВИ	2 065 395	389 948	1 109 817	903 585	10 110	4 478 855

В таблиците по-горе част от привлечените средства по разплащателни сметки без остатъчен матуритет в размер на 1 029 962 хил. лв. към 31.12.2016 г. и 805 399 хил. лв. към 31.12.2015 г. е представена в диапазона от 1 година до 5 години, тъй като Групата счита тази наличност за надежден дългосрочен ресурс на база на среднодневната наличност по тези сметки за 2016 г. и 2015 г.

Финансовите активи като средство за управление на ликвидния риск

При оценяването и управлението на ликвидния риск Групата отчита очакваните парични потоци от финансови инструменти по-специално наличните парични средства и търговски вземания. Наличните парични ресурси и търговски и други вземания надвишават значително текущите нужди от изходящ паричен поток. Съгласно сключените договори всички парични потоци от търговски и други вземания са дължими в срок до 1 година.

51. Оценяване по справедлива стойност

51.1. Оценяване по справедлива стойност на финансови инструменти

Финансовите активи и пасиви, отчетани по справедлива стойност в консолидирания финансов отчет за финансовото състояние, са групирани в три нива съобразно йерархията на справедливата стойност.

Тази йерархия се определя въз основа на значимостта на входящата информация, използвана при определянето на справедливата стойност на финансовите активи и пасиви, както следва:

- 1 ниво: пазарни цени (некоригирани) на активни пазари за идентични активи или пасиви;
- 2 ниво: входяща информация, различна от пазарни цени, включени на ниво 1, която може да бъде наблюдавана по отношение на даден актив или пасив, или пряко (т. е. като цени) или косвено (т. е. на база на цените); и
- 3 ниво: входяща информация за даден актив или пасив, която не е базирана на наблюдавани пазарни данни.

Даден финансов актив или пасив се класифицира на най-ниското ниво на значима входяща информация, използвана за определянето на справедливата му стойност.

31 декември 2016 г.	Пояснение	Ниво 1 '000 лв.	Ниво 2 '000 лв.	Ниво 3 '000 лв.	Общо '000 лв.
Активи					
Финансови активи, държани за търгуване	а)	1 135 835	206 180	3 730	1 345 745
Финансови активи, на разположение за продажба	б)	601 171	-	72 912	674 083
Общо активи		1 737 006	206 180	76 642	2 019 828
Пасиви					
Деривативни финансови инструменти	в)	-	209	-	209
Общо пасиви		-	209	-	209

През отчетните периоди не е имало трансфери между нива 1 и 2.

Определяне на справедливата стойност

Методите и техниките за оценяване, използвани при определянето на справедливата стойност, не са променени в сравнение с предходния отчетен период.

а) борсово търгувани ценни книжа и облигации

Всички пазарно търгувани акции са представени в български лева и са публично търгувани на Българска фондова борса, София. Справедливите стойности са били определени на база на техните борсови цени-продава към отчетната дата.

б) ценни книжа и облигации, които не се търгуват борсово

Оценката по справедлива стойност се базира на наблюдавани цени на скорошни пазарни сделки с акции на подобни дружества, коригирани за специфични фактори.

в) деривативи

Когато деривативните финансови инструменти са търгувани на борсови пазари или на ликвидни извънборсови пазари, Групата използва цените при затваряне на борсовите пазари към отчетната дата. Когато деривативните финансови инструменти, които не са търгувани на активни пазари, справедливата стойност на тези договори се определя чрез използването на техники за оценка, като се използват наблюдавани пазарни данни (ниво 2).

г) заеми в лева

Справедливата стойност на заемите се определя чрез използването на техники за оценяване.

Всички значими входящи данни за модела са основани на наблюдавани пазарни цени, а именно пазарни лихвени проценти по подобни заеми с подобен риск.

51.2. Оценяване по справедлива стойност на нефинансови активи

Следната таблица представя нивата в йерархията на нефинансови активи към 31 декември 2016 г., оценявани периодично по справедлива стойност:

31 декември 2016 г.	Ниво 1 '000 лв.	Ниво 2 '000 лв.	Ниво 3 '000 лв.	Общо '000 лв.
---------------------	--------------------	--------------------	--------------------	------------------

Инвестиционни имоти:

- земи, сгради и машини и оборудване	-	-	337 574	337 574
--------------------------------------	---	---	---------	---------

Справедливата стойност на недвижимите имоти на Групата е определена на базата на доклади на независими лицензирани оценители.

Земи, сгради и машини и оборудване (Ниво 3)

Земите, сградите и машини и оборудване са преоценени на 31.12.2016 г.

Началното салдо на нефинансовите активи на ниво 3 може да бъде равнено с крайното им салдо към отчетната дата, както следва:

	Инвестиционни имоти Земи, сгради и машини и оборудване '000 лв.
Салдо към 1 януари 2016 г.	302 421
Печалби или загуби, признати в печалбата или загубата:	
- промяна в справедливата стойност на инвестиционни имоти	3 594
Покупки и рекласифицирани	45 862
Отписани и рекласифицирани	(14 303)
Салдо към 31 декември 2016 г.	337 574
Сума, включена в печалбата или загубата на ред „Приходи от оперативна дейност“, в резултат на нереализирани печалби или загуби от активи, държани към края на отчетния период	3 594

52. Политика и процедури за управление на капитала

Целите на Групата във връзка с управление на капитала са:

- да осигури способността на Групата да продължи да съществува като действащо предприятие; и
- да осигури адекватна рентабилност за собствениците като определя цената на продуктите и услугите си в съответствие с нивото на риска.

Групата наблюдава капитала на базата на съотношението на капитал към нетния дълг.

Групата определя капитал на основата на балансовата стойност на собствения капитал представени в отчета за финансовото състояние.

Нетният дълг се изчислява като общ дълг намален с балансовата стойност на парите и паричните еквиваленти.

Целта на Групата е да поддържа съотношението на капитал към нетен дълг в граници които да осигуряват релевантно и консервативно съотношение на финансиране.

Групата управлява структурата на капитала и прави необходимите поправки в съответствие с промените в икономическата обстановка и рисковите характеристики на съответните активи. За да поддържа или коригира капиталовата структура Групата може да промени сумата на дивидентите изплащани на акционерите да върне капитал на акционерите да емитира нови акции или да продаде активи за да намали задълженията си.

Капиталът за представените отчетни периоди може да бъде анализиран както следва:

	2016 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.
Собствен капитал	1 603 160	1 517 135
Капитал	1 603 160	1 517 135
Дълг	6 305 312	6 027 766
- Пари и парични еквиваленти	(1 767 126)	(1 229 113)
Нетен дълг	4 538 186	4 798 653
Съотношение на капитал към нетен дълг	1:2.83	1:3.16

Изменението на съотношението през 2016 г. се дължи главно на намалението на нетния дълг на Групата във връзка с банковата и други дейности. Групата е спазила условията във връзка със своите договорни задължения включително поддържането на определени капиталови съотношения.

53. Събития след края на отчетния период

Не са възникнали коригиращи събития или значителни некоригиращи събития между датата на консолидирания финансов отчет и датата на одобрението му за публикуване,

54. Одобрение на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет към 31 декември 2016 г. (включително сравнителната информация) е одобрен и приет от Управителния съвет на 28 април 2017 г.